Slijepa ulica

Festival hrvatskih duhovnih pjesama HosanaFest, održan po peti put u Subotici, vezan je s Humanitarno-terapijskom zajednicom za pomoć ovisnicima Hosana, jer je sav prihod od koncerta namijenjen za pomoć štićenicima te zajednice. Tako festival ima i konotaciju dobrotvorne naravi, osiguravajući pomoć ljudima koji žele promijeniti sebe i izaći iz slijepe ulice narkomanije. O problemu narkomanije ne razmišljamo često u svakodnevnom životu, istina je da čovjek ne može i ne treba lupati glavu o svim problemima ovoga svijeta, ali problem narkomanije je daleko od nas sve dok se bolest ovisnosti ne dogodi u obitelji ili kod bliskih osoba, a činjenice govore da je droga svakodnevno prisutna među mladima, koji su glavna ciljna skupina narkodilera.

Narkomanija se širi, a mi ćemo sada zaviriti u cjenik narkotika na subotičkim ulicama i pokušati nešto zaključiti. Za 1 gram marihuane plaća se 1000 dinara, a od toga se može smotati 3-4 džointa (»cigarete«). Inače, 2 grama marihuane stane u kutiju žigica. Što se tiče heroina, »polutka« od pola grama košta također 1000 dinara, a »polutka« u narkomanskoj praksi znači 2-3 doze potrebne za cijeli dan. Tu su i tablete extasy, koje se nazivaju »vikend droga«, a jedna tableta košta između 500 i 1000 dinara. Zbog čega navodim cijene narkotika? Na ulicama kruži priča kako droga nikad nije bila jeftinija, ali droga se ne konzumira samo jedan dan. Pomnožite cijene s 30 dana i bit će jasno kako je u pitanju velika svota novca mjesečno, a kad se nema novca za takvo »zadovoljstvo«, onda se bilježe razbojništva narkomana.

O posljedicama »zadovoljstva« narkomanije valjda svi znamo, a prava je stvar što se u zajednici Hosana potencira da se dođe zaključka što je uzrok korištenja narkotika i da se štićenici suoče s problemima koje život donosi, jer stvarnost pokazuje i dokazuje da narkotici neće riješiti niti jedan problem, a da je droga »blaženstvo« koje ne prestaje i traje bez teških posljedica, onda bi se valjda svi mi upucavali. I priznajem, ovoga me puta DSHV pretekao. Taman sam htio upitati zašto se u domu ove stranke ne otvori prostor u kojem bi se mladež mogla okupljati, ali prije pisanja uvodnika stigla je vijest o upravo takvoj inicijativi. Pun pogodak! Mogu neki predbaciti kako to nije bavljenje politikom, ali takva inicijativa upravo jest iznimno važan segment bavljenja politikom, jer je mnogim mladima urgentno potreban izlaz iz slijepe ulice.

Z. S.

Sve zainteresirane osobe koje bi željele obavljati posao kolportera tjednika »Hrvatska riječ« na dogovor se mogu javiti u Uredništvo NIU »Hrvatska riječ« na adresi Trg cara Jovana Nenada 15/II.

SADRŽAJ

AKTUALNO

Posebni izvještaj Pokrajinskog ombudsmana o stanju manjinskih medija u Vojvodini
BEZ INSTITUCIONALNIH JAMSTAVA ZA OPSTANAK.....6

Hrvatska zajednica traži ispunjenje preuzetih obveza Republike Srbije u području obrazovanja
I OVE SE GODINE ČEKA SUGLASNOST ZA UVOZ UDŽBENIKA...7

TEMA

Koji to vjetrovi pušu Podunavljem
ŠOKCI SE DIJELE, A UDRUGE IM SE MNOŽE.....10-11

U prošlu nedjelju u Subotici održan peti HosanaFest
ZAGRLJENI U DUŠI.....14-15

INTERVJU

Vlč. dr. Marinko Stantić, predsjednik Organizacijskog odbora HosanaFesta
KADA DARUJE I POMAŽE, ČOVJEK SE OSJEĆA SRETNIJIM.....12-13

SUBOTICA

Restauracija crkve svetog Križa

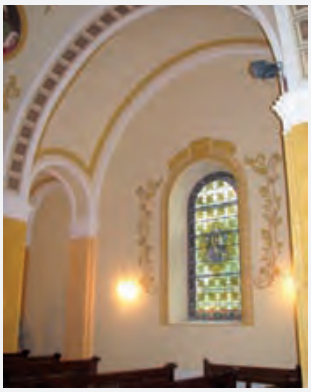

LJEPOTA KOJU NAM JE MARIJA OSTAVILA.....18-19

DOPISNICI

Likovna kolonija »Colorit 2010.«
JESENSKI KOLORIT NA SLIKARSKOM PLATNU.....26

Utvrđen posljednji dio projekta »Šokci i baština 2010.«
ZAJEDNIČKA ETNO IZLOŽBA U GRADSKOM MUZEJU U SOMBORU.....

REPORTAŽA

Mali raj za one koji vole prirodu, lov i ribolov
BEZDAN.....28-29

KULTURA

Izložba »Naše kalvarije« u subotičkoj crkvi sv. Jurja

POSTOJEĆE STANJE »KRIŽNIH PUTOVA« U VOJVODINI.....34

SPORT

Ines Čović, odbojkašica Spartaka iz Subotice
NA KORAK DO PRVE EKIPE.....47

SOMBORSKA PODRUŽNICA DSHV-A UPOZORAVA DA VLASTI NE IZDAJU RJEŠENJA O UPISU U POSEBAN BIRAČKI POPIS

Problem riješiti u ministarstvu

Somborske mjesne organizacije Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini i dalje rade na upisu Hrvata u poseban birački popis hrvatske nacionalne manjine, međutim problem je što se u Beogradu ne izdaju rješenja o upisu, navodi se u priopćenju somborske podružnice DSHV-a sa sjednice održane 1. rujna. Predloženo je da se taj problem predoči Hrvatskom nacionalnom vijeću i da se slučaj pokuša riješiti u Ministarstvu za ljudska i manjinska prava u Beogradu.

Na sjednici je izneseno i pitanje uređenja katoličkog groblja u Stanišiću koje je pokrenuo MO DSHV-a u ovome mjestu s ciljem da se uređenje ovoga groblja provede kroz javne radove. DSHV također podupire inicijativu Hrvatskog kulturno-umjetničkog društva »Vladimir Nazor« iz Stanišića, koje je Gradu Somboru uputilo molbu da se toj udruzi dodijeli zgrada u centru sela Dom bivšeg KUD-a Vladimir Nazor u vlasništvo kada se donese Zakon o imovini a do tada na upravljanje i korištenje. Zgradu trenutno renovira Direkcija za izgradnju grada Sombora.

DSHV je na sjednici jednoglasno podržao dr. *Brunu Anušića* za člana Upravnog odbora NIU »Hrvatska riječ«, kao kandidata iz Sombora.

Kako ove godine Podružnica DSHV-a u Somboru obilježava 20. obljetnicu osnutka, odlučeno je da se proslava upriliči 5. studenoga, te je imenovan i organizacijski odbor kojeg čine osnivači Podružnice Sombor i predsjednici mjesnih organizacija.

U cilju rješavanja pitanja Doma u Stanišiću, za četvrtak (jučer) predviđen je posjet zamjenika pokrajinskog tajnika za propise, upravu i nacionalne zajednice Mate Groznice i pomoćnika tajnika Mariusa Rošu HKUD-u »Vladimir Nazor« u Stanišiću tijekom kojeg će biti riječi o ustupanju Doma ovome društvu na upravljanje i korištenje, kaže predsjednik MO DSHV-a Stanišić Ivan Karan.

POSEBNI IZVJEŠTAJ POKRAJINSKOG OMBUDSMANA O STANJU MANJINSKIH MEDIJA U VOJVODINI

Bez institucionalnih jamstava za opstanak

Institucija Pokrajinskog ombudsmana je u području zaštite prava nacionalnih manjina sačinila izvještaj »Manjinski mediji u Vojvodini« koji je upućen predsjedniku Skupštine APV, predsjedniku Vlade APV i predsjedniku Odbora za informiranje Skupštine APV. Ovaj dokument sačinjen je kao poseban izvještaj institucije Pokrajinskog ombudsmana u skladu s člankom 38. pokrajinske skupštinske odluke o Pokrajinskom ombudsmanu (Službeni list AP Vojvodine br. 23/2002 i 16/2005), s prijedlogom da ga razmotri nadležni odbor Skupštine APV, te da se nakon toga, po potrebi, uvrsti u dnevni red Skupštine APV.

Pisanju izvještaja prethodilo je istraživanje stanja manjinskih medija u Vojvodini s ciljem da se stekne opća slika o stanju u tim medijima po pitanju vlasničke strukture, izvora i načina financiranja, uvjeta za rad, obrazovanja zaposlenika, problema u radu, te da se daju preporuke za unapređenje mogućnosti ostvarivanja prava pripadnika nacionalnih zajednica na informiranje. Istraživanje u ovom području, odnosno izrada službenog izvještaja jedne institucije zadužene za zaštitu ljudskih prava naročito je značajna u svjetlu nepostojanja institucionalnih mehanizama koji jamče dugoročni opstanak manjinskih medija, neravnopravnih uvjeta u kojima nakon zaustavljanja procesa privatizacije mediji danas rade, te zbog predstojeće izrade medijske strategije u Srbiji i Vojvodini.

Tekst izvještaja Pokrajinskog ombudsmana »Manjinski mediji u Vojvodini« dostupan je na sajtu te institucije. Istraživanje je proveo stručni suradnik za odnose s javnošću i programe suradnje u Pokrajinskom ombudsmanu *Oliver Muškinja*.

SJEDNICA ODBORA ZA OBRAZOVANJE, ZNANOST, KULTURU, MLADEŽ I SPORT SKUPŠTINE AP VOJVODINE

Poseban osvrt na školovanje nacionalnih manjina

Odbor za obrazovanje, znanost, kulturu, mladež i sport Skupštine AP Vojvodine održao je 22. sjednicu 8. rujna. Na dnevnom redu su bile informacije o osnovnom i srednjem obrazovanju i odgoju učenika s posebnim osvrtom na školovanje pripadnika nacionalnih manjina u AP Vojvodini u školskoj 2009./2010. godini, te o obuhvatu odraslih osnovnim obrazovanjem u AP Vojvodini i o mreži institucija kulture u AP Vojvodini.

U VRANJU PREDSTAVLJENA ISKUSTVA OMBUDSMANA U ZAŠTITI PRAVA NACIONALNIH MANJINA

Još uvijek nedovoljno iskorištene zakonske mogućnosti

U Vranju je 6. rujna održan okrugli stol na temu uspostavljanja dijaloga među kulturnim i nacionalnim zajednicama u okviru projekta »Ne prolazi ulicom bez traga - Zagovaračka incijativa za manjine«. Na tom su okruglom stolu govorili zamjenik zaštitnika građana Republike Srbije za prava nacionalnih manjina prof. dr. *Goran Bašić* i zamjenica pokrajinskog ombudsmana za zaštitu prava nacionalnih manjina *Eva Vukašinović*.

Govoreći o nadležnostima institucije ombudsmana u zaštiti prava nacionalnih manjina u odnosu na državnu upravu, prof. dr Bašić je naveo kako općine i gradovi u Srbiji još uvijek nedovoljno koriste zakonske mogućnosti koje su im na raspolaganju u ovom području, poput osnivanja lokalnih vijeća za međunacionalne odnose koji imaju jasno određene ovlasti i utvrđene mehanizme unapređenja i zaštite ljudskih prava manjinskih zajednica na lokalnoj razini.

Zamjenica pokrajinskog obmudsmana Eva Vukašinović se u svom izlaganju usmjerila na praktična iskustva u zaštiti prava nacionalnih zajednica u Vojvodini, ističući veliki raskorak između odredbi postojećih pokrajinskih propisa koji se odnose na službenu uporabu jezika i pisma nacionalnih zajednica, obrazovanje i informiranje na materinjem jeziku i njegovanje tradicije i kulture i stupnja njihovog ostvarivanja u praksi. Uzrocima takvog stanja zamjenica Vukašinović smatra neinformiranost građana i građanki o svojim pravima s jedne strane, ali i još uvijek nedovoljno poznavanje i posljedično nedosljedno provođenje propisa u ovom području od strane lokalnih uprava.

Okrugli stol namijenjen mladima iz Vranja i Kikinde, sudionicima ovog projekta, kao i predstavnicima lokalnih samouprava iz Vranja, Preševa, Bujanovca, Bosilegrada i Dimitrovgrada koji se bave pitanjima nacionalnih manjina, organizirala je nevladina organizacija »Grupa 484« iz Beograda uz potporu izaslanstva EU u Republici Srbiji.

DANAS PRVA REDOVITA SJEDNICA HNV-A

Izmjene dokumenata, simbola i blagdana

Prijedlozi za novi Poslovnik o radu i Statut Hrvatskog nacionalnog vijeća, prijedlozi za nove simbole i blagdan hrvatske zajednice naći će se, među ostalim, na dnevnom redu prve redovite sjednice Nacionalnog vijeća hrvatske nacionalne manjine. Na sjednici koja će se održati danas, 10. rujna, od 17 sati u sjedištu HNV-a, bit će podnesena i izvješća o stanju imovine i potraživanja te utrošku sredstava za razdoblje od 1. siječnja do 30. lipnja ove godine.

HRVATSKA ZAJEDNICA TRAŽI ISPUNJENJE PREUZETIH OBVEZA REPUBLIKE SRBIJE U PODRUČJU OBRAZOVANJA

I ove se godine čeka suglasnost za uvoz udžbenika

Na sastancima u Beogradu i Novom Sadu državnim dužnosnicima predočeni problemi koji ometaju razvoj nastave na hrvatskom jeziku

Predsjednik Hrvatskog nacionalnog vijeća *Slaven Bačić* i član Izvršnog odbora HNV-a za obrazovanje *Pero Horvacki* održali su radne sastanke u ponedjeljak, 6. rujna, u Beogradu s ministrom prosvjete *Žarkom Obradovićem* i njegovim suradnicima *Vesnom Filom* i *Zoranom Kostićem,* te u utorak, 7. rujna, u Novom Sadu s pokrajinskim tajnikom za obrazovanje *Zoltánom Jegesom* i njegovim pomoćnikom *Branimirom Andrićem*.

Pero Horvacki

Do susreta je došlo na zahtjev predstavnika hrvatske zajednice i Republike Hrvatske, a predmet razgovora bila su najvažnija pitanja obrazovanja na hrvatskom jeziku, ispunjenje preuzetih obveza Republike Srbije te zaštita stečenih prava: racionalizacija školske mreže, uvoz udžbenika iz Republike Hrvatske, tiskanje hrvatskih prijevoda srpskih udžbenika i prosvjetni savjetnik za nastavu na hrvatskom jeziku. Razgovorima je nazočio i veleposlanik Republike Hrvatske u Beogradu *Željko Kuprešak*.

DO SADA BEZ PODRŠKE DRŽAVE

Naime, niti nakon osam godina od postojanja obrazovanja na hrvatskom jeziku u Srbiji, problem udžbenika nije riješen zbog stalnih problema s dobivanjem suglasnosti za uvoz udžbenika iz Hrvatske. Tako je i ove godine, pa kompleti udžbenika stoje spremni u Školskoj knjizi u Zagrebu i čekaju na suglasnost iz Beograda. Od prošle se godine pojavio i zahtjev za racionalizacijom koji će, smatra *Pero Horvacki*, ugroziti kontinuitet i spriječiti daljnji razvoj školstva na hrvatskom jeziku. Najnoviji je, istina usmjeni zahtjev, da se spoje odjeli prvih razreda u osnovnim školama u Subotici »Matko Vuković« i »Ivan Milutinović«, no s time se ne slažu niti roditelji, niti predstavnici hrvatske zajednice.

»Prema informacijama koje je pomoćnica gradonačelnika Subotice zadužena za područje razvoja kulturno-prosvjetne djelatnosti i racionalizaciju školske mreže *Ljubica Kiselički* priopćila na aktivu ravnatelja škola u Subotici, trebalo bi doći do spajanja odjela prvih razreda u subotičkim osnovnim školama 'Matko Vuković' i 'Ivan Milutinović'«, objašnjava Pero Horvacki. »Naime, ravnateljima ovih dviju škola je saopćeno kako bi se trebali dogovoriti u kojoj će školi biti prvi razred na hrvatskom jeziku a u kojoj neće. Tragom te informacije razgovarao sam 28. kolovoza u Subotici s ministrom prosvjete Republike Srbije Žarkom Obradovićem o dvjema najbitnijim temama za obrazovanje na hrvatskom jeziku, a to su nabava udžbenika i mogućnost spajanja odjela, pa čak i škola. Nakon toga mu je poslan i službeni dopis, a potom se i veleposlanik Republike Hrvatske u Beogradu Željko Kuprešak uključio u rješavanje ovih problema, te je za 6. rujna zakazan razgovor s ministrom u Ministarstvu za prosvjetu Republike Srbije u Beogradu. Na tom smo sastanku razgovarali o više tema, ali ove dvije su najbitnije. Istaknuli smo kako naša manjinska zajednica nije u istom položaju kao ostale manjinske zajednice, jer je najmlađa po priznanju i ima najmanje razvijenu infrastrukturu i mogućnost upisa. Osam godina radimo na razvoju nastave na hrvatskom jeziku, ali nijednu godinu nismo počeli a da smo znali koliko ćemo odjela imati i hoćemo li imati udžbenike. Sve smo morali raditi samo na temelju vlastite nacionalne svijesti, bez podrške države, i nemamo iste uvjete kao ostale manjinske zajednice koje već 60 godina imaju nastavu na materinjem jeziku.«

RODITELJI NEĆE SPAJANJE ODJELA

Pero Horvacki dodaje kako je ministru rekao da je 900 tisuća učenika u Srbiji krenulo 1. rujna na nastavu, a od toga je samo 400 učenika na hrvatskom jeziku.

»Ako će tih 400 učenika, tako mali postotak, ugroziti prosvjetu u Srbiji onda neka proglase kako u Srbiji nije moguće organizirati nastavu na hrvatskom jeziku«, kaže Horvacki. »I još je bilo dosta ozbiljnih diskusija i načelno smo dogovorili da će ministar s pokrajinskim tajnikom za obrazovanje Zoltánom Jegesom razgovarati u svezi sa spajanjem odjela. No, mi smo se već u utorak sastali s pokrajinskim tajnikom Jegesom koji nam je rekao kako on u vezi spajanja razreda nema nikakve ingerencije i da je on dao suglasnost na sve odjele koji su otvoreni na hrvatskom jeziku i računa da je taj odjel otvoren te nema potrebe da se mijenja status odjela ili da se gasi. Tajnik Jeges kaže kako je odlučivanje o ovome samo do Ministarstva prosvjete i eventualno do Grada Subotice, u smislu programa racionalizacije napravljenog prošle godine. Na današnjoj sjednici Hrvatskog nacionalnog vijeća će se raspravljati i o ovome problemu, a mi u međuvremenu nastavljamo s aktivnostima. Razgovarat ćemo s predsjednikom srpske strane Međuvladinog mješovitog odbora za manjine Srbije i Hrvatske *Jankom Veselinovićem,* koji je u uredu predsjednika Srbije *Borisa Tadića*, a koji je obaviješten o svim dosadašnjim koracima.«

Horvacki napominje i kako hrvatska zajednica ne prihvaća spajanje odjela jer se po tom kriteriju svi odjeli ispod 15 učenika trebaju spajati.

»U kombiniranim odjelima nastava je ipak manje posvećena jednom odjelu, a spajanje odjela iz različitih škola roditelji ne prihvaćaju. Osim toga radi se i o kontinuitetu nastave. Naime, ako se započnu spajati odjeli to će značiti gašenje nastave u jednoj od škola, a to ne želimo. Nama je cilj da se nastava širi a ne da se gasi, a ove godine imamo vrlo jasnu naznaku da ćemo od iduće godine imati riješen problem udžbenika, pa očekujemo da će se onda i proširiti nastava na hrvatskom jeziku«, objašnjava Horvacki, ali dodaje kako niti ove godine još uvijek nije riješen problem uvoza udžbenika. »Knjige su pripremljene i složene u Školskoj knjizi u Zagrebu i samo se čeka suglasnost za uvoz, i za dva dana po dobivanju suglasnosti one su u Subotici. Međutim, još uvijek nema suglasnosti, kao niti prethodnih godina, i pokraj svih nastojanja i razgovora na najvišim razinama jednostavno nema dovoljno volje od strane Srbije da podržava nastavu na hrvatskom jeziku.«

J. D.

Slabije nego prethodnih godina

Ove je školske godine u prvi razred s nastavom na hrvatskom jeziku upisan manji broj učenika nego prošle i pretprošle godine. Prošle je godine bilo 43 prvašića, pretprošle 37, a ove je godine tek 24 prvašića u odjelima s nastavom na hrvatskom jeziku. U OŠ »Matko Vuković« ih je 6, u OŠ »Ivan Milutinović« 6, u Đurđinu i Tavankutu po 5 učenika i dvoje u Maloj Bosni. Manji broj od ovogodišnjeg je jedino bio upisan u generaciji današnjih osmaša, kojih je bilo 14. Broj đaka po generaciji kreće se od 35 do 50 učenika.

TEHNIČKI ISKORAK U REGIONALNOJ BORBI PROTIV ORGANIZIRANOG KRIMINALA

Zaštićeni video link BG-ZG

Ministri unutarnjih poslova Srbije i Hrvatske *Ivica Dačić* i *Tomislav Karamarko* obavili su prvi razgovor putem zaštićenog video linka. Posredstvom tog video linka ubuduće će komunicirati policije dviju država. Ovaj način kontakta predstavlja prvi korak u realizaciji projekta osnivanja Regionalnog centra za razmjenu operativnih informacija i neposredne suradnje u borbi protiv organiziranog kriminala.

Razgovor ministara policija Srbije i Hrvatske u ponedjeljak počeo je osvrtom na nedavni uzbudljiv meč reprezentacija dviju zemalja u osmini finala Svjetskog prvenstva u košarci, ali je lopta ubrzo s košarkaškog prebačena na policijski teren, prenosi Beta.

Kriminološki tehničari iz dviju zemalja ubuduće će putem video konferencijske veze razmjenjivati operativne informacije, a komunikacija će biti svakodnevna i puno jeftinija od uzajamnih posjeta.

Ministar Dačić je novinarima objasnio kako će biti uspostavljena tri kanala kripto zaštićene komunikacije.

»Između dvaju ministara, između dvaju ravnatelja policija i između naših uprava kriminalističkih policija. Time bismo stvorili mogućnost da se može brzo i operativno reagirati, što je i uvjet za nastavak naše uspješne suradnje«, naveo je on.

Tomislav Karamarko je istaknuo značaj dobre suradnje između dviju policija.

»Ako su mafijaške grupe dobro organizirane i povezane, mislim da mi moramo biti bar korak ispred. Mislim da polako idemo prema tome. Jako sam zadovoljan ovim danas. Mislim da će naši operativci surađivati, sjediti pred ovom tehnikom i rješavati zajedničke slučajeve«, rekao je on.

Ravnatelji srpke i hrvatske policije *Milorad Veljović* i *Oliver Grbić* su se suglasili da postoje načini da se suprotstavi kriminalnim grupama usprkos njihovoj uskoj suradnji.

GARANCIJSKI FOND VOJVODINE

Novi krediti za poljoprivrednu mehanizaciju

Garancijski fond AP Vojvodine je s Razvojnom bankom Vojvodine i Ministarstvom za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu uspio objediniti dvije kreditne linije s jamstvom u iznosu od 150 milijuna dinara. Razvojna banka Vojvodine je osigurala kreditnu liniju od 100 milijuna dinara, a najtečaj za odobravanje jamstava bit će otvoren do utroška sredstava, a najdulje do 30. studenoga ove godine.

»Ovim kreditima nastavljamo ulaganje u poboljšanje kvalitete mehanizacije u Vojvodini i uz suradnju s Ministarstvom poljoprivrede i ovom prilikom imamo najpovoljniju ponudu s kamatom od 7,5 posto, odnosno bez kamate na 40 posto iznosa kredita za posljednje dvije godine otplate«, kazala je za AgroServis direktorica Garancijskog fonda *Teodora Vlahović*.

Krediti iz sredstava Razvojne banke iznosit će najmanje milijun, a najviše 15 milijuna dinara, a rok otplate je sedam godina. Direktorica u Razvojnoj banci *Jelena Cvjetan* kazala je na konferenciji za novinare kako je 49 poljoprivrednika preuzelo u ovoj banci 1,3 milijuna eura i da ova banka i dalje ostaje na usluzi, koja je zahvaljujući suradnji s vojvođanskim fondovima efikasna i jeftinija.

»Iako se zovemo Razvojna banka mi poslujemo po zakonu o bankama kao i sve druge banke, otuda nismo slični bankama istog imena u okruženju, a drugačije može biti jedino ako se donese poseban zakon o razvojnim bankama«, rekla je Jelena Cvjetan.

Garancijski fond Vojvodine, pokraj objavljenog natječaja namijenjenog malim i srednjim poduzećima, poduzetnicima i zemljoradničkim zadrugama, do kraja ovog mjeseca ima otvoren natječaj i za fizičke osobe (završava se 30. rujna). Po ovom natječaju također se omogućuje nabava kombajna, traktora i priključnih strojeva. Tekst najnovijeg natječaja objavljen je na sajtu Garancijskog fonda AP Vojvodine www.garfondapv.org.rs i na sajtu Razvojne banke Vojvodine a.d. Novi Sad www.rbv.rs.

ODLUKA MAĐARSKOG NACIONALNOG VIJEĆA

Školski autobus i besplatne novine za učenike

Rebalans proračuna Mađarskog nacionalnog vijeća, te imenovanje novih članova Izvršnog odbora krovnog tijela mađarske zajednice u Srbiji, bile su među ostalim točke dnevnog reda o kojima se odlučivalo na sjednici Vijeća održanoj 3. rujna u svečanoj dvorani Učiteljskog fakulteta na mađarskom jeziku u Subotici.

Početkom primjene zakona koji predviđa drugačiju raspodjelu u odnosu na dosadašnju, povećan je obujam novca iz republičkog proračuna, te je tako rebalansom ukupan iznos sredstava Vijeća povećan sa 62 na 75 milijuna dinara, kazao je predsjednik Mađarskog nacionalnog vijeća dr. *Tamás Korhecz*. On je najavio kako će se povećana sredstva trošiti za profesionalizaciju uprave i Nacionalnog vijeća gdje će raditi uposlenici s punim radnim vremenom. Dio sredstava će biti trošen i na veće putne troškove članova Nacionalnog vijeća zbog većeg broja sjednica, i sjednica radnih tijela, te će se povećati i honorari članovima Nacionalnog vijeća zbog povećanog obujma posla. Iz povećanih sredstava financirat će se i dva projekta: školski autobus za đake koji pohađaju nastavu na materinjem jeziku, a drugi je projekt putem kojega će se »Magyar Szó« i omladinski podlistak »Képes Ifjúság« besplatno distribuirati u srednjim školama za oko 1300 učenika.

S prometovanjem je počeo i prvi školski autobus koji prevozi 20 đaka koji žive veoma daleko od škola u kojima postoji nastava na mađarskom jeziku, a troškove ovoga prijevoza financirat će Mađarsko nacionalno vijeće. Neke od subotičkih javnih ustanova su označene kao ustanove od posebnog značaja za mađarsku zajednicu. To su Art kino »Sándor Lifka«, kazalište »Dezső Kosztolányi«, Narodno i Dječje kazalište, Gradski muzej, Historijski arhiv, Međuopćinski zavod za kulturu, te Gradska knjižnica.

Predsjednik Mađarskog nacionalnog vijeća upoznao je javnost i s novim članovima Izvršnog vijeća ovoga tijela. Za područje službene uporabe jezika bit će zadužena *Katinka Beretka*, za kulturu *Ildikó Lovas*, za više obrazovanje *László Lengyel*, za odnose s javnošću *Lívia Barát-Tóth*, opće pravni savjetnik i koordinator za ured bit će *Zsolt Várkonyi*, za obrazovanje će biti zadužen *Mihály Soós* i za informiranje *Viola Varga-Diósi*.

SVEČANO OTVOREN MOST NA SAVI KOD SRIJEMSKE RAČE

Bratski dar srpskog naroda Republici Srpskoj

Sredstva za ovaj projekt najvećim dijelom izdvojena iz Fonda za kapitalna ulaganja AP Vojvodine

Predsjednik Srbije *Boris Tadić* i predsjednik Vlade Republike Srpske *Milorad Dodik* u ponedjeljak su otvorili novoizgrađeni most »Europa« na Savi kod Srijemske Rače. Izgradnju mosta, koji je koštao 13 milijuna eura, financirala je Vlada Srbije, dok je Republika Srpska osigurala sredstva za izgradnju pristupnog puta na desnoj obali Save.

»Razmišljamo i planiramo nekoliko točaka susretanja Republike Srpske i Srbije koje trebaju otvoriti perspektive svim ljudima koji žive u BiH i Srbiji«, rekao je Tadić najavljujući nove zajedničke projekte, među kojima su most kod Bratunca i mreža autocesta. Premijer Srpske Milorad Dodik podsjetio je kako je Vlada RS u izgradnju ovog mosta uložila milijun eura i naveo da upravo ovakvi projekti, koji se grade i ostavljaju, svjedoče o suradnji RS i Srbije.

»Ovo je primjer specijalnih paralelnih veza i na ovaj se način umanjuje granica«, rekao je Dodik, ocjenjujući kako je most na Savi kod Srijemske Rače jedan od kapitalno važnih projekata za Republiku Srpsku.

Ministar prometa i veza RS *Nedeljko Čubrilović* istaknuo je kako će novi most umnogome olakšati odvijanje prometa na najfrekventnijem graničnom prijelazu između Srbije i BiH preko kojeg dnevno pređe oko 1000 putničkih i 300 teretnih vozila.

Predsjednik Vlade AP Vojvodine *Bojan Pajtić* podsjetio je da su sredstva za ovaj projekt najvećim dijelom izdvojena iz Fonda za kapitalna ulaganja AP Vojvodine i rekao kako je ovaj most bratski dar srpskog naroda Republici Srpskoj.

»Osim financijskih sredstava i građevinskog materijala, u ovaj smo most uložili ljubav i nadu«, rekao je Pajtić.

Gradnja mosta, koji će se koristiti isključivo za cestovni promet, a koji je izgrađen u neposrednoj blizini postojećeg željezničkog mosta, počela je u siječnju 2007. na temelju ugovora između vlada Srbije i Republike Srpske, po kome je Srbija preuzela obvezu financiranja ovog posla. Sam most, dužine 440 metara, širine 11 metara, s dvjema prometnim trakama i dvjema pješačkim stazama, završen je sredinom 2008. godine, nakon čega je počela izgradnja pristupnih prometnica koja je završena ovih dana.

Novi most simboličnog imena »Europa« izgrađen je na nosačima postavljenim još prilikom izgradnje željezničkog »Mosta kraljice Marije« 1934.

RASPRAVA ČIPLIĆ-ŠABIĆ

Različite ocjene upisa u biračke popise

Prema Šabićevoj ocjeni, »u procesu upisa bilo je svega – propusta, kaznenih djela, povrede ljudskih prava, i to doista mnogo«
**** Prema ministru Čiplću, »proces je protekao besprijekorno, bez obzira na to kakva je slika u javnosti proizvedena«***

Ocjena ministra za ljudska i manjinska prava *Svetozara Čiplića* po kojoj je proces upisa u posebne biračke popise nacionalnih manjina »prošao besprijekorno« nema nikakve veze

Svetozar Čiplić

s realnošću, izjavio je za beograski Blic povjerenik za informacije od javnog značaja *Rodoljub Šabić*, reagirajući na navode ministra Čiplića u tom listu. Prema Šabićevoj ocjeni, u procesu upisa »bilo je svega – propusta, kaznenih djela, povrede ljudskih prava, i to doista puno«.

Naime, na pitanje novinara Blica smatra li poslije nalaza povjerenika za informacije od javnog značaja i povjerenice za ravnopravnost da ima osobnu odgovornost i da bi trebao podnijeti ostavku, ministar Čiplić je odgovorio kako »povjerenik za informacije nije dao nikakav nalaz«, već je »jednostavno ispitivao proces upisa u posebne biračke popise i stekao saznanje da od 650.000 upisanih, određeni broj građana nije upisan svojevoljno, odnosno da postoje falsificirane prijave upisa«.

Čiplić je istaknuo kako je na 650.000 upisanih, od strane lokalnih samouprava poništeno 96 upisa, a povjerenik za informacije je podnio 13 kaznenih prijava zbog upisa te je, prema njegovu mišljenju, »proces protekao besprijekorno, bez obzira na to kakva je slika u javnosti proizvedena«.

Čiplić smatra kako, budući da je zaštitnik građana tek otvorio postupak u kome treba utvrditi mišljenje o cijelom izbornom postupku, pitanje njegove odgovornosti po ovom pitanju nije upitno.

S druge strane, Šabić je, reagirajući na navode iz intervjua ministra Čiplića, inzistirao da se radi o »najgrubljim povredama, onima koje predstavljaju ozbiljna kaznena djela«, te je dodao kako je zbog »instrukcije o načinu upisa koju je dalo Ministarstvo svašta bilo moguće«.

»Zabilježeni su slučajevi u kojima su pojedinci donosili po nekoliko stotina, čak i po nekoliko tisuća zahtjeva za upis, a da im tijela lokalne samouprave, slijedeći instrukciju, nisu mogla tražiti nikakvu punomoć niti utvrđivati identitet. I događalo se, naravno, svašta što je nemoguće uklopiti u ocjenu 'besprijekorno'. Samo je u jednom gradu evidentirano skoro 1400 dvostrukih zahtjeva za upis, upis istih ljudi u dva biračka popisa. Jedino to što su u nekim lokalnim samoupravama ipak konstatirali tko je donosio određene grupe prijava, omogućava da se bar jedan broj mogućih počinitelja kaznenih djela identificira. A velika većina će zauvijek ostati u sjenci«, istaknuo je Šabić.

Šabić tvrdi kako je »nevjerojatna tvrdnja ministra da je samo 96 slučajeva bilo sporno«, a da je povjerenik podnio samo 13 kaznenih prijava.

»A tih 'samo' 13 kaznenih prijava odnosi se na izvršenje nekoliko stotina kaznenih djela neovlaštene obrade podataka u stjecaju s falsifikatom. Do kog broja kaznenih prijava i kaznenih djela bismo došli na osnovi analize iz svih 170 lokalnih samouprava, teško je i pretpostaviti. Iako imamo manje inspektora nego što ministar Čiplić ima državnih tajnika i pomoćnika, urađeno je što je uradio. Neka sad Ministarstvo zatraži od svih lokalnih samouprava

Radoljub Šabić

i javno objavi podatak o tome koliki broj 'dobrovoljno' upisanih ljudi je, nakon što je saznao za upis, tražio brisanje iz posebnog biračkog popisa«, ističe Šabić.

Komentirajući posljednje reagiranje povjerenika Šabića, ministar Svetozar Čiplić je za Blic kazao kako mu nije namjera minimizirati propuste i nepravilnosti, ali niti otvarati polemike na temu što bi bilo kad bi bilo.

KOJI TO VJETROVI PUŠU PODUNAVLJEM

Šokci se dijele, a udruge im se množe

Od prije dvije godine pokraj institucija kulture s hrvatskom odrednicom u mjestima šokačkog Podunavlja u brojem sve manjoj hrvatskoj zajednici paraleno se osnivaju nove udruge * Je li u pitanju specifična djelatnost novoosnovanih institucija, ili netrpeljivost dužnosnika unutar starih?

Piše: Ivan Andrašić

Godina 2008. bila je godina u kojoj je tadašnjih šest udruga podunavskih Hrvata Šokaca potpisalo povelju o trajnoj suradnji. HKUPD »Mostonga« Bač, kao nositelj, KPZH »Šokadija« Sonta, HKPD »Silvije Strahimir Kranjčević« Bački Breg, KUDH »Bodrog« Bački Monoštor, HKUPD »Dukat« Vajska-Bođani i najmlađi, tek osnovan HKUPD »Matoš« Plavna pristupili su realizaciji zajedničkog projekta obilježavanja 320. obljetnice doseljavanja Šokaca na prostore bačkog Podunavlja »Tragovi Šokaca od Gradovrha do Bača 1688.-2008.«. Kao sedma institucija priključila im se Udruga građana »Urbani Šokci« iz Sombora, tada u osnivanju.

Bila je to godina u kojoj su Šokci sebi i drugima pokazali kako se samo složnim i zajedničkim nastupom brojem ne tako velike zajednice mogu dostići veliki dometi, godina u kojoj je u međuvremenu aklamacijom usvojena himna udruga podunavskih Hrvata Šokaca, svečana pjesma »Šokadija«. Iako je generalni pokrovitelj ovoga projekta bilo Hrvatsko nacionalno vijeće, tadašnji predsjednik krovne institucije Hrvata u Srbiji *Branko Horvat* nije prisustvovao središnjim proslavama u Tuzli i Baču.

POČELO S »URBANIM ŠOKCIMA«

Od pojedinaca iz političkih krugova hrvatske zajednice pristizale su primjedbe na ovakav način rada, pa čak i konstatacije kako se Šokci žele izdvojiti iz HNV-a. U vrijeme velikih turbulencija i podjela unutar bunjevačke grane hrvatskoga stabla mnogi su se plašili podjela i među Šokcima. Međutim, Šokci su ostali jedinstveni u očuvanju svojega hrvatskoga nacionalnoga identiteta. Gdje god su javno nastupali, s ponosom su isticali svoje hrvatsko podrijetlo, zajedničkim stihom, pjesmom, igrom i svirkom prezentirali svoje jedinstvo, znalačkim nošenjem starinskih narodnih nošnji pokazivali svima bogatstvo koje je znala iznjedriti samo višestoljetna sirotinja.

Već u sljedećoj godini, iako su se okupili oko novog zajedničkog projekta pod nazivom »Šokci i baština«, pojavili su se prvi nemiri i prvi znaci pritajenog nezadovoljstva u međusobnim odnosima. Nositelj projekta »Šokci i baština« u 2009. i u 2010. godini je u međuvremenu registrirana UG »Urbani Šokci« iz Sombora. Za ove projekte odobrena su puno manja sredstva nego za »Tragove Šokaca«, a ukoliko je netko želio minirati zajednički rad šokačkih udruga uradio je to na najoprobaniji mogući način. Sredstva za projekt nisu odobrena u globalu, nego udrugama pojedinačno, a da su pritom odbijeni projekti institucija iz Sonte, Bačkog Brega, Bačkog Monoštora, Vajske i Plavne. Ipak, 2009. godine planirane akcije su i realizirane, a koncem rujna realizirat će se i planirano za 2010. godinu.

Mnogi smatraju kako je veći razlog za brigu pojava novih subjekata u mjestima u kojima institucije s hrvatskom odrednicom već postoje. Prvi potez povukli su Somborci. Uz mentorsku potporu osječke UG »Šokačka grana« i blagoslov službenih institucija hrvatske nacionalne zajednice u Srbiji promovirana je nova institucija, doduše bez navedene nacionalne odrednice u nazivu, Udruženje građana »Urbani Šokci«. Nitko od dužnosnika podunavskih Hrvata Šokaca nije se želio javno očitovati, no mnogi su u razgovorima sebi i drugima postavljali polušaljivi upit – hoće li sad netko formirati UG »Ruralni Šokci«?

PODVAJANJE SE S BUNJEVACA PRENOSI I NA ŠOKCE

Mnogima nije bilo jasno tada, a nije ni danas, koji su motivi formiranja ove udruge, uklapa li se njihov opus rada u djelatnosti navedene u statutu HKUD-a »Vladimir Nazor« i zbog čega u nazivu ove institucije nema odrednice »hrvatsko«. Ostaje nesporna činjenica da ova udruga u svoje redove nije okupila zavidan broj somborskih Šokaca. Predsjednik HKUD-a »Vladimir Nazor« iz Sombora *Mata Matarić* smatra kako je u ovom društvu bilo mjesta i za djelatnosti nove udruge.

»U statutu Hrvatskog doma i 'Vladimira Nazora' navedena je njihova uloga u okupljanju somborskih Hrvata – Bunjevaca i Šokaca i pravo svih članova na artikulaciju svojih kulturoloških i etno-tradicija«, kaže Mata Matarić. »U posljednje se vrijeme pojavljuju novi trendovi u tom hrvatskom miljeu, tako da se podvajanje Hrvata polako prenosi i na Šokce. Bunjevci su nam već odavno otišli iz Hrvatskog doma, a sada su, pojavom nove institucije, otišli i Šokci. Hrvatska kulturna baština u našim mjestima mora se njegovati ravnomjerno, a ne samo u okviru jedne etničke skupine. Voljni smo surađivati i s novim društvima, ali je velika šteta što smo poduzeli ovaj korak u razjedinjavanju hrvatskog korpusa. Svjesno ili ne, u tom razjedinjavanju našega puka sudjeluju i pojedini dužnosnici naše zajednice, pa i pojedinci i udruge iz matične domovine.«

Predsjednica UG »Urbani Šokci« iz Sombora *Marija Šeremešić* kaže kako je njihova udruga bila prva u procesu osnivanja novih udruga.

»Smatram da bi na jednom prostoru trebalo postojati onoliko udruga koliko ima područja u kojima se može raditi, a ne ulaziti u područje u kojem već radi neka od postojećih udruga«, kaže Marija Šeremešić. »Hrvatska kulturno-umjetnička društva koja imaju brojne sekcije trebala bi biti nositelji rada u svim segmentima očuvanja tradicije. Udruge građana nisu ljudi koji će odvući članstvo iz već postojećih institucija, nego će samo kroz određene vrste aktivnosti promovirati svoju baštinu, svoju nacionalnu pripadnost. 'Urbani Šokci' za cilj imaju promoviranje baštine Šokaca Sombora i okolice, zapisivanje i objavljivanje materijala prikupljenih na terenu. Tradicija nam je jako bitna, ali od nje neće ostati traga ukoliko se ne zapiše. KUD-ovi imaju izuzetno tešku zadaću njegovanja tradicije kroz govor, pjesmu i ples, a udruge poput naše ostavljaju materijalne tragove za budućnost.«

OSNIVANJE NOVIH UDRUGA U BAČKOM BREGU I BAČU

Formiranje UG »Urbani Šokci« bio je samo prvi korak u daljnjem množenju ili dijeljenju, kako tko rezonira, udruga šokačkog Podunavlja. Ubrzo je u Bačkom Bregu formirano Udruženje građana Hrvata Šokaca »Ante Jakšić«. Ova je udruga formirana pri župnom domu, a djelatnosti su joj organizacija koncerata, gostovanja kulturno-umjetničkih društava i očuvanje tradicije bereških Hrvata Šokaca. Na taj se način provodi dio djelatnosti koja je i u programu starije hrvatske institucije kulture – HKPD-a »Silvije Strahimir Kranjčević«. Dobrom poznavate-

lju prilika u Bačkom Bregu poznato je kako je veliki dio članstva »Kranjčevića« naklonjen starijoj političkoj opciji – DSHV-u, a čelništvo »Ante Jakšića« je u članstvu političkog rivala – DZH. Sam po sebi nameće se upit: nije li trebalo suspregnuti negativnu ostrašćenost i subjekte kulture ostaviti izvan domašaja politike?

Predsjednica HKPD-a »Silvije Strahimir Kranjčević« *Tamara Lerić* ne vidi nikakve probleme zbog stvaranja nove udruge, niti naslućuje buduće podudaranje aktivnosti u njihovom radu.

»S udrugom 'Ante Jakšić' imamo vrlo korektan odnos, čak je njezin predsjednik *Željko Kolar* i koreograf u 'Kranjčeviću'. Na njih ne mogu gledati kao na nekakve rivale, jer ne rade ono što radimo mi. Više su orijentirani na očuvanje tradicije narodnih nošnji i starih rukotvorina, a mi na njegovanje folklora i običa-

ja«, kaže Tamara Lerić, no njezine riječi već opovrgavaju manifestacije poput »Bereških žetvenih svečanosti« i koncerti organizirani od strane nove udruge.

Nove institucije niču i u općini Bač. U samom Baču u procesu osnivanja je Udruženje građana »Tragovi Šokaca«, čija je liderica bivša predsjednica organizacijskog odbora projekta »Tragovi Šokaca od Gradovrha do Bača« *Stanka Čoban*. Po njezinim riječima ova udruga ni po čemu neće biti rival HKUPD-u »Mostonga«. Opus rada bit će im istraživanje bogate etnozaostavštine Hrvata Šokaca Bača, istraživanja na terenu, zapisivanje rezultata ovih istraživanja i izrada narodnih nošnji. I ovdje se sam po sebi nameće upit - nije li za sve ove djelatnosti bilo mjesta unutar »Mostonge«?

Predsjednica HKUPD-a »Mostonga« Bač *Dara Filipović* smatra kako je za sve ove djelatnosti bilo mjesta i u okvirima ove udruge.

»Iako osobno nemam ništa protiv osnivanja novih udruga unutar hrvatske nacionalne zajednice u mjestima u kojima srodne institucije već postoje, mislim da to baš i nije dobro. Ionako nas je malo, pa i već postojeće udruge prolaze kroz krizu zbog smanjenja broja članstva, tako da su to samo nove podjele u okviru hrvatskog puka, koje nam ne idu u prilog. Mislim da je ipak sve naše djelatnosti u segmentu istraživanja naše bogate baštine trebalo provoditi u okviru postojećih institucija«, kaže Dara Filipović.

DRASTIČAN PRIMJER U VAJSKOJ

Najnoviji, a ujedno i najdrastičniji primjer ovoga množenja ili dijeljena aktualan je ovih dana u Vajskoj. Nezadovoljan radom HKUPD-a »Dukat«, a mnogi članovi ove institucije kažu najviše osobnim statusom u društvu, tajnik udruge, visoki dužnosnik HNV-a i DSHV-a *Željko Pakledinac* inicirao je, a u tijeku je realizacija, osnivanje Hrvatskog kulturnog pjevačkog društva »Zora« Vajska. Na dosadašnjim javnim nastupima »Dukata«, između ostalih, zabilježeno je pojavljivanje na sceni i pjevačke skupine, koja je interpretirala pučke crkvene i tradicijske napjeve vaištanskih Hrvata Šokaca. Na svojem prvom javnom nastupu izvan Vajske, na manifestaciji »Susret Šokadije« u Baču, članovi »Zore« pjevali su te iste napjeve, ali u glazbenoj obradi i uz pratnju na sintisajzeru prof. *Nermine Košutić*. Od pjevača, dvoje su bili odjeveni u narodne nošnje, ostali u crne hlače i bijele košulje. Koliko je ovakav način pjevanja i odijevanja sukladan tradiciji Hrvata Šokaca neka čitatelj prosudi sam.

Nesporna je činjenica da u nevelikoj hrvatskoj nacionalnoj zajednici u Vajskoj jedva postoji dostatan potencijal članova i za jednu udrugu, a uz to, dodatnu zbunjenost među običan puk unosi osnivanje druge. I u ovom slučaju članovi govore o nezadovoljenim interesima pojedinaca u okviru »Dukata«, a koji su isključivo kadrovske naravi, te o osnivanju nove udruge zbog vlastitih interesa. Očekivano, nitko ne želi javno iznijeti mišljenje o ovako osjetljivoj temi, kažu - kako se ne bi zamjerili utjecajnim ljudima.

Predsjednik »Dukata« i urednik radijske emisije na hrvatskom jeziku »Zvuci bačke ravnice« *Pavle Pejčić* protivnik je ovakvoga podvajanja. »HKUPD 'Dukat' djeluje već osam godina. Činjenica je da naša zajednica u Vajskoj nema dovoljno potencijala za ovakvu vrstu djelatnosti, a dobar dio našega članstva je drugih nacionalnosti. Mi jesmo nacionalno opredijeljeni, ali ne i nacionalno zatvoreni. Dragocjen nam je svaki član koji prihvati odredbe našega statuta i sukladno njima radi. Ne bih govorio o formiranju novoga društva, no vrijeme će pokazati koji su motivi u pitanju. Čelnici 'Zore' još uvijek su i dužnosnici u 'Dukatu', a o njihovoj komunikaciji s ostalim članovima našega društva dovoljno govori podatak da još uvijek nisu nikoga obavijestili o svojim aktivnostima u novoj udruzi, niti su dali ostavke na svoje dužnosti. Ovaj potez svakako je pokušaj podvajanja djelatnosti i razbijanja već postojeće institucije. Plašim se da će to unutar hrvatske zajednice u Vajskoj odjeknuti vrlo negativno i da će nam nanijeti teške i nesagledive posljedice«, kaže Pejčić.

Dijametralno suprotne stavove ima Željko Pakledinac.

»Očekujem da najdulje za mjesec dana Hrvatsko kulturno pjevačko društvo 'Zora' bude registrirano. Sada ne bi trebalo bilo što istraživati i ulaziti u razloge formiranja ove udruge. Bio sam član i dužnosnik 'Dukata' i zalagao sam se za formiranje jedne pjevačke skupine, koja bi na programu imala stručno obrađene pjesme iz ovoga dijela Podunavlja. Nisam naišao na razumijevanje ostalih članova predsjedništva i ja sam se odlučio na ovaj korak. Skupa s *Ivanom Šimunovićem* i *Željkom Hiršmanom* formirao sam inicijalni odbor za osnivanje nove udruge. Pokraj pjevanja starih napjeva u stručnoj glazbenoj obradi, bavit ćemo se i pisanjem, jer imamo potencijala i za to, a isto tako, istraživat ćemo i povijest našega mjesta i znamenitih ljudi iz prošlosti. U planu nam je i organizacija jednog književnog susreta, te postavljanje izložbe našega zaboravljenoga slikara iz Bođana *Josipa Benaka*. Poznato mi je u kolikoj smo materijalnoj krizi općenito, pa za sada radimo bez ikakve nadoknade, a nadamo se da će nakon registriranja udruge doći i do priljeva novca. Ne bih rekao da su dvije udruge s hrvatskom odrednicom puno za Vajsku, sretan sam što će u ovako maloj sredini djelovati i 'Dukat' i 'Zora'«, kaže Željko Pakledinac.

OSOBNI INTERESI, A NE ISKRENI MOTIVI

Plavnu je zaobišao ovaj val stvaranja novih udruga, a neumorni aktivist HKUPD-a »Matoš« *Zvonimir Pelajić* niti ne očekuje probleme ove naravi u svojemu mjestu.

»Osnivanjem 'Matoša' nastojali smo obuhvatiti sva područja kulture i tradicije u radu više odjela udruge. Ovo što se u posljednje vrijeme događa u mjestima šokačkog Podunavlja samo je bespotrebno podvajanje pojedinih društava, koje, osobito u selima, u biti samo slabi našu ionako krhku nacionalnu zajednicu. Najtragičnije će biti ukoliko se pokaže kako su u pitanju osobni interesi, a ne iskreni motivi očuvanja naše tradicije«, tvrdi Pelajić.

Stabilna situacija je i u udrugama s hrvatskom odrednicom u dvama najvećim selima podunavske Šokadije, u Sonti i Bačkom Monoštoru.

»Pojavu stvaranja novih udruga u mjestima šokačkog Podunavlja moramo razmotriti s više aspekata. Ovo naše nazovimo umnožavanje bilo bi vrlo pozitivno ukoliko je rezultat stvarnoga rada i velikoga povećanja broja članova u udrugama koje već dulji niz godina djeluju na ovim prostorima. Međutim, indikativno je to što je pripadnika naše nacionalne zajednice u Podunavlju sve manje, a udruga sve više. Jasno je kako ovo stvaranje novih udruga nije posljedica nekakvog narastanja odjedanput probuđenih hrvatskih osjećaja, nego se bojim da je riječ o personalnim nesuglasicama pojedinaca unutar već postojećih institucija u određenim mjestima, pa onda kad se ne mogu međusobno dogovoriti, stvore sebi novu udrugu. U svakom slučaju, ova pojava je samo doprinos razbijanju našeg ionako krhkog i nejakog nacionalnog korpusa«, kaže predsjednik KPZH »Šokadija« iz Sonte i vjećnik HNV-a *Zvonko Tadijan*.

Pred čitateljem su razmišljanja pro et kontra, a vrijeme se uvijek do sada pokazalo kao najobjektivniji sudac, pa će nadajmo se i ovoga puta ostati dosljedno. Nadajmo se i da će erozija hrvatskog korpusa na ovim prostorima uskoro postati pojava prošlosti.

VLČ. DR. MARINKO STANTIĆ, PREDSJEDNIK ORGANIZACIJSKOG ODBORA HOSANAFESTA

Kada daruje i pomaže, čovjek se osjeća sretnijim

Razgovor vodili: Ž. Vukov i Z. Sarić

*Mislim kako bi trebalo biti više želje ovdašnjih autora, instrumentalnih sastava i pojedinaca da se ozbiljnije prihvate skladanja i pisanja tekstova za HosanaFest * Veći interes autora za sudjelovanje na HosanaFest-u imamo iz Republike Hrvatske * Festival je od prošle godine postao dobrotvorne naravi i sav prilog od ulaznica, prodaje CD-a i DVD-a ide za oporavak ljudi koji su štićenici zajednice Hosana*

Prvi festival hrvatskih duhovnih pjesama HosanaFest održan je 2006. godine u Subotici i već je tada kvalitetom ispunio očekivanja mnogih i time opravdao svoje postojanje. Idejni tvorac ovoga festivala je svećenik dr. *Marinko Stantić*, koji je i utemeljitelj i voditelj Humanitarno terapijske zajednice za pomoć ovisnicima koja nosi naziv Hosana. Ujedno, vlč. Stantić je i župnik u župi sv. Križa u Somboru, kao i u župi sv. Nikole Tavelića u Bezdanu. Od prošle godine, dakle četvrtog HosanaFesta, nastala je poveznica između samog festivala i zajednice, kada je festival postao humanitarnog karaktera. Prihod od festivala ide za pomoć radu zajednice Hosana.

S vlč. Stantićem razgovarali smo o ovogodišnjem HosanaFestu koji je održan prošle nedjelje, kao i o životu i radu zajednice Hosana.

HR: S obzirom da je ove godine održan peti HosanaFest, kako ste zadovoljni ovogodišnjim festivalom i brojem pjesama koje su pristigle na natječaj?

Hvala Bogu, ove smo godine imali peti po redu HosanaFest. Mogu reći da sam zadovoljan organizacijom, nastupom izvođača, kao i odzivom publike. Na festivalu je predstavljeno 15 novih pjesama, koje su izabrane između 39 pjesama koje su pristigle na natječaj. Mi ipak nismo u potpunosti zadovoljni, jer su neki autori prijavili samo tekst pjesme, što smo uvrstili kao prijavu bez glazbe i bez izvođača, dakle neki nisu shvatili što taj natječaj traži i nisu, možemo reći, shvatili na pravi način sam HosanaFest. Možemo i sa žaljenjem reći kako naši izvođači iz Vojvodine nisu bili baš spremni nositi se sa svim onim što HosanaFest treba, a to je naravno kvaliteta skladbe i izvedbe. I onda se autori radije povuku, nego li da sebe natjeraju na ozbiljniji rad ili kvalitetnije i odgovornije obavljanje svoje dužnosti. Trebali bi shvatiti kako je ta dužnost izgrađivanje svojih talenata. Treba reći i kako imamo Subotički tamburaški orkestar, imamo i Muzičku školu u Subotici, znači ima puno glazbenika, a potrebna je samo volja koja bi riješila sve ono što traži jedan natječaj.

HR: Kako objašnjavate veliki odziv autora iz Republike Hrvatske na natječaj?

Veći interes autora za sudjelovanje na HosanaFestu imamo iz matične domovine, Republike Hrvatske, o čemu govori podatak da su ove godine na HosanaFestu 11 pjesama izveli sudionici koji dolaze iz Hrvatske, što nam govori koliko je u Hrvatskoj ovaj festival prihvaćen. Treba reći kako je to zasluga Hrvatskog katoličkog radija, koji propagira i naš festival. Također, ovaj festival promiče i hrvatska radijska postaja »Mir« Međugorje. S tim odzivom smo jako zadovoljni, ali kao što sam rekao, mislim kako bi trebalo biti više želje ovdašnjih autora, instrumentalnih sastava i pojedinaca da se ozbiljnije prihvate skladanja i pisanja tekstova za HosanaFest.

HR: HosanaFest je humanitarnog karaktera, znači sav prihod koji se skupi od ulaznica ide za pomoć životu i radu Humanitarno-terapijske zajednice za pomoć ovisnicima – Hosana. Kako je prošao subotnji posjet sudionika festivala ovoj zajednici?

Mi smo HosanaFest vezali sa zajednicom ovisnika o drogi, alkoholu i kocki i time smo dali još jednu konotaciju festivalu, jer je festival od prošle godine postao dobrotvorne naravi i sav prihod od ulaznica, prodaje CD-a i DVD-a ide za oporavak tih ljudi koji su štićenici zajednice Hosana, koja se nalazi u Starom Žedniku pokraj Subotice. Ove smo godine napravili iskorak,

napravili smo vrlo hrabar potez. U subotu, uoči samog festivala napravili smo radionice, tako da su sami izvođači došli u zajednicu Hosana. Bili su podijeljeni u pet skupina na onim punktovima gdje momci obavljaju svoje svakodnevne aktivnosti, jednostavno nam je želja bila da sami izvođači dožive duh zajednice i vide na koji se način momci vraćaju na pravi put, budući da su došli do droge krivim putem. Kažem da je hrabar potez, zato što je zajednica poluzatvorenog tipa i ulazak u zajednicu je ograničen. Ovim smo otvorili vrata zajednice prema vanjskom svijetu i momcima koji su tek pridošli u zajednicu, oni se zažele tog svijeta, a prilikom ovoga posjeta počeli su se zapitkivati – pa što je ovo meni trebalo? To je jedan od načina da štićenici shvate kako su mogli biti kao ti mladići koji su ih posjetili i da mogu ići tim putem i biti sretni i veseli, kao što su oni, a s druge strane i posjetitelji su ponijeli određena iskustva, jer su vidjeli što donosi pošast droge.

HR: Na koji način pokrivate troškove festivala?

Čujte, stajališta sam da Bog blagoslovi sve one dobre, kvalitetne projekte koji se rade bez neke »muljaže«. Tako i ovdje, Bog se uvijek pobrine da nam pomognu svi oni koji su u mogućnosti. Organizaciju ovogodišnjeg festivala su pripomogli: Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje i kulturu, Grad Subotica, Ministarstvo kulture Republike Srbije, Ministarstvo vanjskih poslova Republike Hrvatske – Generalni konzulat Republike Hrvatske u Subotici i pojedine obitelji. Puno je volontera koji pomažu, mogu nabrojiti sigurno do stotinu ljudi koji pomognu na izravan ili neizravan način, znači to nije financijske naravi, ali je od velike važnosti, počevši od montiranja scene, pa do smještaja gostiju. Gosti su smješteni kod obitelji iz Subotice, što isto nije mala stvar - mi smo ove godine imali preko stotinu gostiju iz Hrvatske. To je, možemo reći, veliki uspjeh, jer obično mi idemo u našu hrvatsku domovinu, na razne susrete i smotre, ali ovdje ugostiti toliki broj gostiju iz Hrvatske za nas je uspjeh.

HR: Ove su godine po prvi puta momci, štićenici zajednice »Hosana« birali među sobom po njihovom mišljenju najbolju pjesmu, koju su i nagradili. O čemu je točno riječ?

Prošle su godine štićenici zajednice, zbog toga što festival pomaže rad zajednice, napravili svoju nagradu, koju su darovali prošlogodišnjim pobjednicima. Ove su godine oni izabrali po njihovom izboru najbolju skladbu, te su izvođačima darovali rad njihovih ruku, suvenir s logom HosanaFest-a, uz tekst zahvale Bogu na daru života. Ove su godine oni nagradili VIS »Novo Nebo« iz Zenice koji su otpjevali pjesmu »Po(r)uka«.

HR: Planirate li otvorenje nove zajednice za pomoć ovisnicima u nekom drugom mjestu?

Potreba zajednice Hosana je prvo stati na noge, onda proširiti kapacitete. U Somboru sam već prije dvije godine podnio molbu gradskim vlastima da dobijemo jednu napuštenu školu koja se nalazi u polju, među njivama, u zamjenu za jednu crkvenu zgradu koja nema uvjete za rad zajednice, kao što je izoliranost. Ta je lokacija u vlasništvu grada, te još čekamo da nam se to omogući, lokacija je dobra, postoje potrebni uvjeti, izoliranost, a ipak su u blizini i crkva i prodavaona. Imamo obećanje da će se zamjena obaviti na proljeće. Tako bi se otvorila nova zajednica, kao što je već postojeća s istim programom. Mi smo sve do nedavno imali 12 mjesta u postojećoj zajednici, a zahvaljujući pomoći Generalnog konzulata Republike Hrvatske, proširili smo kapacitet na 16 mjesta za štićenike. Imamo liste za čekanje, a dolazi zima. Dokle god je ljeto, ovisnici su spremni i u parku prespavati ili naći neku drugu vrstu utočišta i dotle se uglavnom ne odlučuju da promijene sebe. Zimi je drugačije, čeka nas taj period kada ćemo se morati suočiti s time da će neki morati ići na listu čekanja. Već razmišljamo o zimi, jer trebat će plaćati i grijanje. Jedan dio od prodaje ulaznica i CD-a bit će prilog za grijanje i funkcioniranje zajednice, to nije malena svota novca. Zajednica Hosana se može pomoći tijekom godine, ako netko želi može dati prilog. Kada bi više obitelji mjesečno izdvojili po 1000 dinara, ili se svaki mladi čovjek odrekao jednog pića vikendom imali bismo osigurane sve potrebe. Tko god želi uvijek može pomoći zajednici i dati svoj doprinos, a čovjek kada daruje i pomaže, osjeća se sretnijim, pogotovu kada pomaže u nečemu, što je nekom spasilo život.

HR: U pripremi je četvrti broj časopisa Hosana. Što čini sadržaj ovoga časopisa?

Od nove godine smo počeli izdavati svoj časopis Hosana, koji je besplatan, a u kojem iznosimo informacije u radu i aktivnostima zajednice, kao i svjedočanstva štićenika, ali i njihovih roditelja, radi upozoravanja ili prevencije i mladih i obitelji. Čitajući svjedočanstva, može se vidjeti gdje su griješili pojedini momci ili njihovi roditelji u odgoju. Nama je cilj jednoga dana zatvoriti zajednicu! Jednostavno da više nema potrebe za ovakvom zajednicom. Daj Bože da za time ne bude jednoga dana potrebe. Početkom listopada izlazi četvrti broj časopisa, a naš tromjesečnik uređujem uz pomoć štićenika i njihovih roditelja. Neki mjesec prije pokretanja časopisa, dobrotom mladih koji se razumiju u web dizajn, napravljen je naš portal, adresa je www.hosana.rs. Portal također sadrži informacije o samoj zajednici i događanjima vezanim za zajednicu koja su aktualna.

HR: Zajednica Hosana je poluzatvorenog tipa, znači li to da se štićenici mogu povremeno posjećivati?

Povremeno imamo susrete, baš kao uoči ovogodišnjeg HosanaFesta kada su vrata zajednice bila otvorena za izvođače, a na sam dan festivala vrata zajednice su bila otvorena za roditelje, braću i sestre, kao i za prijatelje zajednice, dakle, s vremena na vrijeme se organiziraju posjeti, jer nije moguće doći baš bilo kada, roditeljima pogotovo. Prijateljima zajednice to nije toliko uskraćeno, ali onima koji su bliži članovi obitelji, oni ne mogu uvijek doći, a to ima svoj razlog. Jednostavno da štićenik zajednice shvati što je sve izgubio s drogom, dakle, da shvati kako zbog toga što je koristio drogu, ne može u svakom trenutku vidjeti svoje najmilije.

HR. Što dovodi do prvog koraka prema drogi?

To je individualno, ali ako bismo generalno rekli, uzrok je besmisao života – što neki ne vide smisao života, život im je otrcan, vrijednosti za koje oni pomisle da su vrijednosti, lažne su, a obitelj im pruža luksuz, jer droga košta. Bog nam je dao da radimo i da se radujemo plodu naših ruku. Uzmimo primjer djece, kada dijete nešto nacrta pokazat će svoju radost kada pokaže mami što je nacrtao, dakle hvali se djelom svojih ruku, a neki roditelji danas razmišljaju na način – kada mi nismo imali, evo bar da oni imaju, ali im na taj način ustvari otrgnu sreću iz ruku. Postoji i bježanje i skrivanje od problema u porocima, a treća stvar može biti radoznalost ili »dokazivanje« u društvu. Trenutak drogiranja donosi određeno »blaženo« stanje, ali slijedi posljedica, ta kriza koja je kasnije izazvana, kao i narušavanje zdravlja. Tu smo došli do odgovora, zašto psihijatrija ne može riješiti problem narkomanije. Zato što oni rješavaju posljedice koje je droga izazvala, a naša zajednica rješava problem uzroka, da štićenici dođu do zaključka zašto su konzumirali drogu i da oni tu sebi postave čvrsti temelj, dakle da više ne bježe od problema, nego da se suočavaju s problemima i da žive u istini i da se nose sa svim onim što život donosi. Onda se štićenik može slobodno vratiti u društvo i biti onaj koji je ravnopravan svima ostalima.

HR: Po vašem mišljenju, treba li vjeronauk u školama ili je bolje bilo kada je vjeronauk bio samo na župi?

Predajem vjeronauk u somborskoj Poljoprivrednoj školi. Smatram kako nema mnogo djece na vjeronauku, no s obzirom koliko imamo vjernika to je rezultat. Možemo biti razočarani i činjenicom koliko je đaka u hrvatskim odjelima u školama, ali to je jedan od pokazatelja koliko je ovdje nacionalno svjesnih Hrvata. Moramo raditi na osvješćivanju i na jačanju vjere ovdašnjih Hrvata. Vidimo kroz povijest kako je hrvatska nacionalna svijest išla zajedno uz crkvu. Kada je vjera oslabila, oslabila je i nacionalna svijest ljudi. Dakle, trebamo dobro zasukati rukave i krenuti nekako drugačije od sadašnjega, jer sadašnje stanje neće dovesti na dobro. Vjeru ne treba tajiti, ako je tajiš to nije vjera. Dobar je i vjeronauk u župi, a u školi je specifično da na vjeronauk dolaze djeca s raznih strana, dakle nisu župljani jednog župnika. Treba razbiti famu da je vjeronauk neki bauk. Možemo ustvrditi da je vjera dio života i zašto onda vjeronauka ne bi bilo u školi.

U PROŠLU NEDJELJU U SUBOTICI ODRŽAN PETI HOSANAFEST

Zagrljeni u duši

Glavna nagrada pripala je VIS-u »Proroci« iz Subotice * Na sceni nastupilo 97 izvođača, a u organizaciji sudjelovalo još stotinu volontera * Za potrebe Humanitarno-terapijske zajednice za pomoć ovisnicima »Hosana«, po riječima glavnog organizatora vlč. Marinka Stantića, prikupljeno 75.560 dinara

Pobjednici: VIS »Proroci«

»Zagrljeni u duši« naziv je pobjedničke pjesme petog Festivala hrvatskih duhovnih pjesama HosanaFest. Pjesmu su izveli članovi Vokalno-instrumentalnog sastava »Proroci« iz Subotice.

Festival je održan u subotičkoj Dvorani sportova 5. rujna, pod geslom »To je vjera naša, njom se dičimo«, a izvedeno je 15 novih skladbi duhovog karaktera. Sudionici ovogodišnjeg festivala, koji su došli iz - Zagreba, Splita, Blata, Vrpolja, Podgore, Velike Gorice, Bačkog Monoštora, Zenice i Subotice, u subotu, 4. rujna, okupili su se u Starom Žedniku, u Humanitarno-terapijskoj zajednici za pomoć ovisnicima »Hosana«.

Mladi su sudjelovali u radu različitih radionica s kojima se štićenici ove zajednice svakodnevno susreću. Bila je to prigoda za druženje, ali i mogućnost sudionicima HosanaFesta da vide kako zajednica funkcionira.

Istodobno, kako kaže i upravitelj zajednice vlč. *Marinko Stantić,* bila je to prilika i da momci vide kako žive mladi vjernici, te kako i oni mogu izabrati taj put. U nedjelju, 5. rujna, većina sudionika festivala sudjelovala je na misnom slavlju u crkvi Isusovog Uskrsnuća, dok su mladi iz Blata, skupa sa s. *Danijelom Škoro*, predvodili pjevanje na misi u crkvi sv. Roka u Subotici.

Hosana

»Hosana je hebrejska riječ koja doslovno znači spasi nas, ali je korištena i kao usklik 'hura' ili 'bravo' kojom su pozdravljali Isusa kada je ulazio u Jeruzalem. Dakle poruka je bila: »Spasi nas Sine Davidov«. Hosana je višeznačajna riječ, pa je možemo prevesti i kao slava«, kaže vlč. dr. Marinko Stantić.

PROLAZAK KROZ CRVENO MORE

Sam je festival u nedjelju započeo živom slikom prijelaza preko Crvenog mora, koju su izveli mladi različitih vjeronaučnih zajednica iz Subotice i okolice. Oni su u stanci za glasovanje izveli i kratki igrokaz pod naslovom »Maskarada« sa snažnom porukom: »Isus skida maske i pomaže mladima živjeti u radosti slobode djece Božje.«

I sama scena je bila kao otvoreno Crveno more kroz koje je Mojsije poveo izabrani narod. Voditelji programa na ovogodišnjem Hosanafestu bili su *Nevena Mlinko* i vlč. *Predrag Alilović*.

Glazbeni dio festivala, kako je i uobičajeno, otvorila je prošlogodišnja pobjednica *Ana Ostojić* iz Zagreba, koja je na kraju festivala pobjednicima uručila statuu HosanaFesta.

U nastavku programa, koji je bio natjecateljskog karaktera, predstavili su se vokalni solisti, kao i vokalno-instumentalni sastavi.

Draženu Pavinu, nagradu za najbolji tekst uručio je vlč. Josip Štefković

NAGRADE

»Večeras je na sceni nastupilo 97 izvođača«, rekao je predsjednik Organizacijskog odbora festivala vlč. dr. Marinko Stantić, koji je zadovoljan postignutim rezultatima. »Osim izvođača, još je stotinu volontera sudjelovalo i dalo svoj doprinos organizaciji. Evo, 'Proroci' su drugi put pobijedili. Ono što je zanimljivo jest da je ove godine bilo 11 gostujućih skladbi, dakle puno više izvođača

Nagrada stručnog povjerenstva pripala je Tamari Babić

sa strane, a glavnu nagradu dodjeljujemo skladbi koju izaberu sami izvođači. To znači da su i gosti glasovali za domaćine i da im se sviđa duhovna glazba u Subotici«, rekao je vlč. Stantić.

Po mišljenju publike koja je glasovala putem SMS-a, najbolja pjesma je bila »Marijo Propetoga Krista«, koju je izveo VIS »Stope« iz Blata s Korčule. Tekst za tu pjesmu napisao je *Tonči Padovan Maslinjak*, a glazbu *Vinko Didović*. Njihova voditeljica s. Danijela Škoro naglasila je poveznice Marije Petković sa Suboticom. »Posebno smo radosni zbog toga što je Marija Petković početkom tridesetih godina prošloga stoljeća ovdje otvorila kuću u kojoj je radila za Suboticu. Također je pridonijela i rodnome Blatu, jer mu je iz vašega grada pomagala. Tako je za nas ovo simbolično, mi nosimo naziv 'Stope', poput 'stopama blažene Marije'. I uputili smo se njezinim stopama donijeti malo njezina duha ovdje. Ona je dio nas i mi smo dio nje, a svi skupa smo dio Božje ljubavi, kako i sama pjesma kaže«, rekla je s. Škoro.

Nagradu stručnog povjerenstva dobila je *Tamara Babić* za pjesmu »Božji mirisni cvijet« za koju je tekst i glazbu napisao *Josip Josipović*, dok je aranžman uradio *Ivan Šomođvarac*. Nagrada za najbolji tekst pripala je *Draženu Pavinu* za pjesmu »Život što mi Nebo daruje«, koju je izveo *Emanuel Enko Majstorović*. Ove su godine po prvi put najbolju pjesmu birali i štićenici zajednice »Hosana«, koji su odabrali pjesmu »Po(r)uka« u izvedbi skupine »Novo Nebo« iz Zenice za koju je tekst napisala *Ankica Svirač*, glazbu *Danijela Čurić*, a obradu *Zoran Čurić*.

Tekst pobjedničke pjesme HosanaFesta 2010. djelo je *Josipe Dević*, koja je skupa s *Viktorom Keslerom* napisala glazbu, dok je Viktor uradio aranžman. Josipa Dević je ujedno i voditeljica VIS-a »Proroci«: »Svakome je drago pobijediti, pa prije svega hvala Bogu i izvođačima«, kaže Josipa Dević. »Mi smo imali malu stanku prošle godine i nismo sudjelovali na HosanaFestu, jer smo sudjelovali na mnogim drugim festivalima duhovne glazbe, za koje se nismo nadali da ćemo proći natječaj, te tako nismo imali pjesmu za ovaj festival. Željeli smo se vratiti pjesmom koja će biti atraktivna mladima, pjesmom koja ih privlači Bogu. Vratila bih se na našu pjesmu, neka to bude naša poruka – zagrljaj u duši, da svi svakodnevno dajemo od sebe maksimum u malim stvarima. Bilo što da radimo, da radimo sa srcem i za Boga.«

Štićenici zajednice uručuju nagradu

Od prošle godine HosanaFest je humanitarnog karaktera i sav prikupljen prihod od prodaje ulaznica, CD-a i DVD-a odlazi za potrebe Humanitarno-terapijske zajednice za pomoć ovisnicima »Hosana«. Po riječima vlč. Marinka Stantića prikupljeno je 75.560 dinara.

Željka Vukov

»Prijelaz preko Crvenog mora«

Igrokaz »Maskarada«

Nagrada publike pripala je VIS »Stope« iz Blata s Koručule

Izvođači

Na ovogodišnjem, petom po redu HosanaFestu sudjelovali su: VIS »Mihovil« - Split, VIS »Totus Tuus« - Zagreb, Snježana Kujundžić – Subotica, Zvonimir Kalić – Vrpolje/Đakovo, VIS »Savao« - Zagreb, Anna - Podgora/Makarska, VIS »Proroci« - Subotica, Emanuel Enko Majstorović - Velika Gorica, Tamara Babić – Subotica, VIS »Stope« - Blago/Korčula, Antonia Perak – Zagreb, VIS »Petrus« - Bački Monoštor/Sombor, VIS »Novo Nebo« - Zenica, Jelena Barić – Split, VIS »Gospa Jezerska« - Zagreb.

OSIJEK, GLAVNI GRAD »ZEMLJE BEZ GRANICA«

Mjesto gdje se govori svim jezicima svijeta

Na Tvrđi se i ove godine okupilo više od 2000 djece iz Hrvatske i susjednih zemalja

Baš pred početak nove školske godine Osijek je ponovno glavni grad »Zemlje bez granica«, tradicijske manifestacije koja je opet okupila više od dvije tisuće djece iz Hrvatske i susjednih zemalja, pa je Tvrđa opet bila mala primiti sve znatiželjnike i putnike namjernike. Pokretač ovog tradicijskog projekta je Udruga za rad s mladima »Breza« i provodi ga već 9 godina zaredom i okuplja desetak osječkih udruga, djecu predškolske i osnovnoškolske dobi te nacionalne manjine, pa su tu bili predstavnici slovačke, makedonske, mađarske, srpske i njemačke manjine, ali i prijatelji iz susjednih zemalja – Bosne i Hercegovine, Austrije, Mađarske i Srbije.

Završnu je svečanost otvorio gradonačelnik *Krešimir Bubalo*, čestitao svoj djeci, njihovim odgojiteljima i roditeljima i organizatorima ove nadasve lijepe manifestacije koja je davno prerasla granice Osijeka i Hrvatske, pa su večeras ovdje djeca iz Japana, Njemačke i Švicarske, a osječka je Tvrđa središte dječje kreativnosti i mašte, napučena baš kao za blagdan Sv. Ante.

I doista, sve je vrvjelo od djece i mladeži, roditelja i rođaka, dječjih vrtića, osnovnih škola i nevladinih udruga, ljepote i šarenila. Počelo je kod logora izviđača, pa redom do bubnjalica, čudesnih lutaka, usisavača briga, štulam da ne fulam, srednjovjekovnih maštarija, malih vitezova i djeva bajnih, japanskih kaligrafija i origamija, veselih tržnica i njamalica do banke koja čuva snove za generacije nove i sve do šokačke priče. Ponuđeni smo i šokačkim sendvičem – kruha, masti i paprike, i to od djece iz dva vrtića, Bubamara i Jabuka, koji njeguju i šokačku tradiciju.

Istovremeno su se na pozornici u središtu Tvrđe smjenjivali Izlazak sunca, Sanjanje na stopalima, Hip-hop breakeri, Plesni klub Broadway, Plesni klub Bolero, Plesni studio Shine i vokalni sastav Miracle, dok su najveći pljesak zavrijedili gluhi i nagluhi, te mališani brojnih dječjih vrtića.

Načelnica Izviđačkog odreda Javor *Tena Plečić* pohvalila se kako već 7. godinu sudjeluju u ovom projektu, podigli su izviđački logor i okupili mnoštvo djece radoznale da vide što to rade izviđači. Kako kod njih ide sve pod konac, u logoru je počela završna svečanost, uz logorsku vatru i podizanje zastave, gitaru i izviđačke pjesme, a u proteklih pet dana mnogi su saznali kako je dobar izviđački grah.

Učiteljica *Branka Vukovski* iz OŠ Jagode Truhelke sa svojim kolegicama i brojnom djecom vodi cvjetnu radionicu, pa će na završnoj svečanosti na Trgu svetog Trojstva Osječankama dijeliti cvjetne aranžmane. *Jasna Komendanović* iz Aljmaša vodi radionicu srednjovjekovnih maštarija i okupila je stotinjak djece od vrtićke dobi do viših razreda, pa će na završnoj svečanosti iz katapulta u naravnoj veličini ispaljivati cvijeće i pregršt lijepih želja.

Djelatnica Ekonomske upravne škole *Lucija Saulić* otkrila nam je kako je podrijetlom iz Subotice, doselili su se u Osijek prije 12 godina, ovdje je završila fakultet i zaposlila se. Tata je iz Novog Žednika, a mama je prava Subotičanka iz obitelji *Kopunović*. Lucija vodi radionicu »Banka za snove« i hvali se kako imaju dostatno komitenata i rado primaju sve ljude dobre volje.

Za kraj smo ostavili predsjednicu Breze *Suzanu Vargović*, najzaslužniju za »invaziju« djece na Osijek. »Punih devet godina provodimo ovaj lijepi projekt, okupljamo na tisuće djece svih uzrasta, odavno smo dobili međunarodni karakter i doista smo 'Zemlja bez granica'. Ovdje se govori svim jezicima svijeta i naš projekt ide dalje«, kaže Suzana Vargović.

Slavko Žebić

ULOGA KULTURNIH MODELA U OBLIKOVANJU JEDNE NACIONALNE ZAJEDNICE

Približavanje univerzalnim vrijednostima

Kulturne se udruge moraju boriti protiv duha malograđanštine i uskog poimanja nacionalne svijesti

Na kulturnoj karti Vojvodine postoji već 40-ak kulturnih udruga koje trebaju imati reprezentativnu ulogu u otkrivanju, stvaranju, istraživanju, proučavanju, predstavljanju i očuvanju nacionalnih kulturnih vrijednosti i tako pridonositi razvoju kulture ne samo u hrvatskoj, nego i u široj zajednici.

To na prvi pogled izgleda pretenciozno, ali i najmanja seoska udruga može od svega toga ponešto učiniti. Naravno, ona to ne može sama ostvarivati, nego mora biti u uskoj svezi sa svim relevantnim institucijama, a određena područja realizirati u suradnji s drugim kulturnim udrugama. Zato i dalje smatramo, da u svakom mjestu gdje žive pripadnici naše nacionalne zajednice treba postojati kulturna udruga s određenim odjelima, sukladno mogućnostima, potrebama i lokalnim resursima.

MISIJA UDRUGA

Misija svih udruga je ista, a razlika je u načinu djelovanja, ovisno o opsegu, strukturi, broju aktivnih članova i drugim objektivnim čimbenicima. Mi smo od »Matoša« od početka njegova djelovanja očekivali da on bude svjetionikom kulture, u malom mjestu koje sve više nestaje. Pred sobom nismo imali cilj prikazivati samo narodnu nošnju, plesati i pjevati, nego pokušati sačuvati što više tragova naše opstojnosti na ovom prostoru. Dakle, mi nismo osnovali samo folklorno društvo, iako je folklor bitno obilježje »Matoševe« udruge, kao i većine ostalih u Podunavlju. Paralelno s folklorom osnovali smo i druge odjele, po ugledu na starije i razvijenije hrvatske udruge.

Danas upravo s folklorom male udruge imaju najviše poteškoća, a deficit dobrih koreografa, tamburaša i plesača, usmjerava ovakve udruge, kao što su »Matoš«, »Dukat« i »Mostonga«, na tijesnu suradnju i zajednički, odnosno združeni rad i nastupe. Tako se od problema otvara mogućnost afirmiranja ljepše strane postojanja udruge – duha zajedništva i suradnje, što često nedostaje u našoj nacionalnoj zajednici. U krajnjem slučaju, treba otklanjati prevladana shvaćanja o čuvanju identiteta, jer tradicija se ne čuva samo folklorom, pogotovo ako je on samonikli plod amaterskih entuzijasta. Hrvatska je kulturna baština mnogo bogatija nego što to nekima izgleda i treba je učiniti vidljivom i prepoznatljivom.

Hrvati su na ovim prostorima u prošlosti uspjeli organizirati svoju kulturnu i nacionalnu djelatnost. Ona je dugo vremena bila potiskivana, prešućivana, ali je i u tako nenaklonjenom okruženju i teškim okolnostima ostavila neizbrisiv trag. Na nama je sada to zakopano blago otkrivati i učiniti ga vidljivim. Ne možemo se zadovoljiti samo folklorom – Bunjevci i Šokci dali su djelatnike i na drugim područjima znanstvene i kulturne djelatnosti. *Petar Pekić* je, primjerice, napisao svoju »Povijest Hrvata u Vojvodini«, sada imamo i »Kulturnu povijest bunjevačkih i šokačkih Hrvata« dr. *Matije Evetovića*. Pripadnici naše nacionalne zajednice moraju poznavati svoju povijest i zaslužne velikane kao što su: *Albe Vidaković*, *Josip Andrić*, *Stanislav Preprek, Ante Jakšić, Aleksa Kokić*, *Balint Vujkov, Ante Sekulić*, *Bela Gabrić*, *Matija Poljaković*, biskup *Ivan Antunović*... Ovo su samo letimice izabrana imena, a da ne spominjemo suvremene znanstvenike, umjetnike i kulturne djelatnike, od kojih je jedan upravo dobio subotičko gradsko priznanje »Pro Urbe«. »Može li netko nakon ovoga posve zaboraviti na jedan narod?«, rekao bi prof. *Juraj Lončarević*. To je velika obveza i časna zadaća naših kulturnih institucija i udruga, jer ogroman materijal našega kulturnog blaga nije bio sustavno i na vrijeme obrađen i prezentiran.

ULOGA INSTITUCIJA

Naš se narod još uvijek nalazi pred fenomenom neznanja temeljnih pojmova, suvremenih i baštinjenih. Neznanje vlada danas ne samo na selu, nego i među našom inteligencijom i stručno obrazovanim svijetom. U našim udrugama često nedostaju stručni i ugledni ljudi, koji bi mogli mnogo pridonijeti ovom poslu, ali su ponekad spremni kritizirati, omalovažavati i podcjenjivati rad aktivnih članova, iako ovu problematiku površno poznaju. Kao posljedica svega ovoga, u posljednje se vrijeme javlja malaksalost i klonulost u pojedinim udrugama, a strpljivost i izdržljivost je u iskušenju. Neki pokušavaju ovu krizu riješiti izdvajanjem iz postojećih i osnivanjem novih udruga, koje će se baviti samo jednim segmentom kulture, što opet može biti dobro ako je u pozadini iskrenost, dobra volja i spremnost služiti svom narodu i zajednici, a ne osobni interes.

U našoj zajednici, kroz rad kulturnih udruga još je uvijek u tijeku proces oblikovanja kulturnog modela. Osnivanjem Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata stvoreni su uvjeti da se kulturi ovoga naroda počne pristupati na stručniji i primjereniji način nego do sada. To podrazumijeva rad na sustavnom čuvanju, predstavljanju i organiziranju kulturne baštine u svim područjima, od povijesti do narodnog stvaralaštva, uz potporu suvremenom stvaranju na polju kulture. Zavod je u mnogim područjima već postigao evidentne rezultate, a na formiranje kulturnog modela nesumnjivo utječe stanje svijesti, vrijednosni sustav, politička i društvena orijentacija, pogled na svijet, duh vremena... Upravo u svemu tome je uloga svih naših relevantnih institucija i kulturnih udruga, bez obzira gdje se nalaze i kakav je njihov kapacitet.

Kulturni model je pitanje cjeline i on podrazumijeva, prije svega, naš stav prema prošlosti, kako se ona sagledava i artikulira, a potom se oblikuje nastavljanjem, dodavanjem, prepoznavanjem, osnaživanjem. Kulturni život, dakle, ne smije biti uravnjen, »mrtvozornički«, potrebna mu je uvijek svježa snaga, inventivnost, nadahnuće. Činjenica da je netko Šokac, pod uvjetom da kao papiga ponavlja nekoliko starinskih mantri i da je pri tome obučen u šokačko ruho, nije uvijek dobar način očuvanja tradicije, nego može biti i retrogradni čin.

Kulturne se udruge u oblikovanju kulturnog modela moraju boriti protiv duha malograđanštine i uskog poimanja nacionalne svijesti, a manje zahtjevne plemenske i rodovske vrijednosti, koje su relativizirale našu kulturu, treba približiti univerzalnim vrijednostima. Njima pripada i naš folklor i baština naših predaka, ali i djela zaslužnih pojedinaca u području glazbe, književnosti, umjetnosti i znanosti. »Knjiga, pjesma, umjetnost, dio su posljednjeg šanca obrane od zaborava, od mraka, od smrti od koje je samo zaborav strašniji«, rekla je jedna pjesnikinja.

Zvonimir Pelajić

RESTAURACIJA CRKVE SVETOG KRIŽA – POVRATAK PRVOBITNOM UREĐENJU ZDANJA

Ljepota koju nam je Marija ostavila

*Proces restauracije vjerskog objekta koji je podigla velika dobročiniteljka inicirao je dr. Oszkár Csizmár i našao veliku potporu i pomoć u slikarici i restauratorici Zsuzsanni Korhecz-Papp * Radove na uređenju financirala je zaklada iz Mađarske, dijelom i Pokrajina, a puno je urađeno i činovima dobročinstva * U jedinstvenoj kripti ispod crkve počivaju članovi obitelji Vojnić, među njima i Marija, koja je mnogim dobrim djelima zadužila Suboticu i druge gradove*

Zamašan je i mukotrpan posao bio unutarnjosti crkve Svetog Križa vratiti izgled koji je ovom zdanju namijenila dobročiniteljka *Marija Vojnić Tošinica* gradeći je kao obiteljsku kapelu 1894. godine u neorenesansnom stilu, prema projektu arhitekta *Geze Kocka*. Dobročiniteljka je kapelu-crkvicu podigla za života i nakon toga napravila oporuku kojom je svoja imanja i novac namijenila za izgradnju i rad doma za djevojčice bez roditelja u Subotici, obrazovanje nadarene djece, siromasima i slijepima u Budimpešti, kazalištima u Subotici i Budimpešti, umjetnosti ...

Ali, njena oporuka, pogotovu u dijelu koji se odnosi na izgradnju doma za djevojčice, nikada u potpunosti nije ostvarena, ali to je već posve druga priča.

OPSEŽNA OPORUKA

Marija Vojnić željela je da izgrađeni vjerski objekt u parku u blizini Dudove šume služi i djevojčicama bez roditelja na koje je mislila iskazujući posljednju volju oporukom: »... Kapela kao crkva, koju sam u navedenom parku već podigla (sagradila), a gdje se nalazi i grobnica (kripta) moje obitelji, neka služi pobožnim pitomicama.

U grobnicu ispod kapele, neka se iz takozvanog Bajskog groblja prenesu ostaci mojih milih roditelja, braće i sestara, ako u svome životu sama ne stignem to učiniti – jer tamo želim i ja, s ostacima svoga muža Teodora (Toše) da budem sahranjena...«, piše u prijepisu oporuke koji se čuva u Historijskom arhivu Subotice, napisane 28. travnja 1895. godine i objavljene rješenjem Kraljevskog sreskog suda 21. travnja 1904. godine, nakon Marijine smrti.

Nekoliko mjeseci nakon što je kapela završena Marija je napisala svoju opsežnu oporuku (iz koje su navedene riječi), tim činom nekako zaokružujući svoj život, poslove i brigu za ljude u okruženju, kao i za njene najbliže, žive i preminule. U to je vrijeme bila udovica, suprug joj je umro dvije godine ranije.

vlč. dr. Oszkár Csizmár

»Ova je župa obvezna na Dan mrtvih služiti misu za pokojne članove iz obitelji Vojnić Bajšai.

Obveza o služenju mise potječe iz oporuke. U našoj se arhivi čuva preslik oporuke, odnosno prijepis koji je sačinjen 1941. godine«, kaže dr. *Oszkár Csizmár*, upravitelj župe Svetog Križa od lipnja 2007. godine i inicijator obnove crkve, odnosno vraćanja izvorne i restaurirane opreme i dekoracije unutarnjosti crkve, kao i uređenja okruženja zdanja u lijep i njegovan park.

Danas je posao obnove unutarnjosti i okruženja crkve gotovo u završnici, ako ikada u takvom poslu ima kraja. Jer, kako kaže dr. Csizmár, i krov je u lošem stanju i djelomično prokišnjava, pa je neophodno naći novac i za ove radove. Ali mnogo je učinjeno za protekle tri godine u dobroj namjeri i energiji da se vjerskom objektu vrati onaj stil u kojem je nastajala. Namjera, doista, vrijedna, uz to potkrijepljena stručnošću i velikim angažiranjem Subotičanke *Zsuzsanne Korhecz-Papp*, slikarice i restauratorice, župljanke ove crkve.

SLOŽENI PUT DO STARE SLIKE

Zahvaljujući starim fotografijama i dugom sjećanju pojedinih župljana crkve Svetog Križa, Zsuzsanna Korhecz-Papp 2008. godine pošla je složenim putem sklapanja slike i atmosfere prvobitnog izgleda unutrašnjosti objekta (nalazi se na kutu ulica 27. ožujka i Ferenca Sepa, u blizini Dudove šume) zbog restauracije. A to nije bilo lako jer su u ranijim godinama nanošeni namazi na zidove prekrili originalno zidno slikarstvo i boju, a najvećim dijelom je izbačena i originalna oprema i zamijenjena drugom. Srećom su bar neki dijelovi opreme spremljeni u skladištu i obnovljeni prema pravilima stila u kojem su rađeni, ali originalnog oltara (izrađenog u tirolskoj radionici Stufflesser), osim oltarne pale i propovjedaonice, više nema, uništen je, a izrada novog prevelika je investicija. Sadašnji glavni oltar je nekad bio u kapeli časnih sestara sadašnje Osnovne škole J. J. Zmaj. »Prvo je urađena restauracija veličanstvenog lustera nađenog na tavanu, koji danas krasi crkvu, a zatim

Zsuzsanna Korhecz-Papp

se počeo korak po korak odvijati i opsežniji proces ukupne restauracije unutrašnjosti objekta. Na crkvi su, srećom, sačuvani vitraži Gospe i svetog Josipa iz budimpeštanske radionice *Sándora Ligetija* iz 1896. godine, u lošem stanju ali originalni, restaurirali su ih 2008. Subotičani *Rudolf Mészáros* i *József Kovács*«, iznosi Zsuzsanna Korhecz-Papp o koracima kojima se postupno crkvi vraćao stari sjaj. »Oko 90 posto radova na uređenju unutrašnjosti tijekom dvije godine financirala je fundacija 'Szülőföld Alap' iz Mađarske, prihvaćajući projekte kojima smo konkurirali za sredstva. Dio sredstava izdvojilo je i Pokrajinsko tajništvo za propise, upravu i nacionalne manjine.

Radove je izvodila subotička tvrtka 'Coning'.«

Računa se da je uloženo oko 25.000 eura u radove, a na to i mnogo dobrotvornog rada župljana, upravitelja župe dr. Csizmára i slikarice i restauratorice Korhecz-Papp. »Originalno unutarnje dekorativno slikarstvo je oderano, nažalost, skoro je sasvim uništeno, i kada smo započeli radove uspjeli smo pronaći samo donje slojeve uvučene u žbuku«, kaže Korhecz-Papp. »Prvobitno zidno slikarstvo u kupoli crkve vjerojatno je uradio *Mihaly Bathori Blašković*, subotički dekorativni slikar koji je radio u to vrijeme, krajem devetnaestog, početkom dvadesetog stoljeća, ali nema potpisa, niti bilo kakvog dokumenta o tome. Uz pomoć starijih ljudi koji se sjećaju stare zidne slike uništene sedamdesetih godina, po malim sačuvanim detaljima uvučenim u žbuku, prema saznanjima iz struke i literature i po uzoru slika iz bajmočke crkve pokušali smo u potpunosti obnoviti veliku sliku Svetog trojstva i četiri evangelista, u stropu kupole. Ona se nije mogla restaurirati nego je urađena rekonstrukcija slike. Takoreći sam kopirala autora.« Sliku u kupoli Zsuzsanna Korhecz-Papp slikala je od veljače do travnja 2009. godine, po nekoliko sati nakon posla u Gradskom muzeju, svaki dan, sa skele postavljene u crkvi, u vrijeme kada su obavljani i drugi dekoracijski radovi, kao što je vraćanje prvobitne boje, rozeta i drugih ukrasnih detalja na zidove i strop i tome slično.

»Probali smo da sve bude kako je nekad bilo, stilski ujednačeno«, ističe Zsuzsanna Korhecz-Papp. Slikala je zidnu sliku prvi put poslije studiranja na akademiji, ulažući sve svoje znanje i umijeće u ovu svojevrsnu donaciju crkvi. »Bila sam uplašena, u nekoj drugoj situaciji ne bih se prihvatila, ali ovo je moja crkva, i, s druge strane, bio je to veliki izazov i lijep događaj jer volim slikati, a rijetko imam priliku pokraj mnoštva restauratorskih poslova«, dodaje Zsuzsanna Korhecz-Papp, nakon što je preostalo samo da se još iznad ulaznih vrata naslika jagnje, simbol Krista, također prema uzoru po kom je crkva prvotno oslikana.

U crkvu je vraćena i glavna oltarna sliku koja ju je nekad krasila i napravljena su dva sporedna oltara, navodi dr. Csizmár.

PLEMENITE NAKANE

Dok je u unutrašnjosti objekta svaki detalj pažljivo analiziran i restauriran, i okruženje crkve dobivalo je svoj novi izgled – njegovanog parka. Na pješčano tlo nasuta je crnica i zasađena trava, postavljena je česma i uz česmu napravljeno odmorište, novi su i cvjetni aranžmani.

Dvorište je ukrašeno s 800 ruža. »Zemlju kojom je nasuto dvorište dobili smo od 'Vojputa'«, kaže dr. Oszkar Csizmar, upravitelj župe Svetog Križa i inicijator zamašne obnove ovog i povijesno važnog objekta. »Kompletan park je obnovljen prošle godine, paralelno s obnovom crkve, i u tome su puno pomogli i župljani.«

Dr. Csizmár zamjera što nisu svi majstori revnosni i odgovorni prema preuzetom poslu, pa tako ima i dodatnih radova i izdataka, ali je i vrlo zadovoljan zanimanjem i sudjelovanjem župljana (mada manjeg broja) u ovim opsežnim poslovima.

»Došli su saditi ruže i drugo cvijeće, kositi travu, i to umirovljenici, a često i teški bolesnici.

Bolesnici su se čak sami organizirali, prikupili priloge, kupili sadnice cvijeća i zasadili ih pokraj staze. Oni ih održavaju i zalijevaju jer osjećaju da je to njihovo. A to su najsiromašniji i najbolesniji, koji su dali od svog malog imutka i svojim rukama zasadili kako bi okruženje bilo što ljepše. Moram istaknuti kako su za izvođenje pojedinih radova svoje darove ponudili i roditelji hendikepirane djece«, kaže dr. Csizmár o aktivnostima oko uređenja crkve u koje su se s velikom voljom i pomoći uključile i čitave obitelji.

Kapela obitelji Vojnić, a sada crkva Svetog Križa, koju je podigla dobročiniteljka Marija Vojnić Tošinica, tako je, nakon postojanja dužeg od stoljeća, slično kako je nicala, sada i restaurirana s plemenitim nakanama.

Katarina Korponaić

Velika dobrotvorka

Marija (i djevojački i udana) Vojnić, potomkinja nekada veoma imućne i razgranate obitelji, rođena je 1825. a umrla 1904. godine – pouzdani je podatak s ploče na grobnici. Sve ostalo što se o njoj zna, samo su djelići njena životnog mozaika, sačuvani u starim zapisima, najviše u Historijskom arhivu Subotice. Lik joj je ostao zapamćen zahvaljujući fotografijama iz fonda Gradskog muzeja i jednoj slici (ulje na platnu) autora *J. Petermana*, u muzeju.

Izravnih potomaka nije imala.

Bila je udana za Tivadara - Tošu Vojnića, odvjetnika i zemljoposjednika, odakle joj potječe nadimak Tošinica, koji i danas stoji u nazivu ulice u spomen na dobrotvorku. Službeno, Marija nikada nije koristila takav nadimak, to je jasno iz potpisa u oporuci.

Po Marijinoj posljednjoj želji iskazanoj u oporuci, objavljenoj 1904. godine, u Subotici su bile osnovane dvije zadužbine, jedna za nadarene đake gimnazije, i druga, znatno bogatija, za izgradnju i rad doma za djevojčice bez roditelja. Dom »Marija« osnovan je sa zakašnjenjem od 22 godine i trajao je 28 godina (rješenje o likvidaciji doma izdano je 1955. godine).

Zaklada Marije Vojnić nestala je još ranije eksproprijacijom zemljišta od strane države. Ostalo je ime ulice kao sjećanje na dobročiniteljku koja je stvorila jednu od najvećih, a možda i najveću zadužbinu u Subotici namijenjenu djeci. Još jedan djelić oporuke kroz sve ovo vrijeme izvršava se u crkvi Svetog Križa, nekada kapeli koju je podigla Marija Vojnić prije nego što je napisala oporuku o zavještanju imanja u humanitarne svrhe.

Na Dan mrtvih u ovoj crkvi služi se misa za pokojne članove iz obitelji Vojnić Bajšai.

HRVATSKA GLAZBENA UDRUGA

X. FESTIVAL BUNJEVAČKI PISAMA

Subotica
24. 09. 2010. u 20 sati
Dvorana sportova

Karte u pretprodaji:
Knjižara Plato i
Galerija pod tornjem
ili na mobitel: 060 016 1167

Karte na dan Festivala
na ulazu u Dvoranu sportova
cijena: 250 dinara

FESTIVALA BUNJEVAČKI PISAMA
Rezultati natječaja

Na natječaj, koji je u ožujku objavio Organizacijski odbor Hrvatske glazbene udruge »Festival bunjevački pisama«, za jubilarni, X. festival bunjevački pisama ukupno je stiglo 37 novih skladbi. Stručno povjerenstvo odabralo je 18 novih pjesama koje će biti izvedene na X. festivalu, 24. rujna u 20 sati u Dvorani sportova. To su: Bunjevačka noć – ansambl SVIRCI MOJI iz Pitomače; Crkva sv. Roke – Ladislav Huska; Didine riči – Tamara Babić; Hej, Bunjevci moji – Vedran Kujundžić; Kad tamburica zasvira – Boris Godar i Tatjana Pakrac Zvonar; Litnja kiša – Antonija Piuković; Ljubio sam, ljubio – Marinko Rudić Vranić; Moja Subotica – Darko Temunović; Oprosti – ansambl RAVNICA ; Rastanak – Tamara Orčić; Salašarske svadbe – Mladen Crnković; Ta ravnica naša – Kristina Vojnić Purčar; Tambura je sve što imam – Ante Crnković; Tambura nam pismu pamti – Marija Jaramazović; Tamburaši, samo svirajte – Ansambl HAJO; Tamburaši, tamburaši – Valentina Djurić; Teče, teče vrime – ansambl PATRIJA iz Županje; Zaspala je bunjevačka vila – Antun Letić Nune.

DAN MZ »PEŠČARA« OBILJEŽAVA SE 25. RUJNA
Program bogatiji nego ranijih godina

Dan Mjesne zajednice »Peščara« ove će godine biti obilježen u subotu, 25. rujna, programom koji će, prema najavama organizatora, biti raznolikiji i bogatiji nego ranijih godina.

Program obuhvaća sportska natjecanja u malom nogometu i šahu, u kojima će sudjelovati predstavnici nekoliko mjesnih zajednica, zatim izložbu ručnih radova i likovnih ostvarenja, kao i dodjelu priznanja stanovnicima »Peščare« koji imaju najlepše odnjegovane vrtove.

Ovogodišnji program posebno će obogatiti dvije nove manifestacije - Izložba cvijeća, kao i Festival kolača od grožđa.

Na izložbi cvijeća svoje najlepše primjerke mogu prikazati ne samo profesionalni uzgajivači, već i oni koji cvijeće s ljubavlju uzgajaju u vlastitim vrtovima. Festival kolača od grožđa zamišljen je kao svojevrstan omaž starom nazivu kraja na kom se prostire mjesna zajednica, Bajskim vinogradima. Posebno stručno povjerenstvo proglasit će najljepše izložene primjerke cvijeća, odnosno najuspješnije kreirane slastice od grožđa.

Na obje ove manifestacije organizatori pozivaju sve koji su zainteresirani da prikažu što umiju i znaju. O detaljima se mogu informirati kod tajnika mjesne zajednice na telefon 516-124, srijedom popodne, a ostalim radnim danima tijekom prijepodneva.

SUTRA NA ŠUPLJAKU
Festival zdrave hrane

U organizaciji Udruge za uzgoj rase svinja mangulica Vojvodine u subotu, 11. rujna, na Šupljaku, na prostoru Gulyas čarde održat će se Drugi festival zdrave hrane - Etno Food Expo 2010. Festival je u osnovi izložba mliječnih i mesnih prerađevina, meda, rakije i vina, na kojemu će se, među ostalim, održati i natjecanje u kuhanju tradicionalnog mađarskog gulaša (kotizacija je 1000 dinara, a uključuje 3 kg mesa i drva za potpalu), natjecanje u ispijanju piva i jedenju hrenovki. Za kraj u 19:30 predviđen je »Mangulica bal« na kojem će gosti biti *Tamara Benčik* i *Henrijeta* Der. Ulaznica je 1300 dinara, a u nju je uračunata i večera - specijaliteti od mangulice na švedskom stolu i piće. Dodatne informacije mogu se dobiti putem telefona broj 024/758-093.

GRADSKA UDRUGA UMIROVLJENIKA
Izleti i odmori u zemlji i inozemstvu

Gradska udruga umirovljenika obavještava svoje članove, njihove supružnike, simpatizere, kao i pridružene članove da svakog četvrtka organizira jednodnevni izlet s kupanjem u termalnim bazenima lječilišta »Erzsébet« u Mórahalomu u Mađarskoj. Cijena autobusnog ili kombi prijevoza iznosi 500 dinara, a ulaznica u kompleks termalnih bazena 800 forinti.

U ponudi je i desetodnevni odmor u Sokobanji, u smjenama od 8., 18. i od 28. rujna. Osim toga, iz Udruge umirovljenika obavještavaju da će 18. rujna biti organiziran jednodnevni izlet s kupanjem u termalnim bazenima u lječilištu u Gyuli u Mađarskoj. Od 30. rujna do 6. listopada bit će organiziran i višednevni izlet u Firencu i Rim u Italiji.

Gradska udruga umirovljenika organizira i višednevni izlet od 29. listopada do 5. studenog u Beč.

Prijevoz je organiziran autobusima visoke turističke klase.

Svi zainteresirani detaljnije informacije mogu dobiti na telefon 525-092 ili doći osobno svakog radnog dana od 8 do 11 sati u prostorije Udruge u Ulicu Save Šumanovića 2.

SPOJ EKOLOŠKOG AKTIVIZMA I UMJETNOSTI
Skulptura od smeća

Sredinom srpnja organizatori festivala elektroničke glazbe »Summer3p« postavili su na Paliću žičanu skulpturu u obliku ribe, djelo mladog subotičkog umjetnika *Jugoslava Sivića*, i bilbord sa sloganom »Ubaci limenku, dovrši skulpturu«. Ubacivši preko 4.000 komada limenki građani su ovih dana dovršili kreiranje skulpture u javnom prostoru i pokazali da se otpad može iskoristiti za uljepšavanje prostora u kojem

živimo, priopćili su organizatori ovog eko-art projekta iz NVO Anti Šund Corporation. Također, tijekom mjesec dana napunjeno je i ispražnjeno 40-tak žičanih kontejnera za pet ambalažu, postavljenih pokraj »Ribe«.

Projekt »Ubaci limenku, dovrši skulpturu« imao je za cilj podizanje ekološke svijesti i potrebe za separacijom smeća, reciklažom i ekološkim aktivizmom posjetitelja i stanovnika Palića. Projekt je podržan od republičkog Ministarstva životne sredine i prostornog planiranja, norveškog fonda za reciklažu »Recan«, kompanije »Coca-cola Hellenic« Srbija i JKP-a »Čistoća i zelenilo« iz Subotice.

D. B. P.

ART KINO »ALEKSANDAR LIFKA«
»Zli poručnik« na repertoaru

Na programu Art kina od četvrtka 9. do srijede 15. rujna, je kriminalistička američka drama *Wernera Herzoga* »Zli poručnik« s *Nicholasom Cageom*, *Evom Mendes* i *Valom Kilmerom* u glavnim ulogama. Od 16. do 19. rujna na programu Art kina je norveško-njemačko-francuska komedija pod nazivom »Horten« u režiji *Benta Hamera*. Od 23. do 29. rujna igra francusko-talijanska drama »Divlje travke« u režiji *Alaina Resnaisa*. Projekcije počinju u 18 i u 20 sati, osiguran je titlovani prijevod, cijena karte je 150 i 100 dinara, a ulaznice se mogu nabaviti na blagajni kina na adresi Trg žrtava fašizma 5 prije početka projekcije.

POVIJESNE HRVATSKE GRAĐEVINE (III. DIO)

Zaštita od stranih osvajanja

U XIV. stoljeću Dubrovačka Republika počinje na Pelješcu gradnju jednog od najvećih obrambenih sustava u tadašnjoj Europi

Piše: Dario Španović

Proširujući se u srednjem vijeku, Dubrovačka Republika je 1334. godine u svoje posjede uvrstila i poluotok Pelješac. Radi zaštite Pelješca, na kojem su se nalazile mnogobrojne solane i uzgajališta školjkaša, koje su Dubrovniku donosile iznimno značajne prihode, započinje gradnja jednog od najvećih obrambenih sustava u tadašnjoj Europi. Počela je gradnja zida koji je trebao spriječiti neprijatelje u kopnenom napadu na poluotok Pelješac. Podignuta su i dva utvrđena gradića – na jugu Ston, a sjevernije Mali Ston. Prvi projektanti i graditelji ovih zidina bili su hrvatski graditelji *Mihač* i župan *Bunić*, a također su angažirani i talijanski graditelji *Onforio* iz Napulja i *Bernard* iz Parme.

U sklopu Stonskog zida nalaze se tri tvrđave: Veliki Kaštio, Koruna i Podzvizd, 41 kula i 7 bastiona. Osim samog zida postoje i 4 predziđa koja ojačavaju obrambenu moć: istočno i jugozapadno u Stonu, jedno pred Malim Stonom i oko tvrđave Kaštio. Stonske su zidine među najduljim obrambenim zidinama u svijetu, a duljina im iznosi više od 5500 metara. Te su zidine utvrđivane i ojačavane više od četiri stoljeća.

Stonske zidine

UTVRDA DRIVENIK

Nadaleko od Vinodola na brdu Glavica nalazi se jedna od najpoznatijih utvrda koja je bila u posjedu dviju hrvatskih plemićkih obitelji – Frankopana i Zrinskih – utvrda Drivenik. Zbog veoma dobrog strateškog položaja još u antičko vrijeme na ovom mjestu postojala je vojna utvrda, no svoju povijest Drivenik započinje tijekom 13. stoljeća kada su predstavnici Drivenika bili potpisnici Vinodolskog zakonika – hrvatski pisanog zakonika iz 1288. godine. Pod vlašću Frankopana Drivenik predstavlja važnu utvrdu za kontrolu prometnih puteva prema Vinodolu i za obranu okolnog područja od napada neprijatelja.

Ulaz u Drivenik bio je moguć samo preko pokretnog mosta koje se spuštao preko dubokog i širokog jarka s vodom koji je u potpunosti okruživao utvrdu. U svojoj osnovi utvrda je imala četverokutni oblik gdje se na svakom kutu nalazila okrugla kula, a postojao je i polukružni bastion. S unutarnje strane okolo zidova nalazio se drveni hodnik radi lakšeg kretanja i obrane, kroz koji se ulazilo u kule na kutovima utvrde, a pomoću kojega se također i spuštalo sa zidina u unutarnjost utvrde. Unutar same utvrde nalazile su se zgrade za smještaj vojnika, skladišta, podrumi i spremišta za vodu. Stoga je utvrda mogla dugo odolijevati neprijatelju. Od 16. stoljeća utvrdom upravlja obitelj Zrinskih, koja pojačava njen obrambeni sustav. Nakon smaknuća plemića Frankopana i Zrinskih 1671. godine ova je utvrda podvrgnuta Bečkom dvoru koji ju je zapustio.

UTVRDA GRIPE

Tijekom ranog srednjeg vijeka zaštitu Splitu pružali su bedemi i zidine Dioklecijanove palače unutar koje je bila smještena gradska jezgra, no širenjem grada sve se više javlja potreba za izgradnjom još jedne utvrde za obranu grada. Potreba za izgradnjom nove utvrde pojavila se za vrijeme Kandijskog rata (1645.-1669.) između Mletačke Republike i Turskog Carstva, kada su se dalmatinski gradovi našli pod napadom Turaka. Prvi napad na Split dogodio se 1645. godine i tada je uočeno kako najveću opasnost za grad predstavlja moguće tursko osvajanje uzvisine Gripe. Osvajanjem ove uzvisine pokraj Splita, s koje se pruža pogled na cijeli grad, neprijatelj bi s lakoćom topovima mogao razoriti Split. Utvrdu Gripe po vlastitim je planovima započeo graditi *Alessandro Magli* 1656. godine, a nastavio je inženjer *Camillo Gonzaga,* koji je i završava 1660. godine. Početkom gradnje 1657. godine Turci iznenadnim napadom uspijevaju osvojiti tek započetu tvrđavu, no splitski je branitelji uspijevaju povratiti tijekom iste godine. Još nekoliko puta turska je vojska pokušala osvojiti utvrdu.

UTVRDA PREKOVRŠAC

Južno od grada Siska pokraj rijeke Sunje na Banovini nalazila se jedna od važnijih utvrda plemićke obitelji Zrinskih, koja je branila Hrvatsku od turskih upada iz Bosne. Utvrda nepravilnog trapezastog oblika, koja se nalazi iznad sela Prevršca, podignuta je u drugoj polovici 15. stoljeća. Ova trapezasta utvrda, čiji je prednji zid dug 30 metara, zadnji 18, a bočni 20 metara, više je puta u povijesti bila rušena i obnavljana. Prekovršac je često bio prvi na udaru turskih pohoda, no njegove debele zidine su odolijevale. Branič-kula i polukružne kule na kutovima izdržale su sve do turskog osvajanja Kostajnice. Nakon pada Kostajnice (najbližeg gradića ovoj utvrdi) onemogućena je opskrba vojnika utvrde hranom. Hrvatski je sabor još neko vrijeme pokušao opskrbljivati utvrdu hranom, ali na kraju su vojnici morali napustiti i razoriti utvrdu koja je dugo bila jedna od prvih obrambenih uporišta protiv turskih osvajanja.

Utvrda Drivenik

SUBOTICA KOJA NESTAJE

Kuća Mátyása Vólija – Prvomajska 44

Neorenesansna fasada ove kuće čuva sjećanje na nekadašnji vodotijek koji je tekao tom gradskom ulicom

Piše dr. Viktorija Aladžić

Subotica je nekada bila naselje na vodi. S jedne je strane imala na svom teritoriju više bara među kojima su najpoznatije: Rogina bara, Ciganska bara i Jasi bara, ali je njenom sredinom, od sjevera prema jugu, tekao i vodotijek. Ovaj je vodotijek imao više izvora i račvao se na više krakova, polazeći od nekadašnjeg Kelebijskog jezera na sjeveru i završavajući u Mlaki, koja se nalazila na mjestu današnje Prozivke, iz koje se vodom punio Palić.

Voda u današnjem središtu grada bila je poželjna i neophodna u vrijeme kada je naselju neprestano prijetila opasnost od Turaka. Naselje formirano oko nekadašnje utvrde bilo je opasano drvenim palisadama i vodom Ciganske i Rogine bare, kao i umjetnog jezera koje se moglo stvoriti zatvaranjem brane na vodotijeku. No tijekom XVIII. stoljeća Turci su se postupno povlačili, a naselje je popunjavalo novim stanovništvom i širilo se na uzvišenja oko vodotijeka[1].

OBILJEŽJA PRISUSTVA VODE NA TERITORIJU GRADA

Početkom XIX. stoljeća voda na teritoriju grada bila je uistinu smetnja i iz tih su razloga započeti hidro-inženjerski radovi kojima su nestalni vodotijeci, od kojih je najpoznatiji bio Vrbov potok, bili preusmjereni u sustav podzemnih kanala kako bi se voda odvela do Palića, te su i bare isušene. Ukoliko danas šećemo gradom, tek ponegdje možemo naići na nagovještaj da su se u njemu nekada nalazile bare i vodotijeci. Jedan od najupečatljivijih obilježja postojanja Vrbovog potoka jest skulptura sv. Ivana Nepomuka koja se nalazi u niši fasade nekadašnje kuće Dušana Radića na Trgu Republike 16.

Sv. Ivan Nepomuk iliti *Jan Wolfin* bio je svećenik na dvoru kralja *Vaclava IV.* u Češkoj. Budući da kralju nije htio odati tajne kraljičine ispovijedi spaljen je i bačen s mosta u Vltavu. Njegova se skulptura nalazi na glasovitom Karlovom mostu u Pragu, a zaštitnik je Češke, grada Praga, ispovjednika, graditelja mostova, kraljica, siromašnih i od poplava. Papa *Inocent XIII.* proglasio ga je svetim 1721. godine. Inače su skulpture sv. Ivana Nepomuka postavljane pokraj rijeka, kako bi stanovnike zaštitio od njihovog izlijevanja.

No, skulptura Ivana Nepomuka na fasadi kuće Dušana Radića nije jedina skulptura ovog sveca u gradu, ali ni jedino obilježje koje svjedoči o nekadašnjem prisustvu vode na teritoriju grada. Pronicavom oku neće promaknuti pojedinosti reljefa riba (šarana) koji se nalazi ispod trokutastog timpanona, a iznad sva četiri prozora na kući u Prvomajskoj ulici br. 44. Iznad kapije nalazi se gipsani friz s nizom reljefnih figura koje su povezane s vodom. Krajnja lijeva i desna figura jesu ribolovci s ulovljenom ribom u ruci dignutom visoko iznad glave. Pokraj njih su vodene nemani sa ženskim tijelom, konjskim nogama, krilima i zmijolikim repom. U srednjem dijelu friza nalaze se tri figure mladića na leđima dva labuda.

Za razliku od drugih gipsanih ukrasa koje krase fasade palača i kuća iz XIX. stoljeća u Subotici, što su ih serijski proizvodili, ove su figure – glede skraćena tijela ljudskih figura i stanovito prisustvo naive – sa sigurnošću se može ustvrditi, unikatni i originalni radovi naručeni od lokalnog majstora samo za ovu fasadu! Prema riječima prethodnog vlasnika kuće, u ovoj kući je nekada uistinu živio ribar. Ispred kuće i cijelom dužinom Prvomajske ulice nekada je tekao Vrbov potok.

RIBAREVA KUĆA

Tako fasada kuće čuva sjećanje na nekadašnji vodotijek. Vrbov potok nije bio dimenzija da se u njemu može baviti ribarenjem, već je vlasnik kuće ribario na Paliću. Možda o tome danas razmišljamo s podsmijehom, ali treba biti svjestan činjenice da je primjerice 1899. godine iz Palića izvađeno 73.804 kilograma ribe[2]. Naš je ribar od ulova ribe u Paliću tih godina mogao sasvim pristojno živjeti, o čemu svjedoči i ova građanska kuća koju je 1887. godine izgradio *Mátyás Vóli* prema projektu *Adolfa Gálija*[3]. Na situaciji koja je nacrtana u projektu prikazan je otvoreni kanal kroz koji je protjecao Vrbov potok sredinom današnje Prvomajske ulice. Ova kuća ima neorenesansnu fasadu. Vodoravne lizene koje su prekrivale fasadu u posljednjim su adaptacijama popunjene, ali su dekorativni ukrasi očuvani, a ribe iznad prozora bile su ucrtane i na projektu, što bi značilo da je naš misteriozni ribar bio upravo *Mátyás Vóli*. Kuća ima skroman podrum, koji se često zbog niske razine ulice punio vodom. Osnova kuće bila je projektirana u obliku slova L s bočno postavljenim suhim ulazom i dvjema sobama orijentiranim prema ulici. U dvorišnom kraku kuće bila je smještena spavaća soba, s nišom za spavanje, kuhinja i ostava sa sobom za sluškinju na kraju. U dvorištu se ispred prednjeg dijela kuće nalazio trijem također prelomljenog oblika iz kojeg se ulazilo u sobe. Ali se u kuhinju ulazilo iz dvorišta, kao i u sobu za sluškinju s ostavom.

»Planom detaljne regulacije za dio prostora oivičen ulicama: Maksim Gorki, Beogradski put, Blaška Rajića i Senćanski put« ova kuća je predviđena za rušenje, a na njenom mjestu treba u budućnosti napraviti park. Njenim rušenjem nestao bi jedan od simbola koji svjedoči o nekim drugačijim vremenima u kojima je Palić hranio mnoge Subotičane.

1 Aladžić, V.: *Uticaj zakonodavstva na prostorni razvoj Subotice od kraja XVIII veka do druge polovine XX veka*, Beograd 2007, str. 11 - 25. (doktorska disertacija u rukopisu, Geografski fakultet Univerziteta u Beogradu)

2 Aladžić, V.: *Uticaj zakonodavstva na prostorni razvoj Subotice od kraja XVIII veka do druge polovine XX veka*, Beograd 2007, str. 115. (doktorska disertacija u rukopisu, Geografski fakultet Univerziteta u Beogradu)

3 HAS, signatura originalnog projekta poznata autoru

STOGODIŠNJA LJEKARNA GEBAUER – BAČ

Nezaobilazno odredište turista

Već u ono vrijeme, zahvaljujući ljekarni obitelji Gebauer i Biljnoj rosi, ovaj je grad imao svoj zaštićeni proizvod, kako bi se danas reklo, svoj brend

»Bač, nekada slavni grad, po kome je čitava ova velika plodna ravnica između Dunava i Tise dobila ime – Bačka, ponosan je na svoju tisućgodišnju povijest i tradiciju. Ovaj nekada bogat, otmjeni grad, predstavlja i danas izazov za proučavanje brojnih građevina, povelja, rukopisa i rasprava koje su u njemu i o njemu napisane, zabilježene i objavljene, a još nedovoljno proučene. Tako je po arhivskim podacima utvrđeno da je 1234. godine u franjevačkom samostanu osnovana bolnica,

Otac i sin Gebauer

najstarija u ovom dijelu Panonske nizine i prije nepunih godinu i pol dana na tom je mjestu otkrivena i spomen-ploča.

»Danas slavimo daleko skromniji, ali značajan jubilej – 175 godina od osnivanja prve ljekarne u Baču. Govorio bih neistinu, a bilo bi i neprirodno reći kako nisam uzbuđen u trenutku otkrivanja spomen-ploče na rodnoj mi kući. Javljaju se sjećanja, reminescencije, uspomene. Ovo je naravno trenutak za pamćenje, ponosan sam na današnji dan i svima najtoplije zahvaljujem što ste uveličali ovu proslavu. Živjeli!«. Ovim se riječima prof. dr. *Ervin Gebauer* obratio nazočnima 30. svibnja 2003. godine povodom obilježavanja 175. godišnjice osnivanja prve ljekarne u Baču i postavljanja spomen-ploče na kući obitelji Gebauer. Tom je prigodom Znanstveno društvo za povijest zdravstvene kulture Vojvodine iz Novog Sada organiziralo simpozij na kome su, uz pozdravnu riječ predsjednika općine *Tomislava Bogunovića,* svoje radove prezentirali i tadašnji direktor Doma zdravlja u Baču dr. *Vladimir Filipović*, prim. dr. *F. Bala* iz Bezdana i prof. dr. *Ervin Gebauer*.

POVIJEST NAJSTARIJE LJEKARNE

Govoreći o temi »Apotekarstvo kroz stoljeća i 175 godina ljekarne u Baču« prof. dr. Gebauer nazočne je proveo kroz povijest i događanja koja su pratila razvoj apotekarstva u Baču, odnosno u njegovoj obitelji. »Godine 1828. ljekarnik Dominić otvorio je privatnu koncesionalnu ljekarnu u Baču, u zgradi na kojoj je danas otkrivena spomen-ploča. Godine 1893. mr. ph. Emil Gebauer, moj djed, kupovinom je preuzeo zgradu i koncesiju ljekarne u kojoj je radio sve do 1952. godine, a 1933. godine ljekarnu od svog oca preuzima mr. Ervin Gebauer, moj otac«, dio je izlaganja prof. dr. Ervina Gebauera.

Prof. dr. Gebauer, redoviti profesor Medicinskog fakulteta u Novom Sadu u mirovini, pedijatar-hematolog-onkolog, i pokraj velikih obveza rado se odazvao molbi za HR ispričati i pojasniti povijest jedne od najstarijih ljekarni u Vojvodini, pa i šire.

»U vrijeme kada je moj otac mr. Ervin Gebauer preuzeo ljekarnu, pa do početka Drugog svjetskog rata, ljekarnik Gebauer je živio svoje najbolje dane. U preuzetoj ljekarni uredio je i opremio galenski laboratorij, s aparatima i uređajima, u kojem je spravljao lijekove za humanu i veterinarsku medicinu. Istovremeno, pravio je široku paletu kozmetičkih preparata koje je reklamirao i prodavao i drugim ljekarnama. Među kozmetičkim preparatima najpoznatija je 'Amazonka' krema, zatim 'Salvator' krema za dan i noć, 'Klivija' voda za kosu i kamfor krema istog imena, 'Merci' francuska pomada i dr. U to se vrijeme ljekarna bavila i spravljanjem čajeva na poluindustrijskoj bazi i jedan od najpoznatijih čajeva iz tog vremena je 'Samostanski čaj'«, kaže profesor. »Godine 1938. moj je otac promijenio naziv ljekarne i nazvao ju je 'Stogodišnja apoteka Gebauer – Bač'. Vješto je iskoristio stogodišnjicu ljekarne i za reklamu svog najpoznatijeg preparata, koji je bio patentiran, 'Biljne rose'. Ovaj je preparat bio poznat i tražen u cijeloj Vojvodini, a imala ga je gotovo svaka kuća. Čak su je i vojnici, za vrijeme rata, imali u svojim torbama i sanducima. Kasnije je ovaj patent prodan somborskom poduzeću 'Biljana' koja ga je u sličnom pakiranju proizvodila i prodavala širom Vojvodine još godinama. Zanimljivo je napomenuti kako je reklama za 'Biljnu rosu' u ono vrijeme bila tiskana na jednom listu, ali na četiri jezika, i kako god da je list okrenut, tekst na jednom od jezika bio je prvi. Moj se otac bavio i novinarstvom, tako da se u promicanju svog proizvoda dobro snalazio.«

Između ostalog, na reklami je pisalo: 3 kapi su dovoljne za masažu čela, sljepoočnica, udova ili drugih dijelova tijela. Mirisanje, duboko udisanje triju kapi na rupčiću osvježuje i čisti nos i grlo. Tri kapi na šećeru ili u čaši vode brzo stvara ugodan osjećaj. Tri kapi razmućene u čaši mlake vode ispiranjem njeguje zube, čisti i dezinficira usta i grlo itd... Uglavnom, mogla se koristiti, a i uistinu se koristila za sve i bila je djelotvorna. A na kraju teksta je pisalo: Originalna (prava) Biljna rosa prodaje se samo u zakonom zaštićenim zelenim bočicama, po cijeni od 12 dinara komad. Ne dajte da vam se umjesto Biljne rose podmetne neka manje vrijedna imitacija. Biljna rosa, snažni kućni fluid, dobiva se u ljekarnama, drogerijama i boljim radnjama, ali

Otkrivanje spomen obilježja

Izumitelj Biljne rose

Mr. Ervin Gebauer rođen je u Baču 1899. godine. Poslije završene gimnazije u Subotici jedno se vrijeme bavio novinarstvom u Budimpešti, a 1929. godine diplomirao je farmaciju u Wirzburgu u Njemačkoj. Po povratku u Jugoslaviju diplomu nostrificira u Zagrebu. Živi i radi u Baču, prvo u ljekarni svoga oca, a po preuzimanju ljekarne znatno proširuje djelatnost, stvara »Biljnu rosu«, kućni fluid poznat u cijeloj Vojvodini. Poslije nacionalizacije imovine 1949. godine postaje prvi upravnik Narodne apoteke u Baču u kojoj radi sve do smrti 1957. godine.

Ljekarnici treće i četvrte generacije: Mercedes Janež-Gebauer i Andrej Janež

vam se i neposredno šalje, ako se obratite običnom dopisnicom na adresu: Stogodišnja apoteka Bač (Dunavska banovina). Već u ono vrijeme, zahvaljujući ljekarni obitelji Gebauer i Biljnoj rosi, Bač je imao svoj zaštićeni proizvod, kako bi se danas reklo, svoj brend.

ČETIRI GENERACIJE LJEKARNIKA

Mr. Ervin Gebauer bio je vlasnik ljekarne do polovice 1949. godine, kada je ona po zakonu o prinudnom otkupu i otkupljena. On je i dalje vodio ljekarnu kao upravnik Narodne apoteke Bač sve do 1957. godine. Nakon njega, ljekarnom su upravljali brojni ljekarnici, a među njima bila je i *Mercedes Janež-Gebauer*, treća generacija ljekarnika u obitelji Gebauer. Nezin sin *Andrej Janež*, također farmaceut, četvrta generacija ljekarnika u obitelji Gebauer, živi u Njemačkoj gdje skupa s majkom Mercedes radi u svojoj struci u svojoj ljekarni. U četvrtoj generaciji ljekarnika obitelji Gebauer je i *Sabina Gebauer-Višnjevčanin*, farmaceutkinja, kći prof. dr. Ervina Gebauera, koja danas živi u Novom Sadu, radi u svojoj struci i zastupnica je Bayer kompanije.

»U kronici ljekarne u Baču, u vrijeme Gebauerovih, svakako treba zabilježiti sljedeće: Emil Gebauer je 1923. godine zaposlio u svojoj ljekarni nekvalificiranog pomoćnika *Stevana Poliha – Štecu*, koji je uz iskusnog ljekarnika stekao veliko praktičko znanje i iskustvo. Šteca je nastavio raditi i kod Ervina u ljekarni. Pred odlazak u mirovinu Ervin mu je omogućio da položi kvalifikacijski ispit i tako postane farmaceutski laborant. Nastavio je raditi kao vrlo iskusan i sposoban laborant, tako da je u nekoliko navrata, kada je ljekarna u Baču bila bez farmaceuta, on obnašao dužnost upravnika ljekarne. Šteca je radio u ljekarni punih 48 godina. Bio je poštovan i ostao je u sjećanju mnogih generacija u Baču«, završava svoju priču o povijesti stoljetne ljekarne prof. dr. Ervin Gebauer.

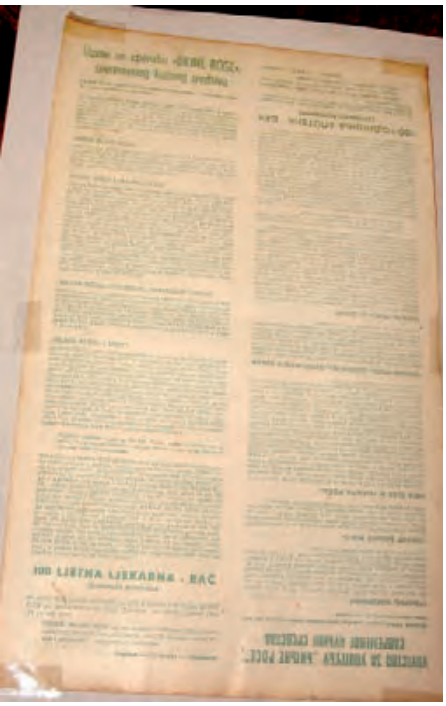

Danas je obiteljska kuća Gebauerovih u samom središtu Bača nezaobilazno stajalište turista kojih je u Baču svakim danom sve više. Svojom originalnošću, sa spomen-pločom na pročelju na kojoj piše:

»U ovoj kući je 1828. godine osnovana prva apoteka u ovom delu Panonske nizije. 100 godina poznata kao Apoteka GEBAUER«
Opština BAČ
Treća godina trećeg milenijuma

Ploča podsjeća građane ovog srednjovjekovnog gradića da je on doista bio »bogat, otmjen grad, ponosan na svoju tisućgodišnju povijest i tradiciju«, kako je prilikom otkrivanja ove ploče rekao naš sugovornik prof. dr. Ervin Gebauer.

Znanstvenik s velikim iskustvom

Prof. dr. Ervin Gebauer, redoviti profesor Medicinskog fakulteta u Novom Sadu u mirovini, pedijatar-hematolog-onkolog, rođen je 1935. godine u Baču, diplomirao je na Medicinskom fakultetu u Zagrebu 1960. godine. Specijalistički ispit iz pedijatrije položio je 1968. godine u Novom Sadu, magistrirao 1969., doktorsku disertaciju »Utjecaj sideropenijskog stanja majke na pojavu anemije odojčeta« obranio 1972. godine u Novom Sadu, a habilitirao je 1974. godine na Medicinskom fakultetu u Rijeci. Od 1962. godine liječnik je, a kasnije i direktor Doma zdravlja u Baču, od 1969. godine radi na klinici za dječje bolesti – Institut u Novom Sadu. Bavio se kematološko-onkološkim bolestima, osnivač je dječje kematološko-onkološke službe u Vojvodini i Centra za kematologiju i onkologiju na Institutu za zdravstvenu zaštitu djece i omladine u Novom Sadu.

Naslovni je docent Medicinskog fakulteta u Rijeci od 1974. godine.

Bio je član Savezne komisije za lijekove 4 godine. Član je SLD-DLV od 1962. godine, predsjednik podružnice SLD–DLV za Novi Sad, 1983./84. član brojnih međunarodnih asocijacija za kematologiju i pedijatriju, član predsjedništva Udruženja pedijatara i kematologa Jugoslavije.

Za redovitog profesora izabran je 1987. godine, a bio je šef Katedre za pedijatriju i mentor više magistarskih i doktorskih disertacija.

Boravio je na stručnom usavršavanju u Londonu, Zürichu, Bonu i Torontu.

Autor je preko 300 radova u međunarodnim i domaćim časopisima i zbornicima. Urednik je dva udžbenika pedijatrije, suradnik u osam knjiga, napisao je samostalnu monografiju »Bolesti krvarenja u djece«. Dugogodišnji je član uređivačkog odbora »Medicinskog pregleda«. Godine 1993./94. gostujući je profesor na Medicinskom postdiplomskom fakultetu u Budimpešti.

Kao dugogodišnji član i kasnije predsjednik Naučnog odbora za hemofiliju i hemostazu Srbije puno je pridonio organiziranju antihemofilne zaštite i zbrinjavanju ovih bolesnika u Srbiji. Dobitnik je plakete SLD, nositelj brojnih znanstveno-istraživačkih projekata.

Moderator je i predavač 1997./2002. na Jugoslavenskoj pedijatrijskoj školi. Počasni je građanin općine Bač (2008.), priznanje mu je dodijeljeno za dugogodišnji iznimni doprinos zdravstvenoj zaštiti djece i veliko angažiranje na afirmiranju povijesne baštine Bača.

NADOMAK BEZDANA ODRŽANA LIKOVNA KOLONIJA HKUD-A »VLADIMIR NAZOR« IZ SOMBORA »COLORIT 2010«

Jesenski kolorit na slikarskom platnu

Subotnjim druženjem umjetnika u naselju Korlatoš obilježena deseta obljetnica ove likovne kolonije * Slikari iz Sombora, Subotice, Novog Sada i Belog Manastira nadahnuće pronašli u raskoši sklada zelenila, šuma, vode i cvrkuta ptica

U subotu, 4. rujna, u vikend-naselju Korlatoš nadomak Bezdana održana je međunarodna, deseta zaredom, likovna kolonija »Colorit 2010«. Organizator je bio likovni odjel HKUD-a »Vladimir Nazor« iz Sombora. Dvadesetak slikara iz tog grada, te iz Subotice, Novog Sada i Belog Manastira okupilo se u vikend kući starog prijatelja »Nazora« *Svete Ilića*, kako bi dali doprinos desetoj obljetnici kolonije. Na početku je domaćin pozdravio pridošle sudionike, počastio ih domaćom rakijom i poželio im ugodan boravak u svojem, kako je rekao, malom raju, koji je uvijek otvoren za sve ljude otvorena srca.

Nakon »domaćinskog doručka« sve je sudionike i uzvanike pozdravio i predsjednik »Nazora« *Mata Matarić*, a osobito tople riječi uputio je bardu somborske likovne umjetnosti *Savi Stojkovu*, koji se nakon toga i obratio sudionicima. »Želio bih zahvaliti organizatoru na ovom pozivu, sretan sam i radostan kad god sam okružen ovako dragim, mladim i uspješnim kolegama. Raduje me i dolazak u ovu oazu smirenosti, u ovo bogatstvo mirne, ali veličanstvene prirode. Jednostavno, osjećam svu raskoš sklada zelenila, šuma, vode, cvrkuta ptica i ovo je ozračje ustvari i moje današnje nadahnuće. Dokle god mi zdravlje dopušta, rado ću se družiti s vama. Sretan vam rad, drage moje kolege«, rekao je Sava Stojkov. Skup je pozdravio i uzvanik iz Subotice Josip Horvat.

»Deset godina u povijesti je tren, ali deset godina u stvaranju lijepog je razdoblje nakon kojega možemo stati, osvrnuti se i vidjeti što smo to uradili. Kao sudionik svih dosadašnjih kolonija 'Colorit' kažem s punim pravom: uradili smo puno! Stvarali smo nešto što će ostati generacijama koje dolaze iza nas, pa neka nam dosadašnji rezultati budu najbolji poticaj i inspiracija za budući rad«, rekao je između ostalog Horvat.

Sudionik kolonije: Sava Stojkov

Slikari su potom bili na pravim mukama. Motiva napretek, vremena malo. Zaboravili su umjetnici na sate, predali se svojim muzama, kistovima i špahlicama, prenosili emocije i zapažanja iz svojih duša na platna. Nemoguće je običnim riječima opisati raskoš prirode na ovoj lokaciji, fotografije to mogu bolje, platna slikara nastala u nadahnuću ovoga ozračja još bolje. Nezaboravno je zadovoljstvo promatrati velikana Savu Stojkova u trenucima inspiracije prirodom, u trenucima nastajanja jednoga od njegovih nezaboravnih ravničarskih motiva. Lakoća s kojom barata kistom, logika slaganja boja u rađanje motiva na platnu zavarava vas. Nesvjesno pomislite – pa i ja bih tako… Umijeću ovih umjetnika divila se i predstavnica Generalnog konzulata RH u Subotici *Vesna Njikoš-Pečkaj*, a HKUD-u »Vladimir Nazor« za sjećanje na desetu obljetnicu likovne kolonije »Colorit« ostala su vrijedna djela umjetnika koji su u njoj sudjelovali.

Ivan Andrašić

SVETO ILIĆ, DOMAĆIN KOLONIJE

Ljubavni emigrant

Likovna kolonija »Colorit 2010« održana je u vikend naselju Korlatoš u Bezdanu, a domaćin joj je bio Sveto Ilić. Ovaj dobrodušni pedesetgodišnjak, čiji izgled i pokreti ne odaju godine, u prijeratnim vremenima poznat kao džudo reprezentativac SFRJ, bio je član Džudo kluba Split. Danas je žitelj Sombora i veliki prijatelj ljudi iz HKUD-a »Vladimir Nazor«.

»U Splitu sam živio od svoje 15. do 27. godine, odnosno u vrijeme kada se ličnost cjelovito formira«, kaže Sveto Ilić. »Sportom sam se bavio vrlo uspješno, a posljednjih pet godina bio sam prvak Jugoslavije i kapetan svojega kluba. Igrom sudbine na jednom turniru u Somboru upoznao sam sadašnju suprugu, ljubav se rodila, veza dozrijevala i vremenom sam se preselio u grad zelenila. Danas u šali kažem kako postoje razne vrste migracija, a ja sam od onih rijetkih koje nazivam ljubavnim emigrantima. Kroz sve ove godine moje veze sa Splitom ostale su vrlo intenzivne, a od 2003. godine uspostavio sam suradnju Džudo klubova iz Sombora i Splita, koja je danas vrlo intenzivna. Naša je suradnja započeta puno prije suradnje na razini država i mislim da je znatno prirodnija, jer se na državnim razinama puno gubi na bespotrebnom administriranju. Stoga mislim da su institucije sporta i kulture najprirodniji nositelji uspostavljanja porušenih mostova među pukom na prostorima bivše države SFRJ.«

MATA MATARIĆ, PREDSJEDNIK HKUD-A »VLADIMIR NAZOR«

Dobri ljudi kod dobrih ljudi

»Gledajući u svjetlu vrlo teškog razdoblja za institucije kulture naše nacionalne zajednice, možemo biti vrlo zadovoljni što smo uspjeli održati ovu našu koloniju u nizu od deset godina bez prekida«, naglasio je Mata Matarić. »Rekao bih kako kod dobrih ljudi dolaze dobri ljudi. Danas smo ovdje okupili dobre ljude i hvala im što su se odazvali našem pozivu. Hvala i predstavnicima Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Subotici, njihovo nam prisustvo puno znači. Na našim kolonijama nastojimo održati kontinuitet ljubavi umjetnika prema Panoniji, Vojvodini, bunjevštini i šokadiji. Gospodin Stojkov, koji nas je danas obradovao svojim sudjelovanjem u radu kolonije prijatelj je našega društva već pedesetak godina, a njegova je supruga vrlo aktivna u radu Hrvatskog doma. Na najljepši mogući način, svojom slikom, danas nastalom, obilježio je desetu obljetnicu naše kolonije. Ovakve kolonije nastojat ćemo i ubuduće organizirati na atraktivnim lokacijama, jer ih okolica Sombora ima u izobilju.«

SUSRET MLADEŽI DSHV-A NA HRVATSKOM MAJURU

Najavljeno osnivanje dviju novih udruga

Veliki godišnji susret Mladeži DSHV-a, pod nazivom »Hrvatski Majur 2010.«, po treći puta održan je 4. rujna na salašu *Zlatka Gabrića* na Hrvatskom Majuru pokraj Subotice.

Druženju je prethodila sveta misa koju je ove godine predvodio vlč. *Dragan Muharem*.

Datum održavanja ove manifestacije izabran je prema svetkovini katoličkog hrvatskog sveca sv. *Marka Križevčanina*, čije se ime svetkuje kod raspela, u jedinom naselju s hrvatskim predznakom u Republici Srbiji, na Hrvatskom Majuru, udaljenom 7 kilometara od Subotice.

U ovoj je manifestaciji sudjelovala mladež iz svih mjesta gdje DSHV ima svoje mjesne organizacije, a bilo ih je oko 150. Naravno, ni ovaj skup mladih nije prošao bez nazočnosti starijih članova DSHV-a koji su pružili potporu pomladku stranke. Mladi su se na salašu zabavljali i družili uz glazbu ansambala »Klasovi« i »Širok šor«.

Ovom prilikom, obraćajući se mladima, predsjednik DSHV-a *Petar Kuntić* najavio je osnivanje nevladine organizacije »Hrvatski Majur« i »Kluba mladeži«, kako bi naša mladež imala mjesto gdje bi se okupljala makar jednom tjedno.

Među gostima bili su konzuli savjetnici u Generalnom konzulatu Republike Hrvatske u Subotici *Vesna Njikoš-Pečkaj* i *Anto Franjić*.

Verica Kujundžić

UTVRĐEN POSLJEDNJI DIO PROJEKTA »ŠOKCI I BAŠTINA 2010.«

Zajednička etno izložba u Gradskom muzeju u Somboru

Posljednji dio provedbe ovogodišnjeg zajedničkog projekta institucija kulture podunavskih Hrvata-Šokaca »Šokci i baština 2010.« utvrđen je na sastanku organizacijskog odbora, održanom 1. rujna u Somboru. Podsjetimo, za ovu je godinu dogovorena zajednička etno-izložba ovih udruga u suradnji s Gradskim muzejom Sombor, s kojim je potpisan i ugovor o trajnoj poslovnoj suradnji. Otvorenje izložbe u prostorijama muzeja predviđeno je za četvrtak, 30 rujna.

Iako za ovaj projekt nisu odobrena sredstva u očekivanom iznosu, a kvalitetne je sponzore sve teže pronaći na ovim prostorima, provedba neće biti ometena. Svaka od šokačkih udruga osigurat će eksponate iz svojeg mjesta, a osim jednoga para svečane narodne nošnje bit će predstavljen i po jedan eksponat koji najvjernije oslikava tradiciju mjesta iz kojega potječe.

»Osim eksponata iz mjesta šokačkog Podunavlja u muzeju će biti postavljene i nošnje pripadnika hrvatske samouprave iz Mađarske i Šokaca iz Slavonije i Baranje. Pripremni poslovi su pri kraju, na sastanku smo definirali sva zaduženja pripadnika udruga uključenih u projekt. Projekt 'Šokci i baština 2010' po mom je mišljenju pun pogodak, jer ovim postavom svoju prošlost izlažemo za svoju budućnost«, kaže predsjednica organizacijskog odbora projekta *Marija Šeremešić*.

I. Andrašić

Temeljem članka 10 i članka 29 Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (»Službeni glasnik RS« broj 135/04 i 36/09) Gradska uprava, Služba za komunalne poslove, poduzetništvo i zaštitu životnog okoliša, Subotica - Trg slobode 1

OBAVJEŠTAVA

Da je podnesen zahtjev za odlučivanje o potrebi izrade studije o procjeni utjecaja na životni okoliš projekta: RADIO BAZNA POSTAJA ZA MOBILNU TELEFONIJU »NS2084_01 SU_SUBOTICA BRAĆE RADIĆA« operatora VIP MOBILE d.o.o. iz Novog Beograda, Omladinskih brigada 21, a koja je instalirana na kat. čestici 4150 KO Stari grad, grada Subotice u postojećem objektu, crkvi na Trgu Paje Kujundžića 1.
Uvid u podatke, obavijesti i dokumentaciju iz zahtjeva nositelja projekta može se obaviti u prostorijama Službe za komunalne poslove, poduzetništvo i zaštitu životnog okoliša, II. kat Gradske kuće, soba 226 u razdoblju od 13.9.2010. do 23.9.2010. od 10 do 12 sati.
Molimo vas da u gore navedenom roku dostavite mišljenje o zahtjevu za odlučivanje o potrebi izrade studije o procjeni utjecaja predmetnog objekta na životni okoliš ovom mjerodavnom tijelu.

Temeljem članka 10. i članka 29. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (»Službeni glasnik RS« broj 135/04 i 36/09) Gradska uprava, Služba za komunalne poslove, poduzetništvo i zaštitu životnog okoliša, Subotica – Trg slobode 1

OBAVJEŠTAVA

Da je podnesen zahtjev za odlučivanje o potrebi izrade studije o procjeni utjecaja na životni okoliš projekta: RADIO BAZNA BOSTAJA ZA MOBILNU TELEFONIJU »NS2083_03 SU_SUBOTICA HARAMBAŠIĆEVA« operatora VIP MOBILE d.o.o. iz Novog Beograda, Omladinskih brigada 21, a koja je instalirana na kat. čestici 4150 KO Stari grad, grada Subotice u postojećem objektu, crkvi na Trgu sv. Terezije 1.
Uvid u podatke, obavijesti i dokumentaciju iz zahtjeva nositelja projekta može se obaviti u prostorijama Službe za komunalne poslove, poduzetništvo i zaštitu životnog okoliša, II. kat Gradske kuće, soba 226 u razdoblju od 13.9.2010. do 23.9.2010. od 10 do 12 sati.
Molimo vas da u gore navedenom roku dostavite mišljenje o zahtjevu za odlučivanje o potrebi izrade studije o procjeni utjecaja predmetnog objekta na životni okoliš ovom mjerodavnom tijelu.

MALI RAJ ZA ONE KOJI VOLE PRIRODU, LOV

Bezdan

U ovo »vodeno naselje«, kako ga mnogi nazivaju, može se doći samo preko jednoga od mostova

Bezdan je naselje u općini Sombor, a kako je okružen vodenim tokovima i do njega se može stići samo preko mostova, zovu ga i »vodeno naselje«. Lociran je na 6 km od hrvatske granice, 10 km od mađarske granice, te 18 km od Sombora. Leži na lijevoj obali Dunava, u ravnici, na 90 metara nadmorske visine. Kako obiluje gustim šumama, a u okolici nema industrijskih zagađivača, Bezdan s okolicom predstavlja mali raj za one koji vole prirodu, lov i ribolov. Po popisu iz 2002. godine broj žitelja je 5263, od čega je oko 56 postotaka mađarske, a nešto više od 8 postotaka hrvatske nacionalnosti.

Sudeći po arheološkim nalazištima u Bezdanu i okolici, čovjek se na ovim prostorima nastanio prije 6000 godina. Koncem IX. stoljeća, doseljavanjem Mađara, nastale su velike društveno-ekonomske promjene na području današnjeg Bezdana. Nakon Mohačke bitke mađarsko se stanovništvo povuklo sjevernije, a na njihovo su mjesto s juga došli Srbi.

Bezdan se u pisanim dokumentima prvi put spominje 1579. godine. Početkom XVIII. stoljeća doseljenici srpske i hrvatske nacionalnosti osnivaju naselje Štrbac, 2 km južnije od današnjeg Bezdana. Oni su se pretežito bavili uzgojem stoke, poglavito ovaca. Jedne im je godine od neke bolesti uginuo veliki broj ovaca. Stanovnici su se tada zavjetovali da će, ukoliko prestane pogrom, podići kapelu. Nesreća je prošla i oni su između 1710. i 1720. godine izgradili kapelu svete Trojice, koja je najstariji sačuvani rimokatolički spomenik u Vojvodini koji je podigao narod.

Nakon Drugog svjetskog rata došlo je do jedne, a nakon raspada Jugoslavije do druge velike promjene nacionalne strukture Bezdana. Devedesetih godina prošloga stoljeća iz Like, Korduna, zapadne Slavonije i Baranje, nastanilo se 819 doseljenika, pretežito Srba. Istodobno, mjesto je napustilo 300-350 žitelja mađarske nacionalnosti, poglavito iz ekonomskih razloga, te jedan broj Hrvata zbog pritisaka kojima su podlegli.

Bezdan se može pohvaliti i mnogim prirodnim ljepotama. Osim rijeke Dunav, koja protječe blizu mjesta, uljepšavaju ga i kanali, koji su raj za ribolovce i kupače. Izgradnja sustava za obranu od poplava doprinijela je velikoj popularnosti vikend naselja u okolici. Svakako, najpopularnije je naselje Korlatoš, izgrađeno nadomak Bezdana, na starom putu prema carini. Broji oko 120 vikendica i smješteno je kraj obale jezera Korlatoš, nastalog davno, kao ostatak Dunava, nakon regulacije toka.

Čim stignu topliji dani, vlasnici vikendica na obali Dunava, u Baračkoj, na Francovom kanalu, na Bajskom kanalu, Korlatošu i Kenđiji, počinju pripreme za novu sezonu. Ovo su savršena mjesta za odmor, šetnju, pecanje, kupanje, sportove na vodi, a vrlo lako se mogu obići i biciklima. Nakon lagane vožnje ili šetnje, putnici se mogu odmoriti u nekoj od čardi gdje se, osim osvježenja, nude i brojni riblji specijaliteti.

U posljednje vrijeme sve popularniji postaje i lovni turizam, jer je okolica bogata i šumama, a u turističku ponudu Bezdana svakako treba uvrstiti i ljekovite toplice, izgrađene prije osamdesetak godina. Tako će u Bezdanu svaki namjernik pronaći ponešto za svoju dušu, a kako sami Bezdanci kažu, tko jedanput dođe na ove prostore, poželi na njima boraviti zauvijek.

Ivan Andrašić

V I RIBOLOV

VRIJEME, LJUDI, DOGAĐAJI

Priprema: Lazar Merković

KRONOLOGIJA od 10. do 16. do rujna

10. RUJNA 1788.

Novopostavljeni kraljevski povjerenik *Josip Gludovac* izdao je naredbu gradskom inženjeru da pregleda mostove, kanale i nasipe u gradu radi efikasnije provedbe plana regulacije, tj. urbanizacije grada. U to su vrijeme ulice u Subotici krivudave, neizgrađene, bez tvrdog kolovoza i nogostupa, raštrkane i najčešće neušorene.

10. RUJNA 1944.

U noćnim satima, između 10. i 11. rujna, Subotički partizanski odred izvršio je diverzantsku akciju podmetanjem eksploziva pod glavni pogonski stroj u Električnoj centrali. Grad je jedanaest dana ostao bez struje i u većini je tvornica bio onemogućen rad.

10. RUJNA 1979.

U Zagrebu je u 57. godini života preminula *Jelka Asić*, prvakinja subotičkog kazališta. Tijekom svojeg tridesetogodišnjeg umjetničkog i glumačkog djelovanja i rada ostvarila je iznimno bogatu galeriju sugestivnih ženskih likova u dramskim, operetnim i opernim djelima. Osim glume, *Jelka Asić* se uspješno bavila i režijom. Rođena je 27. lipnja 1922.

11. RUJNA 1779.

Kraljevski povjerenik *Andrija Vlašić* primio je u redove prvih građana slobodnog kraljevskog grada i 38 Raca, odnosno Srba. Inače, tijekom njegova boravka u gradu, preko 700 stanovnika položilo je građansku prisegu. Oni koji su prisegnuli predstavljali su novi gradski sloj koji je uživao stanovite prednosti i privilegije.

11. RUJNA 1869.

Skromno i bez ikakve pompoznosti na subotički je gradski kolodvor pristigao prvi vlak iz Segedina. Gradnja ove dionice pruge započeta je 14. ožujka 1864. godine. Prvi ašov zemlje iskopao je gradonačelnik *Flat*, prva kolica zemlje pogurao je *Bodog Corda*, a zatim je 600 radnika prionulo poslu, počevši s radom od tzv. Segedinske kapije.

11. RUJNA 1997.

Otvorena je prva likovna kolonija »Bunarić«, koju je organizirao likovni odjel Hrvatskog kulturnog centra »Bunjevačko kolo«. Prvi saziv je trajao četiri dana.

12. RUJNA 1922.

Rođen je *Gustav Matković*, slikar, grafičar, dizajner. Osnove slikarstva stjecao je na glasovitom Kursu figuralnog crtanja kojega je vodio *András Hangya*, a nastavio na studiju na Akademiji likovnih umjetnosti u Beogradu i majstorskoj radionici *Jovana Bjelića*. Bio je izraziti portretist i pejzažist. Slike mu odišu svježim kolorom, a rađene su mahom u duhu ekspresionizma.

12. RUJNA 1944.

Na proplanku Jabuka, Širokog dola na Fruškoj gori, od 845 boraca formirana je VIII. vojvođanska brigada. Poslije jednomjesečnih borbi u Srijemu, prebačena je u Suboticu, gdje je tijekom listopada popunjena s preko dvije tisuće boraca iz grada i okolice. Istaknula se osobito u borbama u Baranji, Podravini i Sloveniji.

12. RUJNA 1960.

Na gradilištu na Trgu cara Jovana Nenada, pokraj franjevačke crkve i samostana, *Svetozar Vukmanović Tempo*, tadašnji predsjednik Sindikata Jugoslavije i jedan od

najbližih Titovih suradnika, položio je temeljni kamen buduće zgrade Radničkog, a danas Otvorenog sveučilišta. Dio građevinske konstrukcije sve do danas je ostao izvan bilo kakve racionalne funkcije.

13. RUJNA 1687.

Vrhovni zapovjednik austrijske carske vojske *Karlo Lotarinški*, unio je na današnji dan zanimljiv zapis u svoj dnevnik: » …logorovali smo između Szabadke i Ludoša. Pošto je vrijeme bilo loše, sva vojska nije mogla pristići, te smo tu ostali i sljedećeg dana. Ovaj kraj ima jako lošu i slanu vodu, stoga je vojska mnogo patila.«

13. RUJNA 1803.

Kaločka nadbiskupija je objavila natječaj za župnika subotičke rimokatoličke župe, na kojem je izabran svećenik *Pavao Sučić*. Za vrijeme njegova župnikovanja podignut je župni dvor, posvećen i otvoren 1809. godine. *Pavao Sučić* je kasnije izabran za biskupa Stolnog Biograda, tj. Székesfehérvára i Đakova, tj. bosansko-srijemskog biskupa.

13. RUJNA 1992.

Objelodanjeni su podaci prema kojima Subotičani piju vodu koja se crpi s dubine od 200 do 300 metara, gdje je već 10 milijuna godina, a onamo se slila iz sjevernih dijelova Karpata. Budući da je bakteriološki posve ispravna, iz nje je potrebno odstraniti samo neke kemijske elemente.

14. RUJNA 1578.

Subotica je stekla pravo svakog petka održavati tjedne tržne dane, tzv. hetije, kao i pravo na tri sajma: prvi se održavao 14. rujna, drugi između 2. i 26. prosinca, a treći oko Uskrsa. U to gluho, tursko doba, u Sobočki, kako su je pisali Turci, živjelo je 46 obitelji koje su plaćale razne dažbine u ukupnom iznosu od 10.749 akči.

14. RUJNA 1871.

Na svečanoj sjednici Gradskog vijeća dotadašnji gradonačelnik *Mate Lenard* inauguriran je na dužnost velikog župana slobodnih kraljevskih gradova Subotice, Sombora i Novog Sada. Istodobno, izabrano je i povjerenstvo od sedam činovnika i 35 odbornika, radi provedbe 42. zakonskog članka u cilju osnutka tijela kontrole posredstvom gradskih župana.

14. RUJNA 1996.

Val štrajkova zapljusnuo je Suboticu. Tijekom pola godine u subotičkim je tvornicama organizirano devet štrajkova, a smijenjeno je sedam direktora.

14. RUJNA 1997.

Gradonačelnik *József Kasza* svečano je otvorio renoviranu dvoranu Hrvatskog kulturnog centra

»Bunjevačko kolo«, a posvetio ju je katedralni župnik *Stjepan Beretić*. Tom je prigodom izveden i jednoipolsatni recital književnika *Lazara Merkovića* »Tebi grade, od jučer, do sutra«, u kojem je sudjelovalo više umjetničkih ansambala.

15. RUJNA 1920.

Održana je osnivačka skupština Bunjevačko-šokačke stranke čija su opća programska načela bila usmjerena prema borbi za očuvanje jedinstva države, ali i za uspostavu nedvojbene i djelotvorne autonomije Vojvodine.

15. RUJNA 1946.

Rođena je *Zvjezdana Asić*, udana *Šarić*, pjesnikinja, dramska spisateljica. Objavila je tri zbirke pjesama, tridesetak radijskih i kazališnih komada, izvedenih u više radio i televizijskih postaja i kazališnih kuća. Preminula je početkom listopada 2000.

U čast Gotovca u Kinoteci

BEOGRAD – Jugoslavenska kinoteka odala je 8. rujna počast hrvatskom umjetniku *Tomislavu Gotovcu* (1937.-2010.) prikazivanjem filma »Plastični Isus« (1971.) *Lazara Stojanovića*, snimljenog za vrijeme Gotovčevih studija na beogradskom Fakultetu dramskih umjetnosti, kao i dokumentarca »Zabranjeni bez zabrane« (2007.) *Milana Nikodijevića* i *Dinka Tucakovića*, u kojem je Gotovac jedan od sugovornika o temi cenzure u području filma u bivšoj Jugoslaviji.

Tomislav Gotovac je preminuo u lipnju ove godine u Zagrebu, a bio je jedan od najeminentnijih umjetnika u području eksperimentalnog filma, fotografije i performansa na prostoru bivše Jugoslavije, a i šire.

Likovna kolonija »Sonta 2010.«

SONTA – Likovna kolonija »Sonta 2010.«, u organizaciji likovnog odjela KPZH »Šokadija«, bit će održana za vikend na lokaciji popularnog sonćanskog izletišta Staklara na samoj obali Dunava. Za razliku od prethodnih, ovogodišnja kolonija, peta zaredom, bit će dvodnevna, umjetnici će se kraj velike rijeke družiti 11. i 12. rujna. Očekuje se sudjelovanje 12 slikara iz Novog Slankamena, Subotice, Sombora, Livna (BiH) i Belog Manastira (Republika Hrvatska). Izložba slika s ove kolonije bit će održana u prostorijama Šokačkog doma u Sonti.

I. A.

Smotra hrvatskih tamburaških sastava u Ljutovu

LJUTOVO – Smotra hrvatskih tamburaških sastava u Ljutovu bit će održana 12. rujna u mjesnom Domu kulture. Manifestacija se održava po drugi put, a ove će godine na smotri sudjelovati tamburaški sastavi četiri hrvatske udruge s područja Vojvodine: HKPD-a »Matija Gubec« iz Tavankuta, HKPD-a »Jelačić« iz Petrovaradina, TS »Klasovi« (članovi HGU »Festival bunjevački pisama« iz Subotice) i HKUD-a »Ljutovo« iz Ljutova, kao i TS »Bačka« iz Gare (Mađarska). Početak je u 18 sati. Ulaz je slobodan.

Koncert orguljaša Edmunda Andlera-Borića

SUBOTICA – Hrvatski orguljaš *Edmund Andler-Borić* održat će u nedjelju, 12. rujna, koncert u subotičkoj katedrali sv. Terezije Avilske. Početak je u 19 sati. Na programu su djela Widora, Mendelssohna i Boveta. Edmund Andler-Borić diplomirao je klavir na Muzičkoj akademiji u Zagrebu u klasi prof. *Ide Gamulin*, orgulje u klasi prof. *Ljerke Očić*, a magisterij orgulja u klasi prof. *Maria Penzara*. Orguljašku interpretaciju usavršavao je u majstorskim klasama *Jaroslava Tume*, *Pietera van Dijka* i *Daniela Rotha*. Kao zapažen student postigao je apsolutnu pobjedu na II. hrvatskom natjecanju orguljaša Franjo Dugan (1999.) te se ističe izvedbama virtuoznih skladbi iz razdoblja romantizma i suvremene glazbe. Osobito je aktivan kao koncertant te je s održanih nekoliko stotina koncerata - po cijeloj Hrvatskoj, Sloveniji, Nizozemskoj, Njemačkoj, Mađarskoj, Bosni i Hercegovini, Češkoj, Slovačkoj, Austriji, Južnoafričkoj Republici, SAD-u i Rusiji - najistaknutiji mladi umjetnik orguljaš.

Osim što je gostovao na mnogim festivalima, pokretač je takvih događanja u Hrvatskoj: ravnatelj je festivala Orgulje Zagrebačke katedrale, jedan je od pokretača te ravnatelj međunarodnog orguljaškog festivala Ars organi Sisciae u Sisku.

Izdavačka kuća Croatia Records izdala mu je prvi solistički CD 2009.godine koji je i nagrađen hrvatskom diskografskom nagradom Porin 2010.

Novi svezak »Klasja naših ravni«

SUBOTICA – U novom svesku »Klasja naših ravni«, broj 7.-8. 2010., objavljeni su ulomci iz romana *Matije Poljakovića* (»Zapisi jednog luđaka«) i *Dražena Prćića* (»U sjaju skupocjena prstena«), kao i proza *Franje Petrinovića* (»Prinudni upravnik pijačnih strasti«, »Izgubljen na mostu« i »Visokokvalificirani penjač«). U rubrici posvećenoj poeziji tiskani su stihovi *Edwarda Estlina Cummingsa* (»Osmijeh bez lica«), u izboru i prepjevu *Roberta G. Tillyja* pjesme *Lajče Perušića* (»Vukovarska rapsodija«) i *Ljubice Kolarić-Dumić* (»Ja se mraka ne bojim«), kao i izbor iz pjesništva *Matije Evetovića*. O nekim značajkama ovoga pjesnika, kojega šire čitateljstvo bolje zna po književno-povijesnim djelima, piše *Milovan Miković* (»Tražeći odgovore – O pjesništvu Matije Evetovića«). *Jasna Melvinger* razmatra hvalospjeve *Ilije Okrugića Srijemca*, što ih je posvetio crnogorskom knezu *Nikoli I. Petroviću Njegošu* i srpskom kralju *Aleksandru Obrenoviću*. Nadalje, u novom svesku »Klasja« su i tv-scenarij *Stjepana Bartoša* (»U komi«), kao i igrokaz *Ivana Andrašića* (»Knez nije zno plivat«). *Đuro Franković* piše o pojedinim običajima Hrvata u Mađarskoj, koji su povezani s osmim mjesecom (»Kalendar – kolovoz«), a *Stevan Mačković* piše o Subotici iz 1933. godine glede jednog izvješća gradskog Kulturno-socijalnog odjela grada. Uz druge radove u novom svesku »Klasja« su i likovni prilozi *Nele Horvat* rađeni na svili.

Večeri i noći Ilije Žarkovića - Žabara

GOLUBINCI – Godinu dana poslije smrti *Ilije Žarkovića*, HKPD »Tomislav« zajedno s prijateljima i sponzorima organizira manifestaciju »Večeri i noći Ilije Žarkovića«, za koju planira da bude tradicionalna svake godine u devetom mjesecu. Ilija Žarković je bio svestrani umjetnik iz Golubinaca: bavio se glazbom (u mladosti rockom, a u zrelijim godinama tamburaškom), pisanjem, sakupljanjem književnog i jezičnog blaga, te s mnogo drugih djelatnosti vezanih za kulturu. Tako je i sama manifestacija u njegovu čast podijeljena u tri dijela.

Prvog dana, 17. rujna, bit će održana večer poezije pod nazivom »U jeseni sjetne« na kojoj će se pokraj Ilijine poezije, koju će govoriti glumci i recitatori, čuti i pjesme drugih književnika.

Druge večeri, 18. rujna, održava se Asteroidi Rock Fest, na kojem će, osim dvije lokalne predgrupe, koncert održati YU Grupa.

Treća večer manifestacije, 19. rujna, rezervirana je za tamburašku glazbu i nosi naziv »Hej primaši«. Na toj će večeri, pokraj tamburaškog orkestra HKPD-a »Tomislav«, nastupiti i Gradski tamburaški orkestar Stare Pazove, tamburaški orkestar HKPD-a »Matija Gubec« iz Rume i Subotički tamburaški orkestar.

I. Radoš

IZLOŽBA »TRI SUBOTIČKE GRADSKE KUĆE (1751.-1910.)«

Dva i pol stoljeća civilnog razvoja grada

Prva gradska kuća podignuta je 1751., druga 1828., a današnja točno prije 100 godina

Gradska kuća u Subotici je po mišljenju mnogih građana, ali i turista, najljepša građevina i svojevrsni simbol toga grada. No, manje je poznata činjenica kako je ona imala svoje dvije prethodnice. S ovim podatkom, ali i nizom drugih pojedinosti vezanih uz povijest ovoga zdanja, podrobnije vas može upoznati izložba »Tri subotičke gradske kuće (1751.-1910.)« otvorena prošloga petka, 3. rujna, u povodu proslave Dana grada Subotice. U okviru izložbe, u vestibilu Gradske kuće izloženo je 50 dokumenata (preslici nacrta, fotografija, novinskih članaka…) koji svjedoče o projektiranju, izgradnji i trajanju triju subotičkih gradskih kuća, od one prve iz 1751. godine do današnje, podignute 1910. godine. Izložbu je realizirao Historijski arhiv Subotice.

PRAĆENJE DUHA VREMENA

Sve tri subotičke gradske kuće su, kao i danas, služile kao sjedište gradske vlasti i administracije. Prva Gradska kuća izgrađena je 1751. godine na glavnom trgu Subotice, približno na istom mjestu na kojemu su kasnije podignuta druga, a i sadašnja građevina. Glavna zgrada imala je svega četiri prostorije: vijećnicu, opći i ured poreznika, te arhiv. Novi zatvor je dograđen 1754. godine i u dvorištu kuhinja, ostava, hambar i dvije štale. Nakon proglašenja Subotice slobodnim kraljevskim gradom 1779. godine Gradska kuća postaje nepodesna za sve veću gradsku administraciju, pa je 1781./82. znatnije proširena – postojećem objektu dodan je kat, a fasada je ukrašena stanovitim baroknim elementima.

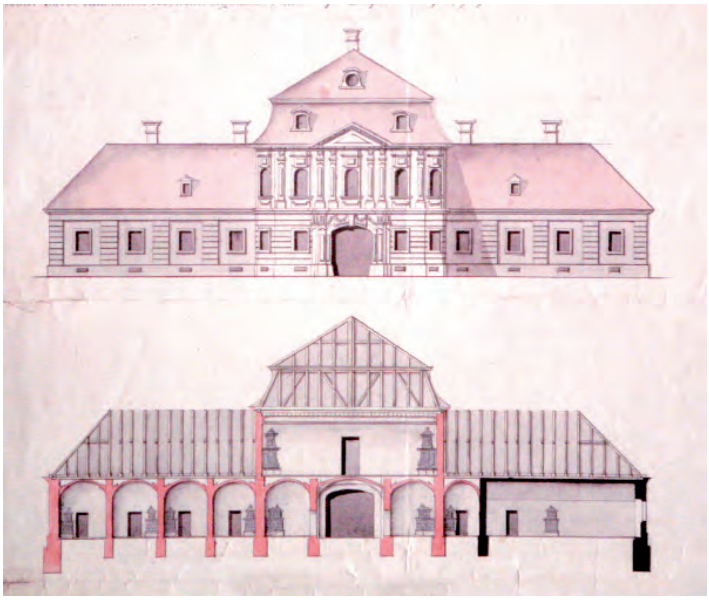

Porastom gospodarske moći, naraslim potrebama grada, ali i shvaćanju ukusa i duha vremena, na istom mjestu, ali na većoj površini, u razdoblju od 1826.-1828. godine sagrađena je nova, druga po redu, Gradska kuća. Podignuta je također katna, barokna zgrada s tornjem kojega su krasili zvono i sat. Zgradu i završni kamen blagoslovio je župnik *Antun Šarčević*.

Međutim, u vrijeme kapitalističkog razvoja i ova građevina postaje neprikladna. Tako je današnja, treća po redu, Gradska kuća sa svim njezinim dijelovima dovršena točno prije jednog stoljeća, 1910. godine. Podignuta je po projektu budimpeštanskih arhitekata *Marcela Komora* i *Dezsea Jakaba* u stilu mađarske varijante secesije. U potpunoj funkciji je tek od 1912., jer je tada završeno njezino ukrašavanje. Godine 1966. proglašena je spomenikom kulture.

Kritizeri – ništa novo

Gradonačelnik Subotice Saša Vučinić je ovom prigodom istaknuo kako je u vrijeme izgradnje treće Gradske kuće u gradu postojao dio kritički nastrojene javnosti koji je osporavao podizanje toga objekata. »I u ono vrijeme bilo je dežurnih cinika koji su predviđali da će se Gradska kuća srušiti, da je ruglo i da ni na što ne sliči. A mi smo svjedoci da se i dan-danas ponosimo njom. To je pokazatelj i ohrabrenje onima koji se u trenutačnim okolnostima bave nekim poslom koji podrazumijeva donošenje odluka u ovom gradu«, rekao je Saša Vučinić.

FUNKCIONALNA I NAKON STOLJEĆA

Ravnatelj Historijskog arhiva u Subotici *Stevan Mačković* kaže kako izložba »Tri subotičke gradske kuće (1751.-1910.)«, osim o samoj zgradi, svjedoči i o dva i pol stoljeća civilnog razvoja grada. Govoreći o današnjoj, trećoj Gradskoj kući, Mačković ističe kako je ona zadržala svoju funkcionalnost i nakon sto godina trajanja. »U ovom prostoru gdje se mi nalazimo, uvijek su se održavale izložbe. To se manje-više odnosi i na sve druge prostorije. Gradska skuština održava svoje sjednice u Velikoj vijećnici koja je namijenjena upravo u tu svrhu, porezi se ubiru na prvom katu kako je bilo planirano iste godine, današnji gradonačelnik također sjedi u uredu u kojem je sjedio *Karoly Biro,* koji je bio gradonačelnik u vrijeme kada se ona podizala. To nas upućuje na to da je njezina funkcionalnost bila jako dobro planirana, a minulo stoljeće pokazuje koliko je to bilo dobro napravljeno«, rekao je Stevan Mačković, dodavši da će ova izložba gostovati u zemljama regije, a kao prvo gostovanje naveo je ono u Osijeku.

Osim arhivske građe, posjetitelji u okviru izložbe imaju prigodu vidjeti i trodimenzionalne eksponate – križ s druge Gradske kuće srušene 1908. godine, zvijezdu petokraku koja se na sadašnjem tornju nalazila do 1994. godine, kao i dekorativne arhitektonske elemente od žolnai keramike.

Izložba »Tri subotičke gradske kuće (1751.-1910.)« bit će otvorena do 24. rujna.

D. B. P.

SAŠA GRUNČIĆ, ORGULJAŠ I PROFESOR

Orgulje nisu samo Bach

Pronašao sam se u pedagoškom radu i želim se time baviti * Važno je da i publika u Hrvatskoj upozna djela ovdašnjih hrvatskih skladatelja

Oni koji su imali prilike nazočiti koncertu »Glasovi orgulja u ravnici«, održanom prošloga tjedna u subotičkoj katedrali-bazilici sv. Terezije Avilske, sigurno su zapamtili ime mladoga orguljaša *Saše Grunčića* koji je spomenuti program izveo.

Saša Grunčić je rođen 1984. godine u Subotici, gdje je završio osnovnu i srednju glazbenu školu na odsjeku za klavir i glazbenu teoriju. Diplomirao je na Muzičkoj akademiji u Zagrebu 2007. godine, odjel orgulje, u klasi prof. *Ljerke Očić*. Tijekom studija je osvojio nekoliko nagrada na natjecanjima, a najznačajniji je osvojeni laureat državnog natjecanja Hrvatske 2006. godine. Dosad je svirao na brojnim koncertima, što solističkim (Zagreb, Subotica, Szeged), što u komornim sastavima i skupnim koncertima širom Hrvatske i susjednih zemalja. Radi kao profesor orgulja i korepetitor u srednjoj Muzičkoj školi u Subotici.

Na početku razgovora, kažite nam kako se javio vaš interes za orgulje, odnosno »kraljicu instrumenata«, kako ih je čuveni Mozart nazvao?

Orgulje sam upoznao kroz liturgiju u crkvi, u subotičkoj župnoj crkvi sv. Jurja. Tamo sam i počeo vježbati. Ljubav prema ovom instrumentu se vremenom razvijala, i još za vrijeme srednje škole sam se odlučio da ću studirati orgulje u Zagrebu.

Koliko je, po vašem mišljenju, orguljaška glazba, ukoliko se izdvoji iz liturgijskog konteksta, zanimljiva ovdašnjoj publici?

Kod nas orguljaški koncerti nisu mnogo popularni, dok je u Europi drukčije. U Europi nema nijedna ozbiljnija koncertna dvorana koja nema orgulje, a orguljaški koncerti su standardni dio repertoara neke koncertne sezone. U Srbiji, u Beogradu postoje orgulje u Domu sindikata, ali one su nefunkcionalne. Ne znam zbog čega je orguljaška glazba manje popularna, možda je u pitanju 50 godina komunizma, budući da su orgulje usko vezane za crkvu. Slična je situacija i diljem nekadašnje Jugoslavije. U Hrvatskoj je scena razvijenija, ali ne mnogo. Jedino se u tom smislu izdvaja Slovenija koja je u europskim tijekovima.

S druge strane, publika koja poznaje orguljašku literaturu ipak postoji. Međutim, ona je kod nas malobrojna. Orgulje bi mogle biti zanimljive svim ljubiteljima klasične glazbe, jer pokrivaju veliki broj različitih stilova i epoha. Važno je znati da orgulje nisu samo Bach, i prije i poslije njega mnogo je skladbi napisano za ovaj instrument.

Što vam više leži, klasici ili neka, prosječnom slušatelju, manje poznata literatura?

Naravno, svaki orguljaš voli barok i Bacha, to nam je u opisu radnog mjesta. Osim njega, volim francusku romantičnu glazbu – *Francka*, *Widora*, *Alaina*. Dobro mi leži i romantika iz 19. stoljeća. Sviram i suvremenu glazbu, koja je teža za razumijevanje i publici dosta neprihvatljiva. No, smatram da je dozirano treba uvoditi na repertoar.

Kao izvođač sudjelujete u projektu »Glasovi orgulja u ravnici«, koji nastoji promovirati skladbe hrvatskih autora iz Vojvodine. Kako doživljavate skladbe zastupljene u programu ovog koncerta?

Prije svega, moram reći da mi je čast sudjelovati u ovom projektu. Autori, čija djela izvodim, Albe Vidaković i Stanislav Preprek su skladatelji koji su pisali u skladu s vremenom u kojem su stvarali. Vidaković pripada cecilijanskom pokretu, kada se crkvena glazba pročišćavala od svetovnih elemenata, jer su do tada u crkvenu glazbu ušli elementi i opera, simfonija, narodna glazba… Dakle, vraća se korijenima, polifoniji, Bachu, gregorijanskom koralu. Dvije skladbe koje sam izvodim - Preludij i fuga u C-duru i Fantazija i fuga u f-molu – Vidaković je pisao u polifonom stilu, imaju formu baroka, ali i zvuk romantike, a uz to, jednu nit koja odiše vokalnošću, što je odlika samog pjevanja unutar zapadnih crkava.

Što se tiče Stanislava Prepreka, tj. suite koju sam sviram, ona ima regerovski stil, romantičan s elementima glazbe 20. stoljeća. Pisana je 30-ih godina prošloga stoljeća te je ubačeno mnogo modernih harmonija koje su tada bile aktualne u europskoj glazbi.

Program koncerta »Glasovi orgulja u ravnici«, koji traje oko 50 minuta, spremao sam intenzivno dva i pol mjeseca. No, to nije ništa neobično, jer se neki programi spremaju i po godinu dana. Sviranje orgulja zahtijeva i određenu fizičku spremu i kondiciju, ruke se nalaze u neprirodnom položaju, konstantno su dignute i nakon, primjerice, četiri sata vježbe osjećate »posljedice« u ramenom pojasu. No, to nije samo kod nas orguljaša nego i kod drugih glazbenika.

Bavite se i pedagoškim radom, kao profesor u subotičkoj Muzičkoj školi…

Prije dolaska u Suboticu radio sam dvije godine u Hrvatskoj, u glazbenim školama u Zagrebu i Novskoj. U Subotici mi je ponuđeno raditi baš u struci, odnosno predavati orgulje, zato sam se i vratio. Sada u okviru odsjeka za crkvenu glazbu vodim glavni predmet – orgulje. Imamo četiri učenika u tri godine, što je prosječan interes, u usporedbi sa sličnim školama u okruženju. Za sada sam zadovoljan i planiram ostati ovdje. Pronašao sam se u pedagoškom radu i želim se time baviti. Mislim da je za glazbenika dobro da se i time bavi.

Budući da ste se posvetili podučavanju, trpi li onaj dio vašeg glazbeničkog angažmana…

Zanima me raditi i na tom polju. Nastupao sam tijekom studija i solistički i s kolegama, pratio zborove. Planova na tom planu ima, u okviru projekta »Glasovi orgulja u ravnici« bit će održano još devet koncerata – u Vojvodini i okolnim zemljama. Ti će nastupi biti održavani tijekom cijele predstojeće sezone. Smatram kako je ovaj program dobro osmišljen i treba se čuti, posebice u Hrvatskoj, gdje im ovdašnji hrvatski autori nisu toliko poznati. Znaju za Vidakovića, ali za Prepreka slabije, a on je skladatelj visokog ranga i mislim da bi trebao ući u literaturu na akademijama u Hrvatskoj.

D. B. P.

IZLOŽBA »NAŠE KALVARIJE« U SUBOTIČKOJ CRKVI SV. JURJA

Postojeće stanje »križnih putova« u Vojvodini

U okviru projekta Međuopćinskog zavoda za zaštitu spomenika kulture iz Subotice fotografirano je i s etnološkog aspekta obrađeno svih 85 kalvarija na području pokrajine

Do 25. rujna u subotičkoj župnoj crkvi sv. Jurja možete pogledati izložbu pod nazivom »Naše kalvarije«, koju su realizirali djelatnici Međuopćinskog zavoda za zaštitu spomenika kulture iz Subotice na čelu s etnologinjom *Valérijom Dévavári Beszédes* i fotografom *Željkom Vukelićem*. Ovaj projekt, tijekom kojega su fotografirane i s etnološkog aspekta obrađene sve kalvarije (mjesta s 14 postaja na kojima katolički vjernici skupa obavljaju molitvu »križnog puta«) na području Vojvodine, trajao je pet godina - od 2005. do 2009. godine, a realiziran je sredstvima dobivenim iz donacija u Republici Mađarskoj te na natječaju Pokrajinskog tajništva za kulturu. »Obrađeno« je ukupno 85 kalvarija: najviše ih je u Subotičkoj biskupiji - šezdeset, dvadeset u Zrenjaninskoj te pet u Srijemskoj biskupiji.

»Izložbom 'Naše kalvarije' nastojali smo ukazati na stanje u kojem se nalazi ovaj dio spomeničke baštine«, kaže za »Hrvatsku riječ« voditeljica projekta *Valéria Dévavári Beszédes*. »Ima kalvarija koje su izuzetno lijepe i očuvane, dosta ih je restaurirano posljednjih godina, poput onih u: Čonoplji, Kanjiži, Žedniku, Adi, Subotici, Riđici, Čelarevu, Temerinu... Kalvarije su vlasništvo župa. U tom smislu se može reći da ima pozitivnih pomaka, ali ima i onih kalvarija koje su zapuštene i koje se nalaze u katastrofalnom stanju. To se odnosi na one kalvarije u mjestima u kojima su nekada živjeli Nijemci. Tamo je u međuvremenu promijenjena struktura stanovništva, tako da u njima nema više katolika koji bi to eventualno održavali. Naša zadaća je bila da ih prikažemo u postojećem stanju, te time skrenemo pozornost na stvari koje bi hitno trebalo rješavati, poput pitanja zaštite kalvarije u Srpskoj Crnji, koja ima ikonografski jedinstveni križ s početka 19. stoljeća«, kaže *Valéria Dévavári-Beszédes* napominjući da će Zavod, ukoliko nađe sredstva, tiskati i katalog o ovom projektu.

Vojvođanske su kalvarije podizane od sredine 18. stoljeća pa sve do danas, ima i onih podignutih prošle godine. Datumski najstarija kalvarija u pokrajini je ona u Kanjiži iz 1753. godine, a najstarija kalvarija koja se nalazi u originalnom izdanju je ona u Petrovaradinu iz 1772. godine.

Na otvorenju izložbe »Naše kalvarije«, govorili su mons. dr. *Andrija Kopilović*, dr. *Gábor Barna*, voditelj katedre za etnografiju na Segedinskom sveučilištu, i predsjednik Skupštine grada *Slavko Parać*. Izložba je otvorena radnim danima od 9 do 11 i od 16 do 18 sati, a nedjeljom od 10 do 12 sati.

D. B. P.

JUBILARNA IZLOŽBA DRUŠTVA KOLEKCIONARA SUBOTICE

Sačuvan dio gradske povijesti

Povodom 40 godina od osnutka Društva kolekcionara Subotice, prošloga je tjedna u subotičkom Gradskom muzeju otvorena »Jubilarna izložba« članova toga društva. Predstavljen je izbor antikviteta iz zbirki 23 izlagača, vezanih za Suboticu: od starih fotografija, značaka, staklenih boca, satova i zidnih slika, do narodne nošnje bunjevačkih Hrvata, pa čak i dijelova tramvaja koji je nekada prometovao u ovom gradu.

Društvo kolekcionara Subotice osnovano je 1970. godine. U proteklih četrdeset godina u njega se učlanilo oko 500 članova, a trenutačno broji 65 kolekcionara. Predsjednik *Szilveszter Gerlovics* kaže za HR kako su oni jedino društvo u zemlji koje okuplja sve grane kolekcionarstva – od filatelista, numizmatičara i skupljača starih razglednica do sakupljača umjetničkih antikviteta i oružja. »Postav ove izložbe prikazuje povijest grada, od poštanskih markica do tramvaja. Svi su kolekcionari na neki način lokal-patriote. Zanimljivo je i kako su kolekcionari prvi puta nakon 20 godina iznijeli predmete iz svojih zbirki. Tu nije riječ samo o materijalnim već i o kulturnim vrijednostima koje su neponovljive. Na ovaj način, svi oni koji žele upoznati ovaj grad mogu učiniti to i kroz antikvitete«, kaže Gerlovics, napominjući kako je u proteklih dvadeset godina puno vrijednih kolekcija iz Subotice prodano u inozemstvo.

Gerlovics objašnjava kako se danas malo ljudi bavi kolekcionarstvom. »To su uglavnom stariji ljudi, za razliku od Europe gdje se i veliki broj mladih ljudi bavi ovim poslom«, dodaje on.

Ravnatelj Gradskog muzeja *István Hulló* ovom je prigodom izrazio zadovoljstvo što se ova izložba održava u toj ustanovi kulture, te dodao kako malo gradova ima tako dugu tradiciju u sakupljanju starih i vrijednih predmeta.

Jubilarna izložba Društva kolekcionara Subotice priređena je u okviru proslave Dana grada Subotice, a može se pogledati do 1. studenoga u izložbenoj dvorani Gradskog muzeja.

D. B. P.

JEZIČNI SAVJETNIK

NIJE/JEST

Piše: Miranda Glavaš-Kul

A
Adaptirala sam svoju sobu.
Preuredila sam svoju sobu.

B
Marko zna brojati do tisuću.
Marko zna **brojiti** do tisuću.

C
Zašto se ne ponašate civilizacijski?
Zašto se ne ponašate **civilizirano**?

Č
Čovjek ima pet čula.
Čovjek ima pet **osjetila**.

D
Ivan je moj najbolji drugar.
Ivan je moj najbolji **prijatelj**.

E
Za rođendan sam dobio elektronski računar.
Za rođendan sam dobio **elektroničko računalo.**

F
Otkrit ću vam povjerljive fakte.
Otkrit ću vam povjerljive **činjenice**.

G
Gitarista, pijanista, internista, okulista...
Gitarist, pijanist, internist, okulist...

H
Život mi je u haosu.
Život mi je u **kaosu** (**zbrci**).

I
Izvinite!
Oprostite! Ispričavam se!

J
Kasnimo jel je bila gužva.
Kasnimo **jer** je bila gužva.

JOSIP MLAKIĆ, »LJUDI KOJI SU SADILI DRVEĆE«, V.B.Z., 2010., 264 STR.

»Srce tame« ratnih veterana

U nekom zamišljenom gradu, posve neslučajno nalik gradu iz bosanskohrvatske stvarnosti, skupina ratnih veterana trate svoje živote. U mirnodopskim uvjetima, živeći ustvari oteto im vrijeme, nose se kako znaju i umiju s traumom sjećanja ali i s vlastitim iznevjerenim očekivanjima. Naprežući se da bilo čime iznova pronađu kakve-takve smislove vlastitih egzistencija, tzv. mir postaje im mora u kojoj rat nipošto nije završio. Iznimni hrvatski pripovjedač *Josip Mlakić* i novim svojim romanom vodi nas u »srce tame«, u jedan svemir ljudskih tragedija, poraza i beznadnosti koji u fokus stavlja dramu ljudi kojima mir permanentno otvara nove rane i nove ožiljke, fizičke i one na duši, istodobno. Izvlačeći na svjetlo punovažnu a krajnje zapostavljenu priču iz hrvatske stvarnosti, Mlakić svojom pripovjedačkim umijećem ponovno zadužuje hrvatsku književnost nesvakidašnjim romanom, knjigom koja čestito i precizno demontira svijet naše ravnodušnosti, nehaja i cinizma. To što se, međutim, tragično u Mlakića neumitno promiče u grotesku, pa izvjesna pomirenost njegovih protagonista sa životom naoko završava u nevinosti, nimalo ne otupljuje autorovu kritičku oštricu naše čemerne zbilje.

Josip Mlakić rođen je 1964. u Bugojnu, BiH. Po zanimanju diplomirani inženjer strojarstva. Živi u Gornjem Vakufu - Uskoplju, BiH. Objavio je sljedeća djela: »Puževa kućica«, 1997. (zbirka priča); »Kad magle stanu«, 2000. (roman) - Nagrada Fausta Vrančića za najbolji neobjavljeni roman 2000.; »Odraz u vodi«, 2002. (zbirka priča); »Obiteljska slika«, 2002. (zbirka priča); »Živi i mrtvi«, 2002. (roman) - Nagrada Gjalski za 2003. i VBZ-ova nagrada za 2002.; »Čuvari Mostova«, 2004. (roman); »Oči androida«, 2004. (poezija); »Ponoćno sivo«, 2004. (zbirka priča); »Psi i klaunovi«, 2006. (roman) - Nagrađen na natječaju Fondacije za izdavaštvo Federacije BiH 2004.; »Tragom zmijske košuljice«, 2007. (roman) - Nagrađen godišnjom stipendijom Ministarstva kulture Republike Hrvatske. Bavi se i pisanjem filmskih scenarija, a po njegovu romanu »Živi i mrtvi« snimljen je istoimeni film.

(Moderna vremena Info)

PROŠTENJE NA SUBOTIČKOJ KALVARIJI

Obnovljene postaje i ograda

Proštenje na subotičkoj Kalvariji svake se godine slavi 15. rujna, na blagdan Gospe Žalosne, kojoj je posvećena i kapelica na Kalvariji. Biskupskoj svečanoj svetoj misi, koja će biti služena u 16 sati, prethodit će klanjanje kao zadovoljština za grijeh psovke u 15 sati. Istoga dana obavit će se i blagoslov novoobnovljenih postaja križnoga puta koje se nalaze na Kalvariji, a koje su obnovljene zahvaljujući dobročiniteljima. Sve postaje su obijene, te je nanesena žbuka, obojene su, kao i likovi koji se nalaze na određenoj postaji.

»Nisam se nadao da ćemo uspjeti odjednom obnoviti sve postaje križnoga puta, no zahvaljujući obiteljima i pojedincima koji su donirali novac, radovi na postajama su pri kraju. Ostale su nam još četiri postaje koje će, nadam se, biti završene do blagdana Gospe Žalosne«, kaže župnik župe Isusova Uskrsnuća mons. *Bela Stantić*, koji skrbi o Kalvariji.

Tijekom ovih radova obnovljena je i ograda oko Kalvarije, koju je financirao sam župnik Stantić. Ograda oko Kalvarije, koju je 1910. podigao grad, popravljena je i nanovo obojena.

»Ove je godine 100 godina kako je podignuta ograda oko Kalvarije, te je to bila jedna od dodatnih motivacija za ovaj posao, koji je svakako trebalo obaviti zbog dotrajalosti ograde. Ovim putem želim zahvaliti svima koji su na bilo koji način pridonijeli radu na Kalvariji, svim donatorima i ljudima koji su radili na obnovi ograde bez i jednog dinara nadoknade«, kaže mons. Bela Stantić.

Radova na samoj kapelici, kao i na Kalvariji, uvijek ima, no zahvaljujući dobrim ljudim oni se i provode. Tim povodom u znak zahvale u samoj kapelici Žalosne Gospe postavljena je ploča s imenima ljudi koji su donirali i radili na obnovi Kalvarije.

Ono što se još uvijek očekuje jest rasvjeta Kalvarije, koju su odgovorni iz Grada davno obećali, no kako to obično biva, sve je ostalo samo na obećanju. Podsjetimo se kako je pred Uskrs ove godine do kapelice dovedena struja, no tu su stali svi radovi vezani za struju. Ostaje nada da će rasvjeta biti urađena do sljedećeg Uskrsa.

Ž. Vukov

ADAPTACIJA ŽUPNOG DOMA U ŽUPI SV. ROKA U SUBOTICI

Obnova uz potporu pokrajinskog fonda

Adaptacija župnog doma u subotičkoj župi sv. Roka započela je još 16. kolovoza, a radovi bi trebali biti završeni do 16. listopada. Ovu adaptaciju podupire Fond za kapitalna ulaganja AP Vojvodine, koji je odobrio ulaganje od 9.708.000 dinara.

Za sada se na župnom domu izvode radovi na izolaciji od vlage, a bit će obnovljeni i podovi, te promijenjeni prozori i vrata. Također će biti obnovljeno pročelje, a predviđeni su i radovi na krovu.

Kada su radovi započeli, po riječima župnika mons. *Andrije Anišića,* skupa s članovima Pastoralnog vijeća odlučeno je da će se pristupiti i adaptaciji vjeronaučene dvorane, te da će taj posao biti financiran sredstvima župe.

Ž. V.

POSJET RAVNATELJA ZAVODA ZA IZGRADNJU GRADA NOVOGA SADA SRIJEMSKOM BISKUPU

Suradnja grada i Crkve

U Biskupskom ordinarijatu u Petrovaradinu srijemski biskup mons. *Đuro Gašparović* primio je 7. rujna ravnatelja Zavoda za izgradnju grada Novoga Sada *Borislava Novakovića.*

Na susretu je biskup Gašparović iznio kratak prikaz događanja u vezi s ponovnom uspostavom Srijemske biskupije i ukazao na konkretnu situaciju s obzirom na život i rad svećenika, redovnika, redovnica i drugih vjernika ove mjesne crkve u Srijemu na crkvenom, kulturnom i društvenom području, kao i na njihovu ekonomsku situaciju te na materijalno stanje crkvenih objekata u župama.

Biskup je naglasio dobru dosadašnju suradnju Biskupije i Zavoda i iznio ono u čemu se može nastaviti buduća suradnja. Posebno je pozdravio spremnost Zavoda za izgradnju, da se prijedlozima i drugom pomoći uključi u obnovu crkvenih objekata u budućem projektu obnove Petrovaradina, koji crkveno pripada Srijemskoj biskupiji.

Ravnatelj Zavoda Borislav Novaković iznio je zauzetost Zavoda prema mjesnoj crkvi u Srijemu i dao podršku za prijedloge i ciljeve daljnje suradnje na vjerskom, društvenom, kulturnom i ekonomskom planu.

Tomislav Mađarević

SUODGOVORNOST ZA STVORENI SVIJET

Gosti na Zemlji

Piše: mons. dr. Andrija Kopilović

Imao sam ponovno i čast i mogućnost sudjelovati na međunarodnom kongresu koji priređuje »Renovabis« u Freisingu. Podsjetimo se da je to dobrotvorna ustanova koja brigom i ljubavlju njemačkih katolika obilno pomaže srednju i istočnu Europu. Mnogi objekti i mnogi projekti ne bi bili ni kod nas ostvareni da nema te velikodušne institucije ljubavi i solidarnosti.

Dakle, bio je kongres koji se održava inače svake godine u prvom tjednu rujna. Ove godine se skupilo preko tristo pedeset sudionika oko jedne vrlo zanimljive teme: »Suodgovornost za stvoreni svijet«. U podnaslovu je naznačeno da se radi o ekološkim pitanjima u srednjoj i istočnoj Europi. Svakako da se na taj problem gledalo očima vjere i teologije. Želim s vama podijeliti nekoliko misli koje su me obogatile i zamislile. Uistinu je značajno kada se čovjek u takvom ozračju zamisli nad problemima koji se čine tako malenima, a tako su veliki. Nikada se nisam vjerojatno zapitao - a kakav je moj stav, a napose odgovornost prema stvorenom svijetu?

BOGATSVO NAŠEG PLANETA

Često se kod nas kršćana događa da s jedne strane taj stvoreni svijet gledamo okom prezira, jer je prolazan i materijalan. S druge strane, mnogi su kršćani u današnje vrijeme opsjednuti hedonizmom i žele samo uživati blaga ovoga svijeta, ne razmišljajući o svojoj odgovornosti i za one druge i napose za posljedice koje nastaju »radi njihova užitka«. Stvoreni svijet je Božji dar. Najveća vrednota našeg planeta uopće nije u tome što je možda jedan od najmanjih u svemiru, niti u tome je li bogat ili siromašan. Najveće bogatstvo našeg planeta je činjenica da je u očima Božjim takva vrednota da je i sam Bog postao čovjekom od materije ove zemlje. On se nastanio među nama. »Riječ tijelom postade i nastani se među nama.« Vrednota stvorenog svijeta za nas kršćane je činjenica da je taj svijet otkupljen i posvećen Kristovom utjelovljenju. Na taj smo svijet i mi pozvani bez svoje zasluge. Nismo tvorci svoga života, nego darovana bića sebi. Začetnik života je moj Bog, a posrednici života su moji roditelji. Tako se u jednom momentu povijesti susrela dvostruka ljubav – božanska i ljudska – i ja sam postao plod te ljubavi. Bog me pozvao živjeti na jednom planetu koji se zove Zemlja. *Ivan Pavao II.* znao je govoriti da je Zemlja kuća svih nas.

ZAJEDNIČKA KUĆA

Zgodno je primijetiti da je korijen riječi »eko« i »eku« grčkog porijekla »oikos« - što znači »kuća«. Tako zapravo sve izvedenice - ekumenizam, ekologija, ekonomija, eklezija i mnoge druge – izvode se iz temeljnog pojma zajedničke kuće. Sada se pitam - da li se ekologija, ekonomija, ekleziologija, ekumenizam barem negdje nalaze zajedno u svojoj kući? Stoga sam i dao naslov ovom razmišljanju Gosti na Zemlji, jer bi nas ta spoznaja mogla dovesti do suodgovornosti za sve te ljudske stvarnosti koje se daju izvesti pojmovno iz zajedničkog korijena – zajednička kuća. Ako smo u toj zajedničkoj kući od Boga pozvani biti gosti, onda smo i odgovorni za tu svoju kuću. Sada se bolje razumije zašto je Isus došao nama u goste, zašto je započeo svoje javno djelovanje u gostima na svadbi u Kani Galilejskoj, zašto je konačno na posljednjoj večeri pozvao sebi učenike u goste i najvažnije, zašto je ustanovio gozbu ljubavi – euharistiju – da nas danomice okuplja i hrani kao domaćin velike gozbe njegova tijela i krvi i da nas tako jedanput dovede u Novi Jeruzalem.

U tom i na tom svijetu upravo zato što smo obdareni osobnošću – razumom i voljom – i suodgovorni smo za ovaj stvoreni svijet, za sva stvorenja. U početku stvori Bog čovjeka »i povjeri mu brigu za ovaj svijet«. On ga je začeo stvarajući ali želi da ga mi dalje sustvaramo. Od toga i dolazi pojam odgovornosti latinski respondere. Kada se ta riječ analizira, može se doći do zaključka da je Bog spondere, znači sponzor – darovatelj, a mi smo re-sponzori, znači oni koji mu vraćamo »obrađeni svijet«. Smio bih reći dorađeni svijet. Završen svijet. Ljepši svijet. Onakav kakvim ga je on zamislio i u njemu čovjeka koji je njegov suradnik – Božji – da bi svijet bio prožet ljepotom koja se odražava u samom Bogu. Nažalost, mi takvu ljepotu vidimo samo u onim prostorima ove naše zemlje gdje još čovjek nije dospio. U toj stvarnosti je naša suodgovornost za stvoreni svijet. Zar zaista gdje god čovjek stupi nogom iza sebe ostavlja narušen, a ne dovršavan svijet? Stoga pitanje ekologije nije pomodarstvo nego temeljno antropološko pitanje smisla čovjekova života na zemlji. Razmišljajući o temi do kraja, ostajem zamišljen nad činjenicom zastrašujućeg egoizma, modernog kapitalizma i brigom za budućnost čovjeka... Ne može se globalno dogovoriti, ali se može preuzeti na sebe ona odgovornost koja je meni i mojoj osobi dana: Što ću danas učiniti da svijet bude ljepši, zdraviji, a ja i danas da budem kod kuće?

Razmišljajući o temi do kraja, ostajem zamišljen nad činjenicom zastrašujućeg egoizma, modernog kapitalizma i brigom za budućnost čovjeka... Ne može se globalno dogovoriti, ali se može preuzeti na sebe ona odgovornost koja je meni i mojoj osobi dana: Što ću danas učiniti da svijet bude ljepši, zdraviji, a ja i danas da budem kod kuće?

Kulinarski kutak ... i još po nešto...

TOPLO PREDJELO – JUHA OD POVRĆA

Potrebno: 3 mrkve, 1/2 srednje glavice celera, 2 korijena peršina, svježi list celera, 2 češnja češnjaka, 2 poriluka srednje veličine, oko 20 dag kelja, đumbir, 1 žlica maslinova ulja.

Priprema: Mrkvu, celer, peršin i češnjak stavite u lonac, prelijte s 1 litrom vode te, kad provri, kuhajte poklopljeno oko 10-15 minuta. Zatim otklopite, dodajte sitno porezani poriluk i kelj, malo posolite i dodajte đumbir. Pustite da se kuha još 15-ak minuta. Na kraju dodajte maslinovo ulje. Juhu možete servirati samo s povrćem ili možete ukuhati tijesto.

GLAVNO JELO – HRSKAVA PILETINA S MEDOM I RUŽMARINOM

Potrebno: 1 cijelo pile ili izrezano na komade, 1 žličica meda, 2-3 žlice soja umaka, 2-3 žlice maslinova ulja, sok od četvrtine svježeg limuna, grančica ružmarina, prstohvat soli.

Priprema: Pile ili željene komade mesa premazati medom pa staviti na maslinovim uljem premazani pleh za pečenje. Piletinu preliti soja umakom i limunovim sokom, dodati ružmarin, prekriti folijom i staviti u ugrijanu pećnicu. Peći 20 minuta na temperaturi od 230°C, otkriti i peći još 15 minuta. Izvaditi meso iz pećnice, malo posoliti, prekriti folijom, pustiti da stoji još oko 5 minuta. Meso možete poslužiti uz rižu i sezonsku salatu.

DESERT – TROSTRUKI U ŽITAK

Potrebno za biskvit: 6 bjelanjaka, 200 g šećera, 150 g mljevenih oraha, 2 žlice krušnih mrvica (prezle), 2 žlice oštrog brašna.

Potrebno za kremu: 6 žumanjaka, 200 g šećera, 2 pudinga od vanilije, 7 dl mlijeka, 200 g maslaca (margarina), čokolada za kuhanje, keks (petite beurre - oko od 150 g) i malo hladnog mlijeka.

Priprema biskvita: električnom miješalicom umutiti bjelanjke s prstohvatom soli pa dodavati pomalo šećer. U bjelanjke polako žlicom umiješati mješavinu od mljevenih oraha, krušnih mrvica i brašna. Sve prebaciti u pleh i peći na 180° C oko 20 minuta.

Priprema kreme: mlijeko staviti da se kuha. Žumanjke umutiti sa šećerom i u tu smjesu dodati puding od vanilije, te uliti malo vrućeg mlijeka (1 dl) tek toliko da se žumanjci ugriju. Kada ste dobili glatku smjesu sve dodati u ostatak kuhanog mlijeka i kuhati uz stalno miješanje dok se ne zgusne. Kremu ostaviti da se hladi.

U ohlađenu kremu dodati umućen maslac te je podijeliti na dva dijela, u jednu polovicu kreme umiješati jednu omekšalu čokoladu. Polovicu (žute) kreme premazati po ohlađenom biskvitu, te po njoj složiti jedan red keksa prethodno umočenog u hladno mlijeko. Po keksu premazati dio kreme s čokoladom i sve obilato posuti mljevenim orasima.

Piše i uređuje: Željka Vukov

GDJE I KAKO OSTAVITI ZIMNICU

Ostava, prostorija za gurmane

Na samu pomisao pripremanja zimnice, ili kako neki to kažu: »Tko se boji gladi još...«, mnoge kućanice zaboli glava. Ako ne baš sve, onda one koje su zaposlene i na tržnice stižu tek slobodnom subotom. Kad sve to pogledamo, koliko nam vremena treba za pripremanje, odmah nam padne na pomisao onaj predivan ajvar ili kiseli krastavci na policama nekog super-marketa. No ipak, domaće je domaće. Pa tko voli neka izvoli – raditi.

Kad smo kod zimnice, nije dovoljno samo je napraviti, nego je valja i uskladištiti na određeno mjesto, kako sav taj trud ne bi završio u smeću. Jedna od bitnih prostorija za predstojeća godišnja doba u stanu svake kućanice jest špajza.

POLICE I LADICE

Danas tek rijetki imaju veliku prostranu špajzu, jer je svima u kući, a osobito u stanovima, potreban svaki milimetar prostora, te se špajza svede na tek nekoliko kvadrata, u koje baš ne stane puno toga. Najvažnija stvar kod svake špajze nije samo veličina, nego i organizacija prostora. Ukoliko u vašoj špajzi nije neki red, sada je idealno vrijeme zasukati rukave i latiti se posla. Samo uz trud možete svoju špajzu pretvoriti u idealno skladište.

Uglavnom su to mali prostori, pa se samim tim u njima lako stvara kaos. Za početak razmislite što sve od namirnica želite držati u špajzi. Zatim, koje od tih namirnica češće, a koje rjeđe koristite i tko će sve koristiti špajzu. Ukoliko špajzu koriste i vaša djeca vodite računa da im namirnice stoje nadohvat ruke i da do njih mogu lako doći. Razdvojite svježe namirnice od onih u limenci ili staklenki. Ukoliko nemate podrum ili neku ljetnu kuhinju, posebno mjesto u špajzi trebaju imati i boce. Kada napravite dobru klasifikaciju stvari, znat ćete koliko različitih cjelina trebate. Najjednostavnije rješenje za uređenje špajze uvijek su police. Postavite ih tako da svakoj polici možete prići i da iskoristite što više prostora. Shodno tome koliko namirnica držite, police možete nanizati od poda do plafona. Donje police mogu biti šire jer se njima lako može pristupiti, dok u gornjoj zoni police mogu biti uže kako biste što lakše dohvatili namirnice s njih.

Kako biste unaprijedili vašu špajzu, uz police možete kombinirati i ladice, dijelove koji se zatvaraju, te posebne pregrade za začine, razne plastične kutije... Dobro organiziranim prostorom možete lako upravljati i u njemu se dobro snalaziti.

Ukoliko nemate špajzu, ne očajavajte. Možete je napraviti u sklopu kuhinjskih elemenata ili ormara. U dublje kuhinjske elemente i s unutarnje strane vrata možete zakvačiti košarice u kojima ćete držati određene namirnice.

U NEKOLIKO KORAKA, »NOVA« OSTAVA

Ukoliko ste u mogućnosti, sve sklonite s polica. Dobro pregledajte što imate, je li nečemu istekao rok trajanja i bez žaljenja bacite sve što vam više ne treba.

Sve prebrišite mokrom krpom i ostavite da se prosuši. Ukoliko imate običaj, na police polijepite nove papire. Najbolji je masni papir, ili ukoliko možete kupiti stolnjak koji je nepromočiv - »kožu«, koju je moguće kupiti u raznim dezenima, uvijek je možete prebrisati vlažnom krpom i traje godinama.

Sve namirnice i potrepštine koje ćete vratiti u špajzu također prebrišite i posložite po vašoj želji i potrebi.

Vodite računa da na donje police stavljate velike staklenke, lonce i sve što je veliko i teško. Na gornje police možete stavljati ono što je lakše i što rjeđe koristite, dok ono što često koristite stavite u visinu očiju.

Ukoliko vaši ukućani koriste špajzu, a vi niste uvijek kod kuće, najbolje je da na određene tegle ili kutije stavite naljepnice s jasnim nazivom.

Kada sav posao dovršite imat ćete dojam kako imate novu i veću špajzu!

U Pljevljima održan Kamp žičanih instumenata

Zapažen nastup Subotičana

Uz sudionike iz Banjaluke, Bijelog Polja i Prijepolja, dostojno se predstavili i mladi tamburaši, članovi Hrvatske glazbene udruge »Festival bunjevački pisama«

Mladi tamburaši, članovi Hrvatske glazbene udruge »Festival bunjevački pisama«, sudjelovali su sredinom kolovoza na VI. kampu žičanih instrumenata u Pljevljima u Crnoj Gori. Organizatori na čelu s **Emirom Prekićem** još su jednom uspjeli u stvaranju kampa posvećenom gitari i tamburi. U kampu s mladim gitaristima rad se odvijao po skupinama, a s njima su radili prof. **Srđan Bulatović** i gitaristica **Jelica Mijanović**. Oni su svoj rad prikazali na završnoj večeri na kojoj su, osim profesora, nastupili i polaznici Kampa gitare i tambure. Tambura kao instrument i tamburaška glazba sve se više njeguju u Crnoj Gori, tamo već treću godinu s mladim tamburašima iz Podgorice, Bijelog Polja i Pljevalja okupljenima u Veliki crnogorski tamburaški orkestar radi, i to veoma uspješno, profesorica tambure **Marijana Crnković**. Oni svake godine poslije kampa prave male turneje po Crnoj Gori i prikazuju svoj rad i umijeće.

U radu VI. kampa žičanih instrumenata sudjelovali su i mladi tamburaši iz Subotice. Oni su se pridružili radu crnogorskog orkestra, ali su i samostalno prikazali vlastito umijeće sviranja na tamburi. Rad se odvijao u prijepodnevnim i poslijepodnevnim satima. No, bilo je dovoljno vremena i za nekoliko izleta te za obilazak znamenitosti Pljevalja. »Posjetili smo rudnik ugljena i dojmili su nas se alati i strojevi. To je za nas ravničare nešto novo i veoma zanimljivo, i mada smo iz rudnika izašli posuti finom prašinom, nije nam smetalo«, kažu mladi posjetitelji iz Vojvodine.

Grad Pljevlja nalazi se u dolini koja je okružena planinama obraslim borovim šumama. Na jednoj takvoj padini nalazi se manastir svete Trojice koji smo također posjetili. »Prvi koncert koji smo imali s članovima Crnogorskog tamburaškog orkestra održan je u Domu vojske u prepunoj dvorani, a samo večer prije toga u čaršiji smo napravili promenadni koncert koji su izveli mali sastavi sačinjeni od članova orkestra. Bio je to veoma zanimljiv način pozivanja na koncert. Ljudi su bili oduševljeni sviranjem mladih tamburaša. Najveće zanimanje izazvala je ženska skupina koju su sačinjavale djevojke iz Subotice i Bijelog Polja«, kaže prof. **Mira Temunović**. Tijekom kampa upriličena je večer malih tamburaških sastava, na kojoj su gostovali tamburaši iz Banjaluke, Bijelog Polja, Prijepolja, Subotice i mali sastav »Europskog omladinskog orkestra«. Te su se večeri predstavili ženski tamburaški sastav »Corona« i tamburaški sastav »Klasovi« iz Subotice. Udruženim su se snagama predstavili kao veliki tamburaški orkestar HGU »Festival bunjevački pisama« s mladom vokalnom solisticom **Kristinom Vojnić Purčar**, koja je otpjevala pjesme s istoimenog festivala »Tribam koga« i »I kad ostarim«.

Tako je i ove godine tambura zasvirala u Pljevljima, a tih dana u Milet bašti su se mogle čuti pjesme s Festivala bunjevački pisama, koje su domaćini s CD-a puštali tijekom dana.

S. Jurić

Hrckove vijesti

TUĐE POŠTIVAJ, SVOJIM SE DIČI

Smotra dječjih pjevača i zborova bit će održana danas, 10. rujna, od 20 sati, u Velikoj vijećnici Gradske kuće u Subotici. Program ovogodišnje, VI. smotre činit će 16 točaka, u kojima će nastupiti djeca dobi od 6 do 15 godina, iz Subotice i okolnih mjesta, uz glazbenu pratnju Dječjeg festivalskog tamburaškog orkestra, pod ravnanjem prof. Mire Temunović.

Na šestoj po redu smotri, koju organizira Hrvatska glazbena udruga »Festival bunjevački pisama«, sudjelovat će solisti osnovnoškolskog uzrasta. Orkestar čine djeca, učenici tambure u Muzičkoj školi u Subotici, polaznici škole tambure koja djeluje pri ovoj udruzi, kao i učenici iz škola gdje postoji nastava na hrvatskom jeziku.

Geslo ove smotre je »Tuđe poštivaj, svojim se diči«. Ulaznice se mogu kupiti prije same smotre na ulazu po cijeni od 250 dinara.

Svi ste pozvani!

DAROVI PRVAŠIĆIMA

Prije tjedan dana, 3. rujna, predsjednik HNV-a dr. Slaven Bačić i član IO HNV-a zadužen za obrazovanje Pero Horvacki posjetili su škole u kojima se odvija nastava na hrvatskom jeziku. Oni su prilikom tog posjeta prvašićima uručili poklon pakete. »Odlučili smo da se pokraj onih 500 dinara, koliko vrijedi paketić, i tisuću dinara koji su namijenjeni za bilježnice i školski pribor, dodijeli i 10 tisuća kao mogućnost kupovine robe široke potrošnje, koja se može ostvariti u KTC-u«, rekao je Pero Horvacki.

UPIS DJECE U HKC »BUNJEVAČKO KOLO«

Folklorni odjel HKC-a »Bunjevačko kolo« i ove godine organizira audiciju za upis novih članova. Učlanjuju se djeca dobi od 5 godina pa naviše. Zainteresirani se mogu javiti svakog dana na telefon ureda broj 555-589, ili doći osobno u prostorije HKC-a »Bunjevačko kolo«, Preradovićeva 4, od 9 do 14 sati i od 18:30 do 20 sati.

HRCKO POSJETIO ŠKOLU U TAVANKUTU I ĐURĐINU

Prošlog petka, 3. rujna, Hrcko je posjetio učenike od 1. do 4. razreda koji pohađaju nastavu na hrvatskom jeziku u osnovnim školama »Matija Gubec« u Tavankutu i »Vladimir Nazor« u Đurđinu.

Ovom je prigodom Hrcko upoznao prvaše i pozvao ih da i oni pišu, odnosno crtaju za naš zajednički podlistak. Stariju je djecu također pozvao na suradnju, kao i da sudjeluju u nagradnoj igri »Detektivi bistrooki«.

Sljedeći broj »Hrcka« izlazi za tjedan dana, 17. rujna.

ZAZIV DUHA SVETOGA

Hrvatska glazbena udruga »Festival bunjevački pisama« i ove godine organizira Zaziv Duha svetoga – svetu misu na kojoj će djeca moliti za sretan početak školske godine. Ovaj susret djece koja pohađaju nastavu na hrvatskom jeziku u subotičkoj katedrali sv. Terezije Avilske bit će održan 18. rujna (subota). Početak euharistijskog slavlja je u 10 sati.

Dođite!

Ž. Vukov

PRIČA O FOTOGRAFIJI

KINO JOSIPA HIPA U VAJSKOJ 1938.-1952.

Prva kino predstava u Vajskoj održana je na platnu Nijemca *Josipa Hipa* u jesen 1938. godine. Hip je u Njemačkoj gledao filmske projekcije i kada se vratio u Vajsku zaželio je otvoriti kino za svoje mještane.

Ideju o kinu, koje bi radilo uz pomoć agregata na traktorski pogon, iznio je svom prijatelju *Fabiki Lovasu*, a ovaj je odlučio ovu ideju ostvariti. Kako nije bilo pogodnih mjesta za kino dvoranu, rješio je dvije prostorije svoje kuće pretvoriti u kino. Kupio je i platno za kino prema odgovarajućim standardima i nakon nepunih godinu dana, uz blagoslov općinske vlasti Vajske, sve je pripremio za projekciju filma.

TRAKTOR – AGREGAT – KINO

U početku su žitelji Vajske s nepovjerenjem gledali na njegov projekt, misleći kako se Joca šali. Fabika je pripremio traktor, Joca agregat, a film su poručili iz Zagreba. Postavljen je i poster filma, čijeg se naziva nitko više ne sjeća, i jedne nedjelje u ranim večernjim satima izvedena je i prva projekcija. Jocina supruga *Marika* je prodavala karte. Na jednom je ulazu karte cijepala ona, a na drugom njezina susjeda. Sa staroga gramofona čula se glazba koja je projekciji davala osobito svečani ton. Po sjećanju *Ivana Balića* i

Mare Bokalović, dvorana je bila puna, a predstava je trajala oko jedan sat. Brzo se pročulo kako Joca prikazuje »žive slike« na platnu, pa su mnogi dolazili iz Bođana i s okolnih salaša na predstave. Za samo nekoliko mjeseci počele su se prikazivati čak po dvije predstave tjedno, srijedom i subotom navečer.

Ovo je kino radilo i za vrijeme Drugog svjetskog rata, jer je mađarska okupacijska vlast ovakve manifestacije prihvaćala, ali s repertoarom prilagođenim tadašnjoj vlasti. Zanimanje za kino predstave je raslo, pa su mnogi projekciju gledali stojeći. Poslije rata nova vlast ne samo da nije predstave sprečavala, nego je Joci i Fabiki čak i pomagala. Njihovo je kino radilo sve do 1952. godine, a gledatelji su mogli vidjeti prve domaće filmove: »Slavica«, »Baš čelik«, te ruske: »Kameni cvijet«, »Pastir Kostja« i druge.

IZGRADNJA

Budući da je Hipovo kino postalo suviše malo za ovo mjesto, omladinska organizacija i druge udruge predložile su izgradnju novog i suvremenijeg kina. Tu je zadaću preuzela Zemljoradnička zadruga i njezin upravnik *Radivoje Bogdanov – Džidža*, inače veliki zaljubljenik u film. On je odlučio da novo kino bude izgrađeno u središtu sela, preko puta vatrogasnog doma, a u sastavu zadruge. Bio je to za ono vrijeme veliki pothvat u kulturnom životu sela.

Usporedo s izgradnjom kina u selo se dovodi i električna energija 1952. godine, preko podvodnog kabela iz velike tvornice »Bata« iz Borova. Agregat i traktor »Lanc – Buldok«, koji se nalazi na ovoj fotografiji koju nam je ustupio kroničar Vajske *Momčilo Zorić*, odlaze u »mirovinu«, a za Dan republike 1952. godine svečano je otvoreno novo kino. Zgrada još i danas postoji, ali kina više nema.

Novo je kino imalo 250 sjedala, a postojala je i loža s trima ograđenim dijelovima s malo udobnijim sjedalima. Pod je bio od brodskih dasaka, premazan prerađenim uljem, a za grijanje su služile dvije pomične željezne peći.

Zlatno doba vajštanskog kina bilo je od 1950. do 1980. godine, dvorana je bila često ispunjena do posljednjeg mjesta, a filmske su projekcije priređivane tri puta tjedno. Za djecu školskog uzrasta organizirane su posebne predstave. Dvorana kina »Jadran« služila je i za održavanje priredaba, kazališnih predstava i drugih skupova mještana. To je bilo mjesto i za sklapanje poznanstava, prijateljstava i raznih dogovora. Stariji stanovnici Vajske sa sjetom se sjećaju uspomena iz toga vremena provedenog u međusobnom druženju unutar kina, a neki se sjećaju još i ponekog filma. Zanimljivost ove fotografije je što na njoj nije prikazan običan poljoprivredni stroj, nego traktor koji je služio u kulturne svrhe.

Zvonimir Pelajić

Poreč

U NEKOLIKO REDAKA

Novac

Rujan je stigao i tržnice su pune plodova jeseni. Ima svega. Povrća i voća. I sve drži dobru cijenu, samo treba novca. Nažalost, sunca i topline je sve manje, a i za toplotu će uskoro trebati novca.

FOTO KUTAK

Jesenski ručni rad!

KVIZ

Dragojla Jarnević

Gdje je rođena Dragojla Jarnević, hrvatska pjesnikinja i učiteljica?
U kojim je europskim gradovima radila kao odgojiteljica?
Na koji je način sudjelovala u hrvatskom narodnom preporodu?
Kako se zove njezin roman koji obrađuje ovu tematiku?
Koje je najvrjednije literarno djelo koje je napisala Dragojla Jarnević?
Zbog čega se ona uzima za začetnicu hrvatskog alpinizma?
Kada je i gdje umrla Dragojla Jarnević?

U Karlovcu 4. siječnja 1812. godine.
Graz i Venecija.
Letak »Mužević ilirske dobe«.
»Dva pira« iz 1848. godine.
»Dnevnik« koji sadrži 1200 stranica.
Zato što je 1843. godine ispenjala cijeli južnu stijenu Okića.
12. ožujka 1875. godine u Karlovcu.

VICEVI

- Kupujem nove Windowse. Stari su se razbili.
- Tražim ženu s traktorom. Obvezno poslati sliku traktora.
- Poklanjam pudlicu. Zvati od 16-19 sati. Ukoliko se javi ženski glas, spustite slučalicu.
- Prodajem vola da školujem konja.
- Puštam kosu besplatno.
- Povoljno čekam autobus umjesto vas.
- Prodajem kućno kino. Radi i u stanu.
- Potreban vidovnjak za jako dobro plaćen posao. On će znati gdje se treba javiti.
- Povoljno primam mito.

NOGOMET

Novi poraz Bačke

BAČKA TOPOLA – Nakon nesretnog poraza na domaćem terenu protiv lidera Proletera (1-2), nogometaši Bačke doživjeli su novi poraz na gostovanju u Bačkoj Topoli (2-1). Sa samo jednim osvojenim bodom iz

četiri susreta Subotičani se nalaze na pretposljednjem mjestu na tablici Vojvođanske lige skupina Istok. U 5. kolu Bačka na svom stadionu u nedjelju, 12. rujna, od 16:30 dočekuje momčad Radničkog.

Nastavak Superlige

GORNJI MILANOVAC – Susretima 4. kola nastavlja se prvenstvo Superlige u nogometu, a prema rasporedu Spartak Zlatibor voda gostuje kod momčadi Metalca u Gronjem Milanovcu. Susret se igra u subotu, 11. rujna, od 16:30. Spartak ZV trenutačno zauzima 7. mjesto na tablici s 5 osvojenih bodova.

Memorijalni turnir Stevan Ćele Vilotić

SUBOTICA – Na ovogodišnjem, 17. po redu memorijalnom nogometnom turniru »Stevan Ćele Vilotić«, koji je igran u konkurenciji igrača do 18 godina, sudjelovale su reprezentacije Mađarske, Izraela, Ukrajine i domaćina Srbije. Susreti su igrani na Gradskom stadionu, stadionu Bačke u Subotici te na stadionu u Čantaviru. Turnir je igran po sustavu svatko sa svakim, a nakon 2 odigrana kola u vodstvu je bila reprezentacija Srbije s maksimalnih 6 bodova.

MEĐUOPĆINSKA LIGA SOMBOR – APATIN – ODŽACI – KULA

Novi poraz golobradih Sonćana

RIBAREVO – U trećem kolu Međuopćinske nogometne lige Sombor – Apatin – Odžaci – Kula pomlađena ekipa NK Dinama iz Sonte gostovala je u susjednom naselju Ribarevo. U općinskom derbiju viđen je dopadljiv nogomet, uz dominaciju domaće momčadi u velikom dijelu utakmice. Sonćanski su plavi, očito je, u utakmicu protiv znatno iskusnijih nogometaša Jedinstva ušli pod velikim pritiskom zbog prethodnih rezultatskih neuspjeha, što je i očitovano visokim vodstvom domaćina od 3-0. Kako se utakmica bližila svršetku, Sonćani su se sve više oslobađali pritiska, a prebacivanjem Ileša u napad došli su i na rub rezultatske ravnoteže. Ovaj je igrač zgoditkom u 88. minuti smanjio rezultat na 1-3, a samo minutu kasnije na njemu je napravljen penal, kojega je umješno realizirala druga špica Valentin Mihaljev za konačnih 3-2. Iako je u tri utakmice osvojen samo bod, Dinamov trener Željko Vidaković zadovoljan je prikazanim igrama svoje ekipe, a nada se kako će stjecanjem natjecateljskog iskustva njegovi igrači svoje igre krunisati i boljim rezultatima.

Dinamo: Klecin, Krstin, Rakin, Mihaljev I., Ileš, Šarac, Vuković (Barunov), Vidaković (Karajkov), Duraković (Tetkov), Mihaljev V., Vučićević.

Ostali rezultati: Omladinac – Aleksa Šantić 5-0, Dunav (Bački Monoštor) – Panonija 3-3, Dinamo (Bački Breg) – Graničar 2-3, Terekveš – Sloga 2-1, OFK Metalac – Rusin 4-7 i OFK Šikara – Lipar 2-2

I. A.

KARATE

ENPI u Čakovcu

ČAKOVEC – Ekipa mlađih kadeta Karate kluba ENPI nastupila je proteklog vikenda na 14. tradicionalnom međunarodnom turniru »Međimurje OPEN 2010«, koji je održan u Čakovcu, u Hrvatskoj. Na turniru su nastupili natjecatelji iz Hrvatske, Slovenije, Mađarske i Srbije.

Za ENPI su nastupila tri natjecatelja i osvojene su tri medalje: Đorđe Vuković i Petar Bajić osvojili su zlato u borbama, dok je Simona Ivković bila brončana u borbama.

Sljedećeg vikenda klub će nastupiti na manjem prijateljskom turniru u Kljajićevu, a sudjelovat će i na sudačko-trenerskom seminaru za regiju Vojvodine u Baču.

Za sve zainteresirane upis u karate školu je u tijeku.

TENIS

Naslov za Jelenu Džinić

BARCELONA – Pobjedom protiv Rumunjke Joane Duču (6-2, 6-7, 7-5) u finalnom susretu turnira odigranom u Barceloni, Subotičanka Jelena Džinić osvojila je naslov pobjednice natjecanja u organizaciji jedne od najprestižnijih akademija u Španjolskoj.

Nemanja Subanović osvojio turnir

NOVI SAD – Mladi tenisač Spartaka iz Subotice Nemanja Subanović osvojio je naslov pobjednika turnira za dječake do 10 godina, koji je odigran prošloga vikenda na terenima TK Elita u Novom Sadu. U finalnom duelu svladao je Dušana Obradovića iz TK Ječmenica (Novi Sad).

ODBOJKA

Spartak NIS – Juniorska reprezentacija Mađarske 3-1

SUBOTICA – Odbojkašice Spartaka pobijedile su u prvom pripremnom meču juniorsku reprezentaciju Mađarske rezultatom 3-1. Mađaricama je ovo bila generalna proba za nastupajuće Prvenstvo Europe, koje će se igrati u Zrenjaninu. ŽOK Spartak NIS novu sezonu očekuje s izuzetno pomlađenom ekipom, a u meču protiv Mađarica prva postava je bila dodatno oslabljena neigranjem juniorskih reprezentativki, te Ivane Mrdak i Kristine Češljar zbog ozljeda. »Ispreturana« je ekipa stegnuto počela prvi set, a u finišu su Mađarice stekle solidnu prednost koju su zadržale do kraja seta. Oba trenera su prilično mijenjala svoje ekipe, pa je tako bilo i određenih oscilacija u igri, no kako je vrijeme prolazilo Spartak je djelovao sve bolje, te dobio drugi i treći set. U odlučujućem, četvrtom setu, obje su ekipe imale razdoblja dobre igre, ali i velike padove na polju koncentracije. Ekipu Spartaka je služio dobar servis, pomoću kojeg su napravile razliku i na koncu zasluženo svladale gošće iz Mađarske. Spartak-NIS: Faćol, Gadnjai, Branković, Helić, Bogdanović, T. Matić, Jovičić, Olujić, D. Matić, Čović, Memišević.
Mađarska: Miklai, Vaci, Sos, Luter, Molcsanji, Džunić, Palag, Talas, Pap, Dekanj, Porubek, Horvat.

STOLNI TENIS

Pobjeda na startu

SUBOTICA – Stolnotenisači Spartaka predvođeni trenerom Mirkom Gavrilovićem pobjedom su započeli nastup u natjecanju Prve lige Srbije. U premijernom nastupu nove sezone bili su bolji od gostujuće momčadi Kikinde s maksimalnim rezultatom 3-0.

ODBOJKA

Pripremni turnir

AUSTRIJA – Odbojkaški klub Spartak je u sklopu priprema za predstojeći početak prvenstva u Prvoj ligi Srbije nastupio na međunarodnom odbojkaškom turniru u Austriji na kojemu su sudjelovale momčadi iz Hrvatske, Slovenije, Poljske i domaćina Austrije. U pet natjecateljskih susreta zabilježene su tri pobjede i dva poraza, koje su Spartaku donijele peto mjesto u ukupnom poretku.

BICIKLIZAM

Esad Hasanović pobjednik utrke za VN Subotice

SUBOTICA – Natjecatelj Biciklističkog kluba Partizan iz Beograda Esad Hasanović osvojio je prvo mjesto u utrci Lige Srbije, koja je vožena za veliku nagradu Subotice. Subotičanin Zsolt Der, koji vozi za BK Partizan, na cilj je stigao drugi i tako učvrstio vodstvo u generalnom poretku. Biciklističku su utrku organizirali Biciklistički savez Srbije i BK Spartak iz Subotice. Najbolji vozač do 23 godine bio je Marko Stanković (Metalac). Zbog bolesti vozač Spartaka Gabor Kasa nije mogao nastupiti. U konkurenciji mlađih kadeta, koji su vozili stazu dugu 38 kilometara, prvi je kroz cilj prošao Bruno Kristić, član Sokol-Cestarda iz Vinkovaca, drugo mjesto zauzeo je član Metalca Stefan Jovanović, dok je treći kroz cilj prošao natjecatelj Borca Nemanja Dugalić. U konkurenciji kadeta najbrži vozač bio je član Partizana Stefan Jovanović, drugo mjesto zauzeo je Uroš Šifković, član Metalca, dok je treći bio član Borca Luka Samardžić U juniorskoj konkurenciji prvo mjesto zauzeo je Marko Bogdanović, član BK MBM iz Niša, drugi je bio Đorđe Stevanović iz BK MBM, Niš, a treće mjesto je zauzeo Stevan Ivković član BK Crvena Zvezda.

MILENIJUM OSIGURANJE
- Registracija i osiguranje motornih vozila
- Najpovoljnije osiguranje imovine,
- Kasko osiguranja motornih vozila i radnih mašina plaćanjem na 12 rata
- Osiguranje robe u transportu i osiguranje nezgode
- Putna zdravstvena osiguranja
- Sigurna i brza isplata štete
- Postanite i Vi član velike porodice "Croatia osiguranja" D.D. iz Zagreba

"Milenijum osiguranje" A.D.O. Beograd - Filijala Subotica
24000 Subotica, Karađorđev put 38, telefon: +381 (24) 555-867 i 552-406
E-mail: mios@tippnet.co.yu
Radno vreme: od 8 do 16 časova

POGLED S TRIBINA

Hrvatska – Srbija

Usamo nekoliko dana reprezentacije Hrvatske i Srbije imaju priliku ogledati se u nekoliko sportova. Prvo su na nogometni teren u Kragujevcu izašle mlade reprezentacije (U-21) i Hrvatska je uspjela izboriti potrebni remi (2-2) koji joj je donio prvo mjesto u kvalifikacijskoj skupini i mjesto u baražu za plasman na EP. Istoga dana, nekoliko sati kasnije na Svjetskom prvenstvu košarkaša u Turskoj Srbija je u velikoj drami porazila Hrvatsku (73-72) i izborila plasman u četvrtinu finala. Uvjetno rečeno, to bi trebalo biti kao 1-1 u uspjesima, a veliki polufinalni duel Europskog vaterpolskog prvenstva u Zagrebu koji je igran jučer, u četvrtak 9. rujna, odlučivat će o plasmanu u finale i malom konačnom pobjedniku »tromeča« dviju susjednih zemalja. Neovisno o rezultatu vaterpola, ali i nogometa i košarke, najvažnije je da su ovi sportski dueli okončani bez tenzija i nereda u gledalištu i izvan njega. Sport je pobijedio i to je najvažnije. I neka tako bude uvijek. Jer u pripremi su rješenja za neke regionalne lige koje bi se po ugledu na košarkašku ligu mogle organizirati i u drugim sportovima. Bude li sport na prvom mjestu, a fer i sportsko navijanje najvažniji segment, uskoro ćemo imati prilike gledati jače predstave u mnogim sportovima. Samim time porast će i reprezentativna kvaliteta i rezultati će biti još bolji.

D. P.

NOGOMET

Propuštena prilika

Remijem protiv Grčke (0-0) nogometna reprezentacija Hrvatske propustila je priliku započeti kvalifikacijski ciklus u skupini F s maksimalnih šest bodova iz dva uvodna susreta. Nakon uvjerljivih 3-0 protiv Latvije na gostovanju u petak, 3. rujna, prvi domaći susret na

Maksimiru donio je samo propuštenu priliku i prva dva izgubljena boda. U dojmljivom ambijentu gotovo posve ispunjenog stadiona, Bilićevi su izabranici većim dijelom susreta imali terensku premoć, ali je nisu uspjeli materijalizirati golom u mreži vratara Sifakisa. Najveću šansu za pogodak propustio je Eduardo u samom finišu utakmice. Nakon 2. kola na tablici vode Hrvatska i Izrael s 4 osvojena boda.

KOŠARKA

Dramatičan poraz

Srbija je ponovno porazila Hrvatsku u posljednjim trenucima neke košarkaške utakmice. Ovoga se puta to dogodilo u susretu osmine finala (73-72) tekućeg Svjetskog prvenstva u Turskoj. Odlična igra tijekom cijeloga susreta »pala je u vodu« nakon što je u posljednjim sekundama Kus napravio faul i omogućio Rašiću dva slobodna bacanja od kojih je već prvo realizirao i odlučio pobjednika.

Srbija je u četvrtfinalu igrala protiv reprezentacije Španjolske.

VATERPOLO

Polufinale: Hrvatska – Srbija

Pobjedom protiv selekcije Italije (8-5) vaterpolska reprezenatcija Hrvatske izborila je izravni plasman u polufinale Europskog prven-

stva koje se igra u Zagrebu, a u borbi za finale igrat će protiv Srbije koja je plasman u polufinale izborila pobjedom nad Crnom Gorom (6-5).

ATLETIKA

Vlašić prva u Splitu

Rekordnim skokom natjecanja (205 cm), najbolja svjetska i hrvatska visašica Blanka Vlašić pobijedila je u skoku u vis na Kupu kontinenata, kojemu je prošloga vikenda Split bio domaćin. Pred prepunim Poljudom Blanka je uvjerljivo nadvisila sve konkurentice i momčadi Europe donijela važne bodove. Druga hrvatska predstavnica, bacačica diska Sandra Perković osvojila je drugo mjesto hicem od 63,29 m.

NAMA JE DOVOLJNO
DA ZNATE ZA NAS
FUNERO
Privatno pogrebno poduzeće
- Subotica, Karađorđev put 2,
- Telefon (danonoćno):
(024) 55-44-33
Raspored sprovoda i umrlice na
Internetu: www.funero.co.rs
e-mail: funero@funero.co.rs
Mogućnost odloženog plaćanja.
Kod smrti umirovljenika umanjujemo račun
za iznos posmrtne pomoći koju daje PIO.

INES ČOVIĆ, ODBOJKAŠICA SPARTAKA IZ SUBOTICE

Na korak do prve ekipe

Razgovor vodio: Dražen Prćić

Mlada, talentirana odbojkašica marljivo trenira s prvotimkama

Nakon osvajanja drugog mjesta, najvećeg klupskog uspjeha u povijesti, zabilježenog u protekloj prvoligaškoj sezoni, te uspješnih nastupa u susretima europskog kupa CEV, ekipa ŽOK Spartak u novu sezonu ulazi bez gotovo cijele prve postave. Teret obrane postignutih rezultata morat će iznijeti igračice koje su ostale u klubu potpomognute mlađim odbojkašicama koje su pripojene iz druge ekipe. Među nekoliko potencijalnih prvotimki nalazi se i *Ines Čović* (1993.), koja se ovoga ljeta priključila treninzima prve postave subotičkih »golubica«.

»Tijekom prošle sezone nekoliko sam puta trenirala s prvom ekipom, ali ovo je sada posve drugačije, jer se radi o izbornom razdoblju kada se odlučuje tko će imati mjesta u prvoj ekipi. Konkurencija je velika, vrijedno i naporno se trenira, jer svi nastoje dati svoj maksimum i dokazati se na poziciji na kojoj igraju«, kaže Ines Čović o dojmovima treniranja s prvom ekipom Spartaka, viceprvakinjama Srbije za proteklu godinu.

SUBOTICA - SPARTAK

Ines Čović odbojku igra od svoje desete godine, kada je aktivno bavljenje ovim lijepim sportom započela u ekipi »Subotica« pod stručnim nadzorom trenera *Radoslava Svirčeva*. Njezin je talent brzo uočen i već je na početku tinejdžerskog doba zaigrala u prvoj postavi izravnog gradskog rivala. Nažalost, klub se zbog financijskih poteškoća ugasio i Ines je skupa s nekoliko suigračica odbojkašku karijeru odlučila nastaviti u Spartaku.

»Posljednje dvije godine sam nastupala za drugu ekipu Spartaka pod vodstvom *Zorana Molnara* igrajući protiv mlađih rivalki, što mi je u prvom trenutku bilo malo čudno s obzirom kako sam već bila navikla igrati u prvoj postavi OK Subotice. Sada sam priključena treninzima prve ekipe i ponovno imam priliku igrati protiv starijih, što je i veći igrački izazov, ali i prilika za igračko dokazivanje.«

PRVA EKIPA

»Teško mi je nešto više reći, jer još uvijek nisam sigurna hoći li ući u prvu ekipu, a ne bih se htjela prerano nadati. Još uvijek nam nije priopćeno tko ostaje, a tko se vraća u drugu ekipu, ali je rad s prvom ekipom veliko priznanje za sav dosadašnji uloženi trud.«

KONKURENCIJA

Pozicija primača iznimno je važna u svakoj odbojkaškoj ekipi, a tko su na toj poziciji u Spartaku glavne konkurentice Ines Čović?

»Skupa sa mnom iz druge ekipe je prešla i *Jelena Olujić,* tu su još i *Sara Klisura* i *Tanja Matić* iz prve ekipe, a trebala bi doći i još jedna igračica koja također igra na poziciji primača.«

POZICIJA: PRIMAČ

»Smatram kako je na ovoj poziciji najvažnije igrati 'glavom' i da je to najvažnija osobina koju mora imati jedan kvalitetan primač u odbojci. Nemam baš neku osobitu visinu jer sam visoka svega 177 cm, ali zato imam dobar odraz i sposobnost pravovremenog razmišljanja tijekom igre. Otac mi često zna govoriti: 'Skoči, a onda gledaj, gledaj, gledaj i tek onda odigraj i napravi poen'. Naravno, na ovoj poziciji, kako joj i samo ime glasi, u prvom redu je najvažnije dobro primiti protivnički servis i pripremiti se za organiziranje napada. Upravo zbog toga nastojim maksimalno uvježbavati što bolje i kontroliranije primanje servisa.«

PRIJATELJSTVO

Odbojku, a posebice žensku odbojku krasi veliko prijateljstvo djevojaka koje skupa svakodnevno treniraju.

»I dalje se družim i veže me prijateljstvo s prijateljicama s kojima sam i započela igrati odbojku još u 'Subotici', a potom u 'Spartaku'. Provodimo zbilja puno vremena zajedno, na treninzima, putovanjima i brojnim natjecanjima, koja su u međuvremenu postala sve ozbiljnija i jača, ali nas upravo prijateljstvo i zajedništvo snaži da budemo bolje na terenu.«

Subotica-trans

SUBOTICA–TRANS obavještava cijenjene putnike na međunarodnoj autobusnoj liniji, Subotica – Zagreb, važe cijene prijevoza s nizom pogodnosti:

- djeca do 6 godina voze se besplatno
- djeca od 6 do 12 godina imaju popust 50% (cijena povratne karte iznosi 1.225 din.)
- studenti uz prikaz studentske legitimacije (koja se dobiva na autobusnoj stanici) uživaju popust od 20% (povratna karta je 3.332 din., a u jednom smjeru 1.960 din.)

POPUSTI VAŽE ISKLJUČIVO ZA IZRAVNU LINIJU OD SUBOTICE DO ZAGREBA U OBA SMJERA I VAŽE 30 DANA.

VAŠ SUBOTICA–TRANS

Tel.: 024/555-566

PETAK 10.9.2010.

HRT 1

05.40 - Najava programa
05.45 - Trenutak spoznaje (R)
07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
07.05 - Vijesti
07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
07.35 - Vijesti
07.40 - Dobro jutro, Hrvatska
09.15 - Divlji u srcu 3, serija (R)
10.00 - Vijesti
10.10 - Vijesti iz kulture (R)
10.15 - Fotografija u Hrvatskoj
10.25 - Odjevna Odiseja, dokumentarna serija
10.50 - Odjevna Odiseja, dokumentarna serija
11.15 - Oprah show
12.00 - Dnevnik
12.30 - More ljubavi, telenovela
13.15 - Ljetna slagalica
14.10 - Vijesti
14.20 - Sutra je novi dan 2, serija
15.05 - Cipar - tradicija je živa, dok. film (R)
15.30 - Škrinja
16.20 - Luda kuća 2, humoristična serija
17.00 - Vijesti
17.10 - Hrvatska uživo
18.35 - Čarolija 10, serija (R)
19.30 - Dnevnik
20.10 - Pošiljka, američki film
22.00 - Dnevnik 3
22.40 - Dr. House 3, serija
23.30 - Nebo i zemlja, američko-francuski film
01.45 - Absolon, kanadsko-britanski film (R)
03.20 - Zvjezdane staze: Enterprise 4, serija
04.05 - Studio 60 na Sunset Stripu, serija (R)
04.50 - Ljetna slagalica
05.40 - More ljubavi, telenovela

HRT 2

07.00 - Panorame turističkih središta Hrvatske
08.00 - Najava programa
08.05 - TV vrtić: Vodene kozice
08.20 - Na kraju ulice: Zlatna ribica
08.35 - 101 dalmatinac, crtana serija (R)
08.55 - Žderonja, crtana serija
09.15 - Dexterov laboratorij, crtana serija
09.40 - Glazbeceda: Na slovo J
09.50 - Izazovi: Osmijeh delfina, izraelski dokumentarni film
10.05 - Na prvi pogled, serija za djecu (R)
10.30 - Ekstremni primat, kanadski film za djecu (R)
12.05 - Beverly Hills 2, serija
12.50 - Beverly Hills 3, serija
13.35 - Fawlty Towers 2, humoristična serija (R)
14.05 - Državnik novog kova 2, humoristična serija
14.35 - Zvjezdane staze: Enterprise 4, serija
15.20 - Palača, serija
16.05 - Bulevar sumraka, američki film (R)
17.50 - Mare TV, dokumentarna serija
18.35 - Mućke 7b, humoristična serija
19.25 - Zagreb: EP u vaterpolu - finale (Ž), prijenos
20.40 - Vijesti na Drugom
20.50 - Bitange i princeze 2, humoristična serija
21.25 - Bitange i princeze 2, humoristična serija
22.05 - Inspektor Montalbano, mini-serija
23.40 - Studio 60 na Sunset Stripu, serija
00.25 - Mućke 7a, humoristična serija
01.15 - Mućke 7a, humoristična serija
02.05 - Mućke 7a, humoristična serija

nova

06:00 Naši najbolji dani, serija
06:50 Hitni slučaj, serija
07:45 Bumba, crtana serija
08:05 Fifi i cvjetno društvo, crtana serija
08:30 Roary , crtana serija
09:00 Dona Barbara, serija
10:50 U ime ljubavi, serija
12:50 IN magazin
13:35 Najbolje godine, serija
14:30 Dona Barbara, serija
16:25 U ime ljubavi, serija
17:00 Vijesti Nove TV
17:20 U ime ljubavi, serija - nastavak
18:30 IN magazin
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Najveći rizik, igrani film
21:55 Zastave naših očeva, igrani film
00:10 Snježni prijelaz, igrani film
01:50 Ezo TV, tarot show
03:20 Tajni prozor, igrani film
04:55 Beskrajan dan, igrani film
06:30 IN magazin
07:00 Kraj programa

RTL

07.35 Miffy, animirana serija
07.45 YooHoo i prijatelji, animirana serija
08.05 RTL ritam zona - Urban, glazbena emisija
10.15 K.T.2, kriminalistička serija
10.45 Exkluziv, magazin (R)
11.05 Punom parom, kulinarski izazov
11.50 1001 noć, dramska serija (R)
12.30 Nestala, telenovela
13.20 Los Victorinos
14.10 Anđeo i vrag, telenovela (dvije epizode) (R)
15.45 Cobra 11, kriminalistička serija (dvije epizode)
17.25 Bibin svijet, humoristična serija (dvije epizode)
18.30 Vijesti
18.55 Exkluziv, magazin
19.10 Ne daj se, Nina!, humorna drama
20.00 1001 noć, dramska serija (dvije epizode)
21.25 Ubojica među nama, film, kriminalistički triler
23.10 Vijesti
23.20 Progonjena, igrani film, horor/triler
00.45 Astro show, emisija uživo

SUBOTA 11.9.2010.

HRT 1

07.15 - Najava programa
07.20 - Glas domovine (R)
08.00 - Vijesti
08.15 - Kinoteka - ciklus klasičnog vesterna: Return of Frank James, američki film
10.00 - Vijesti
10.10 - Vijesti iz kulture (R)
10.20 - Kućni ljubimci
10.55 - Normalan život
12.00 - Dnevnik
12.35 - More ljubavi
13.20 - Prizma
14.05 - Duhovni izazovi
14.40 - Reporteri - izbor: Cairo - Smeće
15.40 - Znanstvene vijesti
15.55 - Alpe Dunav Jadran
16.30 - Vijesti
16.45 - Kulturna baština
17.00 - Jelovnici izgubljenog vremena (R)
17.25 - Prirodni svijet 3: Viktorijini slapovi, dokumentarna serija
18.15 - Žrtve 11. rujna, dokumentarni film
19.16 - LOTO 7/39
19.30 - Dnevnik
20.10 - 45. svečanosti kajkavske popevke, Krapina 2010. - odložni prijenos
21.50 - Vijesti
22.15 - X-Men 2, film
00.30 - Filmski vikend Grindhousea: Otporan na smrt, američki film (R)
02.20 - Noći kultnih filmova: Domaćin, južnokorejski film
04.15 - Noći kultnih filmova: Operazione paura, talijanski film
05.45 - More ljubavi

HRT 2

07.00 - Panorame turističkih središta Hrvatske
07.50 - Najava programa
07.55 - Žutokljunac: Zaljubljeni mesar
--.-- - Vrijeme je za Disneyja: Moji prijatelji Tigar i Pooh
--.-- - Vrijeme je za Disneyja: Moji prijatelji Tigar i Pooh
09.10 - Cijele note, serija
09.35 - Slučaj za ekipu BARZ, serija za djecu (R)
10.00 - Sportske igre mladih (11/12)
10.15 - Briljanteen
11.00 - Udbina: Dan hrvatskih mučenika - prijenos mise
11.00 - Udbina: Dan hrvatskih mučenika - prijenos mise
13.25 - KS automagazin
13.55 - Monza: F1 - kvalifikacijska utrka za Veliku nagrad u Italije, prijenos
15.15 - 4 zida
15.50 - Strani igrani film
17.25 - Zagreb: EP u vaterpolu - utakmica za 3. mjesto + emisija
18.40 - HNL: Hajduk - Dinamo, emisija
18.55 - HNL: Hajduk - Dinamo, prijenos
20.50 - Zagreb: EP u vaterpolu - emisija
20.55 - Zagreb: EP u vaterpolu - prijenos finala
22.10 - Zagreb: EP u vaterpolu - emisija
22.30 - George Gently 2, mini-serija
00.05 - Mini HNL
00.25 - Mućke 7a, serija
01.15 - Mućke 7b, serija
02.05 - Kraj programa

nova

07:15 Čelične magnolije, igrani film
09:15 Dora istražuje, crtana serija (43/64)
09:40 Timmy Time, crtana serija (51/52)
09:55 Ben 10: Alien Force, crtana serija (5/26)
10:20 Bračne vode, (7/26)

HRT1 11.9.2010. 17:25
Prirodni svijet 3, dokumentarna serija (NATURAL WORLD: KILLER CUCKOO)
Naslov epizode: KUKAVICA UBOJICA
Epizoda: 12

Ovo je jedan od rijetkih slučajeva kada je priroda zanimljivija od narodnih priča. Kukavica je bila zagonetka i nadahnuće ljudima tijekom tisuća godina. Grčki filozofi, pjesnici i Shakespeare pisali su o toj ptici koja je oduvijek na zlu glasu. Ali, po čemu se fikcija razlikuje od istine? Svakog travnja kukavice dolaze u Europu iz Afrike. Međutim, slika o kukavici daleko je od

10:50 Frikovi, serija (2/16)
11:50 Smallville, serija (8/20)
12:50 Tata i sin, igrani film
14:35 Teksaška pravila, film
16:15 Prijevara, igrani film
17:00 Vijesti Nove TV
17:10 Prijevara, film- nastavak
18:10 Nad lipom 35, show
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Sad je dosta, igrani film
22:05 Na nišanu, igrani film
22:45 Boks: Vladimir Kličko - Samuel Peter, prijenos
00:00 Na nišanu, film- nastavak
01:10 Igra, igrani film
03:20 Ezo TV, tarot show
04:50 Divlji i žestoki, film
06:20 Teksaška pravila, film
07:45 Kraj programa

06.20 Miffy, animirana serija
07.00 2 glupa psa, crtana serija
07.25 Yoohoo i prijatelji, crtana serija
08.00 Bakugan, crtana serija
08.20 Jedna od dečkiju, humoristična serija (R)

RTL

08.50 1001 noć, dramska serija (tri epizode) (R)
11.15 Početnik godine, igrani film, komedija
13.00 Corrina, Corrina , film, romantična komedija
15.00 Obiteljski plan, film, obiteljska komedija
16.35 Opsada u školi, igrani film, akcijska komedija
18.30 Vijesti
19.05 Zvijezde Ekstra: Patrick Swayze, zabavna emisija (R)
20.00 Roboti, animirani film (R)
21.30 Pravi pravcati frajeri, igrani film, komedija
23.15 Totalno napušeni,

'glasnika proljeća', a svoj loš glas ta je ptica zaslužila neobičnim načinom na koji podiže mlade. Ona polaže svoja jaja u gnijezdo druge ptice, ubija ptiće koji su u njemu i ne brine se čak ni o vlastitim mladuncima. Upravo zbog takvog okrutnog pristupa roditeljstvu kukavica je postala tako zloglasna. Ova epizoda Prirodnog svijeta, snimana dvije godine, ispričat će jednu od najzanimljivijih priča o tome.
Odabrao: Đelo Hadžiselimović
Producent: Mike Birkhead

igrani film, komedija (R)
00.50 Astro show, emisija uživo
01.50 Opsada u školi, igrani film, akcijska komedija

NEDJELJA 12.9.2010.

HRT 1

06.15 - Najava programa
06.20 - Lijepom našom: Samobor
07.30 - Duhovni izazovi
08.00 - Vijesti
08.10 - Koncert klasične glazbe
09.30 - Dokumentarni serijal
10.00 - Vijesti
10.09 - Vrijeme danas
10.10 - Vijesti iz kulture (R)
10.15 - Frostov pristup 14, mini-serija
12.00 - Dnevnik
12.30 - Plodovi zemlje
13.25 - Split: More
14.00 - More-ljudi-obale: Der Duftjäger, dokumentarni film
14.50 - Mir i dobro
15.25 - Vijesti
15.40 - Silent Movie, američki film
17.30 - Koncert, snimka
18.30 - Serija za djecu
19.05 - Baltazar: Viktorov jajomat, crtana serija
19.16 - LOTO 6/45
19.30 - Dnevnik
20.10 - Stipe u gostima 2, TV serija
20.50 - Bogovi su pali na tjeme 2, bocvansko-južnoafričko-američki film (R)
22.30 - Vijesti
22.45 - Vijesti iz kulture
22.55 - Filmski vikend Grindhousea: Planet terora, američki film (R)
00.35 - Buđenje mrtvih 7, mini-serija
01.25 - Buđenje mrtvih 7, mini-serija
02.15 - Dokumentarni serijal
02.45 - Koncert, snimka
03.40 - Ritam tjedna, glazbeni magazin (R)
04.20 - Plodovi zemlje
05.10 - Split: More

HRT 2

07.00 - Panorame turističkih središta Hrvatske
08.10 - Najava programa
08.15 - Jura Hura, serija za djecu
08.45 - Trolovi, crtana serija (R)
09.10 - Fia i klauni, norveški film za djecu (R)
10.50 - Portret mjesta i Crkve: Korenica
11.00 - Korenica: Misa, prijenos
12.00 - Biblija
12.15 - Putovanja željeznicom, dokumentarna serija
13.25 - Studio F1
13.50 - Monza: F1 za Veliku nagradu Italije, prijenos
15.40 - Studio F1
16.10 - Magazin LP
16.40 - Strani dokumentarni film (R)
17.20 - Hokej, EBEL LIGA: Medveščak - Red Bull, prijenos
19.50 - SP u košarci - emisija
20.25 - Istanbul: SP u košarci - finale, prijenos + emisija
22.25 - Zakon!, humoristična serija
23.00 - Video na(d)zor
23.30 - Prikraćeni 3, humoristična serija
23.55 - Ritam tjedna, glazbeni magazin
00.35 - Last Night of the Proms, 1.dio
01.40 - Kraj programa

NOVA

07:55 Frikovi, serija (2/16)
08:45 Dora istražuje, crtana serija (44/64)
09:10 Timmy Time, crtana serija (52/52)
09:25 Ben 10: Alien Force, crtana serija (6/26)
09:50 Brza blagajna, serija (3/5)
10:20 Automotiv, auto-moto magazin
10:50 Magazin Lige prvaka
11:20 Heroji, serija (3-4/26)
13:20 Čelične magnolije, igrani film
15:30 Tata i sin, igrani film
17:00 Vijesti Nove TV
17:10 Tata i sin, igrani film - nastavak
17:30 Dilema jedne mladenke, igrani film
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Nad lipom 35, show
21:05 Superman 2, igrani film
23:20 Red Carpet, showbiz magazin
00:40 Televizijska posla, serija (2/22)
01:10 Dilema jedne mladenke, igrani film
02:45 Braća u vjeri, igrani film
04:30 Red Carpet, showbiz magazin
05:40 Automotiv, auto-moto magazin
06:05 Kraj programa

RTL

06.55 Zvijezde Ekstra: Patrick Swayze, zabavna emisija (R)
07.45 Miffy, animirana serija
08.25 2 glupa psa, crtana serija
08.45 Yoohoo i prijatelji, crtana serija
09.20 Bakugan, crtana serija
10.05 1001 noć, dramska serija (tri epizode) (R)
12.30 Corrina, Corrina, film, romantična komedija
14.30 Obiteljski plan, film, obiteljska komedija (R)
16.05 Roboti, animirani film (R)
17.40 Discovery: Bez cenzure - Napad kobre, dokumentarni film (R)
18.30 Vijesti
19.05 Exkluziv, magazin
20.00 Istiniti zločin, igrani film, triler
22.05 CSI: Miami, serija (dvije epizode)
23.45 Neposredna opasnost, film, akcijski triler
02.05 Autoškola, igrani film, komedija
03.30 Totalno napušeni, igrani film, komedija (R)

PONEDJELJAK 13.9.2010.

HRT 1

05.40 - Najava programa
05.45 - Mir i dobro (R)
06.15 - Drugo mišljenje (R)
07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
07.05 - Vijesti
07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
07.35 - Vijesti
07.40 - Dobro jutro, Hrvatska
09.10 - Divlji u srcu 3, (R)
10.00 - Vijesti
10.10 - Vijesti iz kulture (R)
10.15 - Odjevna Odiseja, dokumentarna serija
10.40 - Odjevna Odiseja, dokumentarna serija
11.10 - Oprah show
12.00 - Dnevnik
12.30 - More ljubavi
13.15 - Ljetna slagalica
14.10 - Vijesti
14.20 - Sutra je novi dan 2, serija
15.05 - Gudrun - kontejner za Gibraltar, dok film
15.35 - Škrinja
16.20 - Luda kuća 2, humoristična serija
17.00 - Vijesti
17.10 - Hrvatska uživo
18.30 - Čarolija 10, serija (R)
19.30 - Dnevnik
20.10 - Potrošački kod
20.40 - TV Bingo Show
21.20 - Povijesne serije dramskoga programa: Tuđinac
22.10 - Živjeti zdravije
22.15 - Dnevnik 3
22.45 - Vijesti iz kulture
22.55 - Dr. House 3, serija
23.45 - Beautifull Country, američko-norveški film
01.45 - Zvjezdane staze: Enterprise 4, serija
02.30 - Studio 60 na Sunset Stripu, serija (R)
03.10 - Gudrun - kontejner za Gibraltar, dok.film
03.40 - Potrošački kod
04.10 - Ljetna slagalica
05.00 - More ljubavi, telenovela

HRT 2

07.00 - Panorame turističkih središta Hrvatske
07.50 - Najava programa
07.55 - TV vrtić: Televizor
08.05 - Na kraju ulice: Izgubljeno - nađeno
08.20 - 101 dalmatinac, crtana serija (R)
08.45 - Žderonja, crtana serija
09.05 - Dexterov laboratorij, crtana serija
09.30 - Na glasu: Dnevnik jedne narkomanke
09.40 - Brlog (R)
09.55 - Na prvi pogled, serija za djecu (R)
10.20 - Dječak koji više nije govorio, nizozemski film za djecu
12.05 - Beverly Hills 3, serija
12.50 - Beverly Hills 3, serija
13.35 - Fawlty Towers 2, humoristična serija (R)
14.05 - Državnik novog kova 2, humoristična serija
14.35 - Zvjezdane staze: Enterprise 4, serija
15.20 - Palača, serija
16.05 - Varalice, američki film (R)
17.40 - Mare TV, dokumentarna serija
18.25 - Mućke 7b, humoristična serija
20.05 - Večernja škola
20.40 - Vijesti na Drugom
20.50 - Bitange i princeze 2, humoristična serija
21.30 - Zmaj: Priča o Bruceu Leeju, američki film
23.30 - Studio 60 na Sunset Stripu, serija
00.20 - Ljetni retrovizor: Dva i pol muškarca 4, humoristična serija (R)
00.40 - Ljetni retrovizor: Momci s Madisona 2, serija (R)
01.25 - Ljetni retrovizor: Kineska plaža 3, serija

NOVA

06:05 Hitni slučaj, serija (1/12)
07:05 Dona Barbara, serija (131/190)
07:55 Bumba, crtana serija (69-70/150)
08:10 Fifi i cvjetno društvo, crtana serija (31/52)
08:25 Roary, crtana serija (6/52)
08:50 Dona Barbara, serija (132/190)
09:50 U ime ljubavi, serija (119-120/170)
11:50 Naša mala klinika , serija (19/35)
12:50 IN magazin
13:35 Najbolje godine, serija (4/150)
14:30 Dona Barbara, serija (133-134/190)
16:25 U ime ljubavi, (121/170)
17:00 Vijesti Nove TV
17:20 U ime ljubavi, serija - nastavak
17:35 U ime ljubavi, (122/170)
18:30 IN magazin
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Najbolje godine, serija (5/150)
21:05 Charliejevi anđeli: Punom brzinom, film
23:00 Večernje vijesti
23:15 Superman II, igrani film
01:30 Seks i grad, serija (39/94)
02:00 Ezo TV, tarot show
03:00 IN magazin
03:45 Bračne vode, (8/26)
04:10 Stella Street, igrani film
05:30 Seks i grad, (39/94)
05:55 Kraj programa

RTL

07.05 Miffy, animirana serija

07.20 RTL ritam zona - Pop hitovi, glazbena emisija
09.30 Exkluziv, magazin (R)
10.20 Bibin svijet, serija
11.05 1001 noć, serija (R)
12.30 Nestala, telenovela
13.20 Los Victorinos
14.10 Anđeo i vrag, telenovela (dvije epizode)
15.45 Cobra 11, serija (dvije epizode)
17.25 Bibin svijet, serija (dvije epizode)
18.30 Vijesti
18.55 Exkluziv, magazin
19.10 Večera za 5, lifestyle emisija
20.00 1001 noć, serija
20.45 Označen za smrt, igrani film, akcijski
22.25 Instruktor, humoristična serija (dvije epizode) (R)
23.30 Vijesti
23.40 Moj tjelohranitelj, igrani film, drama (R)
01.20 Astro show, emisija uživo
02.20 Dobrotvor, serija (R)
03.00 Istiniti zločin, igrani film, triler

UTORAK 14.9.2010.

HRT 1

05.40 - Najava programa
05.45 - Normalan život, (R)
07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
07.05 - Vijesti
07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
07.35 - Vijesti
07.40 - Dobro jutro, Hrvatska
09.10 - Ružmarin i majčina dušica 3, serija (R)
10.00 - Vijesti
10.10 - Vijesti iz kulture (R)
10.15 - Odjevna Odiseja, dokumentarna serija
10.40 - Odjevna Odiseja, dokumentarna serija
11.10 - Oprah show
12.00 - Dnevnik
12.30 - More ljubavi
13.15 - Ljetna slagalica
14.10 - Vijesti
14.20 - Sutra je novi dan 2, serija
15.05 - La Serenissima - venecijske priče, dokumentarni film (R)
15.35 - Škrinja
16.20 - Luda kuća 2, serija
17.00 - Vijesti
17.10 - Hrvatska uživo
18.30 - Čarolija 10, serija (R)
19.30 - Dnevnik
20.10 - Boje turizma
21.00 - Obiteljski posao, američki film (R)
22.55 - Dnevnik 3
23.35 - Dr. House 3, serija
00.25 - .45, američki film
02.00 - Bez traga 6, serija
02.45 - Zvjezdane staze: Enterprise 4, serija
03.30 - Studio 60 na Sunset Stripu, serija (R)
04.15 - Ljetna slagalica
05.05 - More ljubavi

HRT 2

07.00 - Panorame turističkih središta Hrvatske
07.55 - Najava programa
08.00 - TV vrtić: Knjižnica
08.10 - Na kraju ulice: Važni brojevi
08.25 - 101 dalmatinac, crtana serija (R)
08.45 - Žderonja, crtana serija
09.05 - Crtana serija
09.30 - Navrh jezika: @
09.40 - Kratki spoj: Novi okoliš
09.55 - Na prvi pogled, serija za djecu (R)
10.20 - Incident u gradiću, američki film
11.50 - Putne bilježnice, dokumentarna serija (R)
12.20 - Beverly Hills 3, serija
13.05 - Beverly Hills 3, serija
13.50 - Humoristična serija (R)
14.15 - Državnik novog kova 2, humoristična serija
14.45 - Zvjezdane staze: Enterprise 4, serija
15.30 - Serija
16.15 - Pat i Mike, film
17.45 - Mare TV, dokumentarna serija
18.30 - Mućke 7b, serija
19.35 - Glazbeni specijal
20.05 - Večernja škola
20.40 - Vijesti na Drugom
20.50 - Bitange i princeze 2, humoristična serija
21.30 - Bez traga 6, serija
22.20 - Ubojica murjaka, serija
23.10 - Studio 60 na Sunset Stripu, serija
00.00 - Ljetni retrovizor: Dva i pol muškarca 4, humoristična serija (R)
00.20 - Ljetni retrovizor: Momci s Madisona 2, serija (R)
01.05 - Ljetni retrovizor: Kineska plaža 3, serija
01.50 - Kraj programa

nova

06:05 Hitni slučaj, (2/12)
07:05 Dona Barbara, serija (133/190)
07:55 Bumba, (71-72/150)
08:10 Fifi i cvjetno društvo, crtana serija (32/52)
08:25 Roary, serija (7/52)
08:50 Dona Barbara, serija (134/190)
09:50 U ime ljubavi, serija (121-122/170)
11:50 Naša mala klinika, serija (20/35)
12:50 IN magazin
13:35 Najbolje godine, (5/150)
14:30 Dona Barbara, serija (135-136/190)
16:25 U ime ljubavi, (123/170)
17:00 Vijesti Nove TV
17:20 U ime ljubavi, serija - nastavak
17:35 U ime ljubavi, (124/170)
18:30 IN magazin
19:15 Dnevnik Nove TV
20:00 Najbolje godine, (6/150)
20:40 Liga prvaka: Werder -Totenham
22:45 Večernje vijesti
23:00 Mr. Bean, serija (9/14)
23:30 Liga prvaka - sažeci
00:00 Charliejevi anđeli: Punom brzinom, film
01:50 Seks i grad, (40/94)
02:20 Ezo TV, tarot show
03:20 IN magazin
04:05 Bračne vode, (9/26)
04:30 Bijeli pijesak, film
06:05 Kraj programa

RTL

08.00 Miffy, animirana serija
08.10 RTL ritam zona - Priča o..., glazbena emisija
09.10 RTL ritam zona - Top 40 domaći, glazbena emisija
10.20 Exkluziv, magazin (R)
10.35 Večera za 5, lifestyle emisija (R)
11.45 1001 noć, dramska serija (R)
12.30 Nestala, telenovela
13.20 Los Victorinos
14.05 Anđeo i vrag, telenovela (dvije epizode)
15.45 Cobra 11, serija (dvije epizode)
17.25 Bibin svijet, serija (dvije epizode)
18.30 Vijesti
18.55 Exkluziv, magazin
19.10 Večera za 5, lifestyle emisija
20.00 1001 noć, dramskaserija
20.45 Životinja, film, komedija
22.10 CSI: NY, serija (R)
23.05 Vijesti
23.15 Posljednji poljubac, igrani film, romantična komedija
01.00 Astro show, emisija uživo
02.00 Savršeno oružje, serija (R)
02.45 Označen za smrt, igrani film, akcijski
04.00 CSI: NY, serija (R)

SRIJEDA 15.9.2010.

HRT 1

05.50 - Najava programa
05.55 - Među nama (R)
07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
07.05 - Vijesti
07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
07.35 - Vijesti
09.10 - Ružmarin i majčina dušica 3, serija (R)
10.00 - Vijesti
10.10 - Vijesti iz kulture (R)
10.15 - Odjevna Odiseja, dokumentarna serija
10.40 - Odjevna Odiseja, dokumentarna serija
11.10 - Oprah show
12.00 - Dnevnik
12.30 - More ljubavi
13.15 - Ljetna slagalica
14.10 - Vijesti
14.20 - Sutra je novi dan 2
15.05 - Orkney - blago iz vjetra, dok.film (R)
15.40 - Dokumentarni film
16.20 - Luda kuća 2, humoristična serija
17.00 - Vijesti
17.10 - Hrvatska uživo
18.30 - Čarolija 10, serija (R)
19.16 - LOTO 7/39
19.30 - Dnevnik
20.10 - Ljubav je slijepa, američki film
22.05 - Klasici hrvatskog dokumentarizma
23.00 - Dnevnik 3
23.40 - Dr. House 3, serija
00.30 - Vražja kralježnica, španjolsko-meksički film (R)
02.15 - Zvjezdane staze: Enterprise 4, serija
03.00 - Studio 60 na Sunset Stripu, serija (R)
03.45 - Skica za portret
04.05 - Ljetna slagalica
04.55 - More ljubavi

HRT 2

07.00 - Panorame turističkih središta Hrvatske
07.55 - Najava programa
08.00 - TV vrtić: Stolice
08.15 - Na kraju ulice: Čudovišna čarolija
08.30 - 101 dalmatinac, (R)
08.55 - Žderonja, crtana serija
09.15 - Crtana serija
09.40 - Ta politiká: Sabor
09.50 - Kako nastaje: Muzikalno more
10.05 - Na prvi pogled, serija za djecu (R)
10.30 - Bio sam štakor, britansko-kanadski film (R)
12.20 - Beverly Hills 3, serija
13.05 - Beverly Hills 3, serija
13.50 - Humoristična serija
14.10 - Državnik novog kova 2, humoristična serija
14.40 - Zvjezdane staze: Enterprise 4, serija
15.25 - Serija
16.10 - Mermaid, film
17.45 - Mare TV, dokumentarna serija
18.30 - Mućke 7b, serija
20.00 - Večernja škola
20.30 - Nogomet, LP - emisija
20.35 - Nogomet, LP: Bayern M - Roma, 1. poluvrijeme
21.30 - Vijesti na Drugom
21.40 - Nogomet, LP: Bayern M - Roma, 2. poluvrijeme
22.35 - Nogomet, LP - emisija
23.20 - Studio 60 na Sunset Stripu, serija
00.10 - Ljetni retrovizor: Dva i pol muškarca 4, humoristična serija (R)
00.30 - Ljetni retrovizor: Momci s Madisona 2, serija (R)
01.15 - Ljetni retrovizor: Kineska plaža 3, serija
02.00 - Kraj programa

nova

06:05 Hitni slučaj, (3/12)
07:05 Dona Barbara, (135/190)
07:55 Bumba, (73-74/150)
08:10 Fifi i cvjetno društvo (33/52)
08:25 Roary, (8/52)
08:50 Dona Barbara, (136/190)
09:50 U ime ljubavi, serija (123-124/170)
11:50 Naša mala klinika, (9/15)
12:50 IN magazin
13:35 Najbolje godine, (6/150)
14:30 Dona Barbara, serija (137-138/190)
16:25 U ime ljubavi, serija (125/170)
17:00 Vijesti Nove TV
17:20 U ime ljubavi, serija - nastavak
17:35 U ime ljubavi, (126/170)
18:30 IN magazin
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Najbolje godine, (7/150)
21:05 Lud, zbunjen, normalan, serija (1/25)
21:50 Lud, zbunjen, normalan, serija (24/24)
22:20 Umorstvo po brojevima, igrani film
23:30 Večernje vijesti
23:45 Umorstvo po brojevima, igrani film - nastavak
00:45 Seks i grad, (41/94)
01:15 Ezo TV, tarot show
02:15 IN magazin
03:00 Bračne vode, (10/26)
03:25 20/30/40, igrani film
05:15 Seks i grad, (41/94)
05:40 Bračne vode, (10/26)
06:05 Kraj programa

RTL

07.50 Miffy, animirana serija
08.05 RTL ritam zona - Retro,

glazbena emisija
10.15 Exkluziv, magazin (R)
10.35 Večera za 5, lifestyle emisija (R)
11.45 1001 noć, serija (R)
12.25 Nestala, telenovela
13.15 Los Victorinos
14.05 Anđeo i vrag, telenovela (dvije epizode)
15.40 Cobra 11, serija (dvije epizode)
17.20 Bibin svijet, serija (dvije epizode)
18.30 Vijesti
18.55 Exkluziv, magazin
19.10 Večera za 5, lifestyle emisija
20.00 1001 noć, serija
20.45 Put osvete, serija
21.35 Kosti, serija
22.25 CSI:NY, serija (R)
23.20 Vijesti
23.30 Potegni!, igrani film, vestern-komedija
01.10 Astro show, emisija uživo
02.10 Najgori neprijatelj, kriminalistička serija (R)
02.50 Životinja, film, komedija
04.05 CSI:NY, serija (R)

ČETVRTAK 16.9.2010.

HRT 1

05.40 - Najava programa
05.45 - Riječ i život, religijski program (R)
07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
07.05 - Vijesti
07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
07.35 - Vijesti
09.10 - Ružmarin i majčina dušica 3, serija (R)
10.00 - Vijesti
10.10 - Vijesti iz kulture (R)
10.15 - Odjevna Odiseja, dokumentarna serija
10.40 - Odjevna Odiseja, dokumentarna serija
11.10 - Oprah show
12.00 - Dnevnik
12.30 - More ljubavi
13.15 - Ljetna slagalica
14.20 - Sutra je novi dan 2, serija
15.05 - Barentsova regija - sjeverno prijateljstvo, dokumentarni film (R)
15.35 - Škrinja
16.20 - Luda kuća 2, serija
17.00 - Vijesti
17.10 - Hrvatska uživo
18.30 - Čarolija 10, serija (R)
19.30 - Dnevnik
20.10 - Apokalipsa - Drugi svjetski rat: Svijet u plamenu, dok.serija
21.05 - Otvoreno
22.10 - Kratki susreti
22.45 - Dnevnik 3
23.25 - Dr. House 3, serija
00.15 - Skrivena oštrica, japanski film (R)
02.20 - Zvjezdane staze: Enterprise 4, serija
03.05 - Studio 60 na Sunset Stripu, serija (R)
03.50 - Skica za portret
04.05 - Ljetna slagalica
04.55 - More ljubavi

HRT 2

07.00 - Panorame turističkih središta Hrvatske
07.55 - Najava programa
08.00 - TV vrtić: Cipele
08.15 - Na kraju ulice: Kviz
08.30 - 101 dalmatinac, (R)
08.55 - Žderonja, crtana serija
09.15 - Crtana serija
09.40 - Abeceda EU: Slovo
09.50 - Iznad crte: Kastav
10.05 - Na prvi pogled, serija za djecu (R)
10.30 - Italian, ruski film (R)
12.10 - Beverly Hills 3, serija
12.55 - Beverly Hills 3, serija
13.40 - Humoristična serija
14.05 - Državnik novog kova 2, humoristična serija
14.35 - Zvjezdane staze: Enterprise 4, serija
15.20 - Serija
16.05 - Nevjerno tvoja, američki film
17.40 - Mare TV, dokumentarna serija
18.30 - Nogomet, EL - emisija
18.55 - Nogomet, EL: Dinamo - Villareal, prijenos
20.50 - Nogomet, EL - emisija
21.00 - Nogomet, EL: AEK - Hajduk, 1. poluvrijeme
21.50 - Vijesti na Drugom
22.00 - Nogomet, EL: AEK - Hajduk, 2. poluvrijeme
22.50 - Nogomet, EL - emisija
23.15 - Studio 60 na Sunset Stripu, serija
00.05 - Ljetni retrovizor: Dva i pol muškarca 4, humoristična serija (R)
00.25 - Ljetni retrovizor: Momci s Madisona 2, serija (R)
01.10 - Ljetni retrovizor: Kineska plaža 3, serija
01.55 - Kraj programa

Nova

06:05 Hitni slučaj, (4/12)
07:05 Dona Barbara, serija (137/190)
07:55 Bumba, (75-76/150)
08:10 Fifi i cvjetno društvo, crtana serija (34/52)
08:25 Roary, crtana serija (9/52)
08:50 Dona Barbara, serija (138/190)
09:50 U ime ljubavi, serija (125-126/170)
11:50 Naša mala klinika, serija (10/15)
12:50 IN magazin
13:35 Najbolje godine, serija (7/150)
14:30 Dona Barbara, serija (139-140/190)
16:25 U ime ljubavi, serija (127/170)
17:00 Vijesti Nove TV
17:20 U ime ljubavi, serija-nastavak
17:35 U ime ljubavi, (128/170)
18:30 IN magazin
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Najbolje godine, serija (8/150)
21:05 Provjereno, magazin
22:05 Živa meta, serija (1/12)
23:05 Večernje vijesti
23:20 Oglas donosi smrt, film
01:20 Seks i grad, (42/94)
01:50 Ezo TV, tarot show
02:50 IN magazin
03:40 Vjerovali ili ne, dok. serija (3/44)
04:05 Vrućina tijela, film
05:55 Kraj programa

RTL

08.00 Miffy, animirana serija
08.15 RTL ritam zona - Dalmatinski libar, glazbena emisija
09.10 RTL ritam zona - Top 40 strani, glazbena emisija
10.20 Exkluziv, magazin (R)
10.35 Večera za 5, lifestyle emisija (R)
11.45 1001 noć, serija (R)
12.30 Nestala, telenovela
13.20 Los Victorinos
14.10 Anđeo i vrag , telenovela (dvije epizode)
15.45 Cobra 11, serija (dvije epizode)
17.25 Bibin svijet, serija (dvije epizode)
18.30 Vijesti
18.55 Exkluziv, magazin
19.10 Večera za 5, lifestyle emisija
20.00 1001 noć, serija
20.45 CSI, kriminalistička serija (dvije epizode)
22.25 CSI: NY, kriminalistička serija (R)
23.20 Vijesti, informativna emisija
23.30 Put osvete, kriminalistička serija (R)
00.20 Kosti, kriminalistička serija(R)
01.05 Astro show, emisija uživo
02.05 Projekt X, igrani film, znanstveno-fantastična komedija
03.45 Loša medicina, igrani film, komedija

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku »Dnevnik« emitira se od ponedjeljka do subote u terminu od 17,45 minuta na Drugom programu Radiotelevizije Vojvodine. Osim novosti iz života hrvatske manjinske zajednice, emisija donosi i informacije o događajima u zemlji i okruženju.
Emisija »Izravno« - razgovor na aktualne teme emitira se nedjeljom u 16 sati a emisija iz kulture »Svjetionik« nedjeljom od 16,30 sati.

GLAS HRVATA

Radijska emisija »Glas Hrvata« u produkciji HKUD »Vladimir Nazor« iz Stanišića emitira se na valovima Radio Sombora nedjeljom od 17 do 18 sati.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku »Zvuci bačke ravnice« emitira se četvrtkom u 19 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

GLAS DOMOVINE

Emisija o životu Hrvata izvan domovine pod nazivom »Glas domovine«, emitira se na HRT1 subotom od 7,20 sati.

PROGRAM NA HRVATSKOM JEZIKU RADIO SUBOTICE

Радио Суботица
Radio Subotica
Szabadkai Rádió
104, 4 Mhz

SHEMA ZA RADNE DANE:

18,00 - 19,00
Najava programa • Večernji dnevnik • Anemov prilog »Bolja Srbija« • Agencijske vijesti iz RH • Kronologija - Dogodilo se na današnji dan • Jezični savjetnik 'Govorimo hrvatski'

19,00 - 19,30
• Poetski predah • 'Popularne melodije' - zabavna glazba (ponedjeljkom) • 'Na valovima hrvatske glazbene tradicije' - narodna glazba (utorkom) • 'Veliki majstori glazbe' - ozbiljna glazba (srijedom) • 'Rock vremeplov' (četvrtkom) • 'Minute za jazz' (petkom)

19,30 - 20,00
• 'Europski magazin' - magazin Radija Deutsche Welle (ponedjeljkom) • 'Kulturna povijest' (utorkom) • 'Znanjem do zdravlja' (srijedom) • 'Razmišljanje dopušteno' (četvrtkom) • 'Tjedni vodič' (petkom)

20,00 - 20,30
• »Razgovor s povodom« (ponedjeljkom) • 'Stazama agrara' (utorkom) • »Otvoreni studio« (srijedom) • »Kultur café« - magazin iz kulture Radija Deutsche Welle (četvrtkom) • »Vodič za moderna vremena« – emisija Hrvatskoga radija (petkom)

20,30 - 21,00
• Narodna glazba • Blic vijesti i odjava programa

SHEMA ZA DANE VIKENDA:
Subota

• 18,00 Najava programa, Vijesti dana, zabavna glazba
• 18,15 'Vojvođanski tjedan'
• 18,30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
• 19,00 'Vjerska emisija', duhovna glazba
• 20,00 'Omladinska emisija', narodna glazba
• 20,55 Odjava programa

Nedjelja

• 18,00 Najava programa, Vijesti dana
• 18,10 Nedjeljni mozaik (kronologija, zanimljivosti, zabavna glazba)
• 18,30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
• 19,30 'Putnici kroz vrijeme' emisija za djecu Hrvatskoga radija
• 20,00 'Hrvatima izvan domovine' - emisija Pitomog radija iz Pitomače (RH)
20,55 Odjava programa

KRIŽALJKA

www.kviskoteka.hr

	DIONE STANICE, UMIOCA, VAJU SE LIPALOM	KNJIGE ZE MLJO VIDA	STARI ŠPANJOLSKI SRF. BINJAGI	BILJKA MAJČINA DUŠICA	SPLITSKA PJEVAČICA, DANI JELINA SESTRA	PROVESTI DOBRA VREMENA RADOSI	DUŠIČNI SPOLJA	VODIK	GLUMICA LUPINO	NIKAL	VENECIJANSKI ČAMAC	NAKIĆ-F	DRŽAVICA NA APENINI KIMA
SLAVNA ŠVICARSKA TENISAČICA													
BEZKOŠ. VO. BEZBOŽNIŠTVO								DVOPOLNA ELEKTRODA KARMINACI TA ODMILA					
MADNAC SPUNJATA SLAMOM										ORGUŠOV GRADIĆ ENERGIJA			
BEGANSKI TARSKI FUNDA. MENTALISTI									ZAVIČAJ EKONIMA, VRSTA SOLINOG OTROVA				
UČINITI KOGA SLIJEDIM										DMITA ODMILA DRŽIVO SLOVO			
HRVSKA SPELEOLOGINICA			SUPROTNI VOZNIK ZDRAVO RUNJIĆ				JAVNI POZIV ZDRAVSTVENI INVENTAR					"SOVA" TELEGRAFSKI PRIJAČ. TELENSI	
NAJTAKUĆE RIJEKE		POZNAVATI OPINAKLIĆ						DRŽAVE (FRANC.) PASADNA RASJENICA					
IZBOR				MUZEJ U ZAGREBU DALMATINSKE STUBE							EMIL NIKOLIĆ LAD...		
IZOR TUDOR			PROSUTI PO ZEMLJI (KPR. LAVEZIRI) OREGON							TEREN, ZEMLJIŠTE KRETEN, SLABOUMNIK			
50	POMAKNUTI SE S NIPTI VE TOČKE UMJETNIČKI PLEMIĆ												DRAGOCJENA CAST (MNOZ.)
FILMSKI LIK SACHE BARONA COHENA						DRSKAT LEKAJ ANTIČKI GRAD-DRŽAVA			AMERIČKI GLUMAC JOHNNY MATERIJA				
STO METARA CITI VORNIH			UGRUTI ID STOCI (PTHO-NOVAC, MICHAEL)								DRŽKO SLOVO KOH. PRINCESA ENGL.		
VENEŠKA PEDESETICA		SOFIA DROZDA I VINA PJEVAČ SPINATO						VOKITELJ TURBINA NABOR KOŽE					
STILM ALKOHOL							DEBELI STAP VIDI MUS. LIMANKE						
TV MARAT										ŠVICARSKA NOVINSKA AGENCIJA ANATOLIJ LIADOV			
PJEVAČ KARAFILMOVAC				RIJEKA U MUNCHENU "WRUJE"					FRANCUSKI PISAC, CLAUDE "SKOLJA"				
NAŠ VIOLINIST, DOMAĆI						RADNIK TEŽIŠTI S PAŠ. IMAN							

RJEŠENJE KRIŽALJKE